



T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI
MLY-YL-2014- 0002

**TÜRKİYE'DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ VE BAZI
İLÇE BELEDİYELERİNİN KÜLTÜREL HARCAMALARI**

HAZIRLAYAN

Çağl Serar ÖZENER

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Sacit Hadi AKDEDE

AYDIN- 2014

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI
MLY-YL-2014- 0002

**TÜRKİYE’DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ VE BAZI
İLÇE BELEDİYELERİNİN KÜLTÜREL HARCAMALARI**

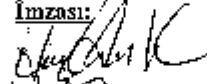

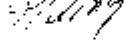
HAZIRLAYAN
Çağl Serar ÖZENER

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Sacit Hadi AKDEDE

AYDIN- 2014

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Maliye Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Çağrı Serar ÖZTNER tarafından hazırlanan "Türkiye'de Büyükşehir Belediyeleri ve Bazı İlçe Belediyelerinin Kültürel Harcamaları" başlıklı tez, 09.01.2014 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u> :	<u>Kurumu</u> :	<u>İmzası:</u>
Prof.Dr.Sacit Hadi AKDEDE	ADÜ	
Doç.Dr. İsmet ATEŞ	ADÜ	
Yrd.Doç.Dr. Şansel ÖZPINAR	ADÜ	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulununsayılı kararıyla (Tarih) tarihinde onaylanmıştır.

Unvanı, Adı Soyadı
Enstitü Müdürü

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Adı Soyadı : Çağıl Serar ÖZENER

İmza :

Çağl Serar ÖZENER

TÜRKİYE’DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ VE BAZI İLÇE BELEDİYELERİNİN KÜLTÜREL HARCAMALARI

ÖZET

Kültür, toplumların geçmişten günümüze sanat, dil, din, bilim, örf ve adetlerinin bütününe ifade eder. Globalleşen dünyada kültür çeşitliliğinden ve sunumuna ilişkin farklı görüşlerin olmasıyla kültür politikalarına ihtiyaç duyulmuştur. Devlet, bakanlıklarında ve yerel yönetim birimlerinde kültür alanında harcama kalemleri ve müdürlüklerine yer verilmiştir. Ülkelerin kültür politikası çeşitliliği modern politik ekonomi alanında sanatın politik ekonomisi önemli bir yere sahip olmuştur.

Bu çalışmada yukarıda bahsedilen öneme dayanılarak Türkiye’de 16 tane büyükşehir belediyesinin ve ilçe belediyelerinin kültürel harcamaları teorik ve ampirik olarak incelenmiştir. Belediyelerin kültürel faaliyet algıları belediyelerin yıllık faaliyet raporları göz önünde bulundurularak sınıflandırılmıştır.

Siyasi tercihler ve bölgesel farklılıklar gibi çeşitli bağımlı değişkenlerle ekonometrik tahminler kullanılmıştır. Dünyadan da örneklerle karşılaştırmalı analiz yapılmıştır. Buna göre büyükşehir belediyelerinin ve ilçe belediyelerinin kültüre ayrılan kaynaklarının ve kültür algısının belediyelerin iktisadi koşullarının yanı sıra siyasi tercihlerden ve bölgesel yapıdan etkilendiği ön görülmüştür.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Kültür ve Sanat Politikaları, Kültürel Harcama, Partiler ve Seçimler, Kültürün Özelleştirilmesi, Belediye, Büyükşehir Belediyesi.

Çağl Serar ÖZENER

**METROPOLITAN MUNICIPALITIES AND DISTRICT
MUNICIPALITIES OF CULTURAL SPENDING IN TURKEY**

ABSTRACT

Present, the history, culture and arts communities, language, religion, science, and the local habits of indicates that the whole. World globalizing conjuncture and basis of presentation of culture where different views as It was expected that cultural policy need. The Ministry of State and local government units in culture and expense items and directorates are in. Diversity of cultural policy in modern art in political economy political economy has an important place.

The study was based on above-mentioned importance in Turkey, and 16 used metropolitan municipality cultural spending district municipalities as theoretical and empirical are examined. municipalities municipalities perceive cultural activity annual activity reports are classified in mind.

Regional differences in Political preferences, and are dependent on several variables such as estimates based on econometric models that we developed are used. World examples in comparative analysis has been made. According to this metropolitan municipalities and district municipalities have the resources culture and cultural perception that municipalities political economic conditions as well as an outstanding choice and regional work on it has been affected.

KEY WORDS

Culture and the Arts, the Cultural Spending Policies, parties, and Elections, culture, the Mayor of the Municipality

ÖNSÖZ

Tez danışmanım olarak her safhada çalışmama büyük katkı sağlayan akademik hayatta örnek alacağım sayın hocam Prof. Dr. Sacit Hadi AKDEDE' ye teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca her zaman beni motive eden, anlayan ve destek olan değerli eğitimciler annem Ferhunde ÖZENER ve babam Ali ÖZENER'E aynı zamanda desteğiyle şanslı olduğumu hissettiren aile bireylerim Emine İNCİ, Aliye İNCİ ve Mustafa İNCİ'ye en içten teşekkürlerimi sunarım.

Çağıl Serar ÖZENER

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÇİZELGELER LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ	x
GRAFİK LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
KÜLTÜRE GENEL BİR BAKIŞ	
1.1. KÜLTÜR, KÜLTÜREL MAL VE HİZMETİN TANIMI	2
1.2. KÜLTÜR POLİTİKASI	6
1.2.1. Kültür Politikası Tanımı	7
İKİNCİ BÖLÜM	
TÜRKİYE’DE VE DÜNYADA KÜLTÜREL POLİTİKALARA VE HARCAMALARINAİLİŞKİN ÖRNEKLER	
2.1. TÜRKİYE’DE KÜLTÜREL POLİTİKA VE HARCAMALARINA ÖRNEKLER.....	16
2.2. DÜNYADAN KÜLTÜR POLİTİKALARINA VE HARCAMALARINA ÖRNEKLER.....	30
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
BELEDİYELERİN KÜLTÜREL HARCAMALARI	
3.1. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ VE BAZI İLÇE BELEDİYELERİNİN KÜLTÜREL MAL VE HİZMETLERE BAKIŞ AÇILARI	34

3.1.1. Büyükşehir Belediyeleri ve Belediyelerin Kültürel Faaliyetlerinin Yasal Dayanakları.....	34
3.1.2. Büyükşehir Belediyeleri ve Bazı Belediyelerin Kültürel Faaliyetleri.....	38
3.2. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ VE BAZI İLÇE BELEDİYELERİNİN ARASINDAKİ KÜLTÜREL HARCAMALARI	53
3.2.1. Adana İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları.....	53
3.2.2. Ankara İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları.....	54
3.2.3. Antalya İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları.....	55
3.2.4. Bursa İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları.....	57
3.2.5. Diyarbakır İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları.....	59
3.2.6. Erzurum İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	60
3.2.7. Eskişehir İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	60
3.2.8. Gaziantep İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	61
3.2.9. İstanbul İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	62
3.2.10. İzmir İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	67
3.2.11. Kayseri İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	70
3.2.12. Kocaeli İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	71
3.2.13. Konya İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	73
3.2.14. Mersin İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	74
3.2.15. Sakarya İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	76
3.2.16. Samsun İli ve Bazı İlçelerin Kültürel Harcamaları	77

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE BAZI İLÇE BELEDİYELERİNİN
KÜLTÜREL HARCAMALARINA İLİŞKİN İSTATİKSEL ANALİZ**

4.1. KONU.....	79
4.2. KAPSAM- AMAÇ.....	80
4.3. YÖNTEM	80
4.4. KÜLTÜREL HARCAMALARIN POLİTİK EKONOMİSİ.....	81
4.5. DEĞERLENDİRME.....	84
SONUÇ	86
KAYNAKÇA	88
ÖZGEÇMİŞ.....	98

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
ACSA	: Sanat Kurumları Destekleme Derneği
NC	: Ulusal Konsey
BELTEK	: Belediye Teknik Eğitim Kursları
İKSEV	: İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı
BBB	: Bursa Büyükşehir Belediyesi
TÜYAP	: Tüm Fuarcılık Yapım
DBB	: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
SODES	: Sosyal Destek Programı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü
WIPO	: Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü
UNCTAD	: Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
KDV	: Katma Değer Vergisi
SEGE	: Sosyal Gelişmişlik Endeksi

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1: Kültürel Döngü.....	14
--------------------------------	----

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 3.1: Adana İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi.....	54
Çizelge 3.2: Ankara İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi.....	55
Çizelge 3.3: Antalya İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	57
Çizelge 3.4: Bursa İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	58
Çizelge 3.5: Diyarbakır İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi.....	59
Çizelge 3.6: Erzurum İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	60
Çizelge 3.7: Eskişehir İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	61
Çizelge 3.8: Gaziantep İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	62
Çizelge 3.9: İstanbul İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	64
Çizelge 3.10: İzmir İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	68
Çizelge 3.11: Kayseri İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	71
Çizelge 3.12: Kocaeli İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	7
Çizelge 3.13: Konya İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	74
Çizelge 3.14: Mersin İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	75
Çizelge 3.15: Sakarya İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	77
Çizelge 3.16: Samsun İli Gelir- Gider Kültürel Harcama Çizelgesi	78

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1: Cumhuriyetin Başlangıç Dönemi Kültürel Kronolojisi.....	18
Tablo2.2: İdari Ve Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Kültür ve Turizm Bakanlığının Genel Bütçeden Aldığı Pay (%).....	26
Tablo 2.3: Kültür Bakanlığı'nın Yıllar İtibariyle Harcama Kompozisyonu (Ana kalemlerin aldığı yüzde paylar).....	27
Tablo 2.4: Türkiye'de Kültür Ekonomisi Profili.....	29
Tablo 2.5: Kültür Ekonomisinin Türkiye Ekonomisi İçerisindeki Payı.....	29
Tablo 4.6: Kültürel Harcama ve Değişkenler İlişkisi Analiz Sonucu.....	81
Tablo 4.7: Kültürel Harcama ve Değişkenler İlişkisi Analiz Sonucu.....	82
Tablo 4.8: Kültür Harcama ve Değişkenlerin Stata Analiz Sonuçları.....	82
Tablo 4.9: Kültür Harcama ve Değişkenlerin Stata Analiz Sonuçları.....	83
Tablo 4.10: Kültür Harcama ve Değişkenlerin Stata Analiz Sonuçları.....	84

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 2.1: Kùltür ve Turizm Bakanlığının Genel Bütçeden Aldığı Pay.....	25
Grafik 2.2: Kùltür ve Turizm Bakanlığı Bütçesinin Genel Bütçeye Oranı.....	26

GİRİŞ

Kültür alanlarının ne tür finansman şekillerine ve finans yönetimine uygun olduğu politik ekonomi çerçevesinde teorik ve istatistiksel çalışmalarla incelenmektedir. Politik ekonomi; modern politik ekonomi ve siyaset biliminin kesiştiği alandaki araçları kullanarak toplumdaki çeşitli problemlere ilişkin analiz yapmaktadır.

Kültür ve sanatın politik ekonomisine ilişkin ne Marxistler ne de neo-klasikler kültürel ekonomi alanında çok fazla çalışma yapmamıştır. Genelde kültür ve sanatın politik ekonomisine ilişkin çalışmalar modern politik ekonomi alanına dâhil olmuştur (Akdede, 2012). Türkiye’de bu türden çalışmalar henüz çok az yer almaktadır. Bu bağlamda kültürel harcamaların politik ekonomisiyle ilgili bu çalışma literatürdeki çalışmalara eklenebilecek bir kaynak oluşturulması için hazırlanmıştır.

Birinci bölümde; kültürün tanımı, genel hatlarıyla özellikleri ve tarihsel süreci ortaya konulmaya çalışılacaktır. İkinci bölümde; kendilerine özgü siyasi ve ekonomik şartlar içinde kültürel politika alanında dünyadan örnekler, finansman ve yönetim şekilleri bakımından teorik olarak ele alınacak ve Türkiye’de uygulanmakta olan kültür politikaları analiz edilecektir.

Üçüncü bölümde; büyükşehir belediyeleri ve bazı ilçe belediyelerinin faaliyet raporlarında yer alan kültür harcamalarına ilişkin yaklaşımlar tespit edilip il ve bazı ilçe belediyelerinin kültürel mal ve hizmetlerinin neler olduğu ortaya çıkarılacaktır. Dördüncü ve son bölümde ise belediyelerin kültürel harcamalarının finansmanında nasıl bir yapılanma izlendiği, belediyelere ve bağlı oldukları il ve bazı ilçelere ilişkin çeşitli iktisadi ve politik verilerden yararlanılarak gerçekleştirilen ekonometrik analiz ile ortaya konulmaya çalışılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜRE GENEL BİR BAKIŞ

1.1. KÜLTÜR, KÜLTÜREL MAL VE HİZMETİN TANIMI

Kültür politikaları hakkında değerlendirme yapılabilmesi için öncelikle bir kavram olarak kültürün neyi ifade ettiği üzerinde durulması gerekmektedir. İnsanların belli bir mekâna bağlı olarak toplu halde yaşama gereksinimlerinin anlaşılması ve birlikte yaşam sınırlarının neler olduğunun belirlenmesi için kültürün ne olduğunun açıklanması gerekmektedir.

Kültür, taşıdığı önemle orantılı şekilde tanımı zor ve karmaşık bir kavramdır. Kültür konusunda herkesin kabul edeceği ortak bir tanıma ulaşmayı zorlaştıran temel etken, kültürle ilgili bilimlerde çalışma yapan araştırmacıların her birinin bu kavramı yeniden tarif etme girişimleridir. Kültür, ekonomik, sosyal ve politik açıdan farklı fonksiyonlara sahiptir (KEA, 2006).

Kültür, farklı yaşam tarzlarının oluşturulması, kültürel çeşitliliğin sürdürülmesi, teşvik edilmesi, toplumda sosyal uyum ve güvenin yaratılması, eğitim, özgüven ve tarihi olan bir topluluğa ait olmanın verdiği gurur gibi sosyal ve politik boyuta sahiptir (UNESCO, 2009).

Farklı boyutlara sahip olan kültür aynı zamanda, ekonomik değeri yüksek mal ve hizmetlerin üretilmesi, tüketim faaliyetlerinin zenginleştirilmesi, gelir ve istihdamın artırılmasına yönelik katkısı nedeniyle günümüzde, büyüme ve kalkınma politikalarının en önemli araçlarından birisidir (UNESCO, 2009).

Kültürel mal ve hizmet üretimi gibi kültürel ve yenilikçi faaliyetler, bölgedeki kültürel bilgi birikiminin artmasını, çeşitlenmesini, insanların yeni fikirler geliştirmesini, yaratıcılık kapasitesinin artmasını, bölgedeki yaşam kalitesinin yükselmesini, yaşam biçimlerinin zenginleşmesini, yeni yatırımcıların ve yaratıcı fikirlere sahip kişilerin bölgeye çekilmesini sağlamakta ve turizmi canlandırmaktadır (KEA, 2009).

Kültür daha çok sosyolojinin ve antropolojinin ilgilendiği bir kavram gibi görünse de, diğer sosyal bilimler tarafından yapılan tüm farklı yaklaşımlar kültür kavramına değişik bakış açıları getirmekte, her bilim dalı kültüre kendi yöntemini yansıtmaktadır. Antropolog, sosyolog, psikolog, vb. sosyal bilimciler tarafından kullanılan yüz altmış farklı tanım saptanmıştır (SBA,1990, C.II).

Kültür terimini kullanan sosyal bilimciler, vurguladıkları noktalar açısından farklı yaklaşımlar ortaya koymaktadırlar. Bu farklı yaklaşımlar nedeniyle ortaya çıkan çeşitli tanımların her biri fonksiyonel açıdan kültürün farklı bir alanını aydınlatmaktadır. Bu ise beraberinde tanım çeşitliliğinin yanında kavramsal derinliğe sahip zengin bir alanı ortaya çıkarmaktadır.

Ziya Gökalp kültür veya milli kültür kavramları yerine harsın kullanılmasını önermekle beraber, onun kelimenin menşesindeki çift anlamlılığın yaratacağı sıkıntılar konusundaki endişeleri gerçekleştirilmemiş, kültür kelimesi Türk Dilinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Gökalp'ın bu konulara değindiği meşhur eseri olan 'Türkçülüğün Esasları' kitabının ilk baskılarında kültür yerine hars kelimesi kullanılırken sonradan yapılan baskılarda hars kelimesi yerini tamamen kültüre terk etmiştir (Turhan, 1997).

Gökalp'ın hars veya bugünkü yaygın kullanımıyla kültür tanımına eleştirel bir bakış getiren Meriç;

"Ziya Gökalp (...) kültür kelimesiyle karşılaşınca, mefhumu nasıl ifade edebileceğini düşündü. Devrinin Frenkçe lügatlerine bir göz attı: "kültür", Latince cultura'dan geliyordu. Cultura, colere mastarından ekip biçmek demektir. Colere: toprağı ekip biçmek. Üstâd, Asım'ın firuzâbâdî tercümesinde aradığı kelimeyi buldu: hars. Bu bedbaht, bu musikisiz kelime Terakki'nin yarı resmi nazariyecisi tarafından ortaya atıldığı için zamane aydınlarının bütün itirazlarına rağmen uzun zaman yaşayacaktı" (1986) demektedir.

Meriç aynı eserinde dilbilim açısından kültürle irfan kelimesini kıyaslamakta, kültür kelimesini kıyasıya eleştirirken, bunun yerini alması gereken kelimenin 'irfan' olduğunu söylemektedir. Meriç'in bu konudaki yaklaşımı şöyledir;

“İrfan, düşüncenin bütün kutuplarını kucaklayan bir kelime, irfan, insanoğlunun hasbahçesi. Ayırmaz, birleştirir. Bu bahçede kinler susar, duvarlar yıkılır, anlaşmazlıklar sona erer. İrfan kendini tanımakla başlar. Kendini tanımak ön yargıların köleliğinden kurtulmaktır. Ön yargıların ve yalanların. Tecessüsü madde dünyasına çivilemeyen, zekâyı zirvelere kanatlandıran, uzun ve çileli bir nefis terbiyesi, irfan. Kemale açılan kapı, amelle taçlanan ilim. İrfanı bir Tanrı vergisi. Cehidle gelişen bir mevhibe. Kültür, irfana göre, katı, fakir ve tek budur. İrfan, insanı insan yapan vasıfların bütünü. Yani hem ilim, hem iman, hem edeb. Kültür, Homo Ekonomikus’un kanlı fetihlerini gizlemeye yarayan bir şal. İrfan, dinî ve dünyevî diye ikiye ayrılmaz, yani her bütün gibi tecezzi kabul etmez. Pierre Emanuel’in adını koyamadığı bir ideal, ihtiyar doğunun uzun zamandır aşınası olduğu irfanın ta kendisi. Batı, kültürün vatanı doğu ise irfanın vatanıdır ” (1986).

Cemil Meriç’in bu itirazları Türkçede tam karşılığını bulamamıştır. Gerek aydınların kullanımında gerekse halkın dilinde kelime mevcut haliyle yerleşerek bu güne kadar gelmiştir. Kültür kelimesinin tanımlanmasında karşılaşılan tanım çeşitliliğinde ve anlaşmazlıklarda bu tarz karşıt yaklaşımların da etkisinin olduğu söylenebilir.

İngilizcede çiftçiliği ön plana çıkaran bir kavram olarak kültür 1420’lerde ortaya çıkmıştır. İngilizcede ilk kez 1865 yılında Antropoloji deyimi olarak E.B.Tylor tarafından kullanılmış, sistematik olarak tanımlanmış ve aynı yazar tarafından altı yıl sonra temel bir kavram haline getirilmiştir (SBA, 1990, C.II).

Buna göre kültür, etnografik anlamda bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk, gelenek ve insanın toplumun bir üyesi olarak elde ettiği diğer yetenekleri ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür (SBA, 1990, C.II).

Kültür, milletin içinde bulunduğu medeniyet şartlarına göre yarattığı bütün dil, ilim, sanat, felsefe, örf ve adetleri ve bunların mahsulleri toplamıdır (Ülken, 2008).

Kültür, okuyan insanın zevkini, eleştirme ve hüküm verme kabiliyetini geliştirmesidir. Bir milletin kültürü, fertlerinin olaylar karşısındaki tutumlarını belirleyen, tarih içinde meydana getirdikleri değer hükümleridir. Bu değer hükümleri, ilim, felsefe, sanat ve din tarafından yaşatılmaktadır. Her millet insanı kâinatın merkezi

yapan bütün bu meseleleri, kendi ruh kabiliyeti, kendi iradesiyle yoğurmuş, her birine kendi karakterini vermiştir. Kültür, onu yaratmış olan milletin malıdır (Topçu, 2010).

Kültür, başlıca amacı haz olan iktisadi, toplumsal ve siyasal alanlardan özerk olarak, genellikle estetik biçimde var olan sanatla bağlantılı uygulamalar anlamını da taşır. Bu uygulamaların içinde, popüler bilgi birikimleri olduğu gibi, etnografya, tarih, filoloji, toplumbilim ve edebiyat tarihi disiplinlerine ait uzmanlık bilgileri de vardır (Said, 2004).

Kültür, fertlerin kolektif amaçlarına katılırken geliştirdikleri destanlar, gelenekler, ortak hafıza, folklor ve ortak birikimlerle beslenen yetenek ve davranışların tamamıdır. Kültür, toplumun bilgiye ve bilginin kaynaklarına bakış açısı doğrultusunda, inançlarını ve dünyanın işleyişine dair ortak değerlerini yansıtan ortak görüştür (Haider, 2008).

Kültür tarihin, sosyal alışkanlıkların, geleneklerin, inançların, tabiat şartlarının bir toplumda uzun sürede meydana getirdiği ve ekonomik altyapıyla uyumlu olarak şekillendirdiği temel değer yargıları, bakış açıları, dünya görüşüdür (Cem, 1975).

Antropoloji ve diğer sosyal bilimlerin temel bir kavramı olarak zamanla tekrar üretilerek oluşan kültür tanımları temel özellikleri açısından altı gruba ayrılabilir. Bunlar; tasvirici, tarihsel, kuralcı, psikolojik, yapısal ve genetik tanımlardır.

1-Tasvirici tanımların en belirgin özelliği, kapsamlı bir bütün olarak kültürün ve kültürün içeriğinin birbirinden ayrılmış olmasıdır.

2- Kültürü tarihsel açıdan ele alan ikinci grubun tanımları, kültürü kendi başına tanımlamak yerine, sosyal miras ya da sosyal gelenekler gibi yönlerini dikkate almaktadır.

3- Üçüncü grup, kültürü güncel olandan hareketle yaşanan anı yansıtan belli bir yaşam biçimi veya dinamik gücü olan kurallar ve onların ortaya çıkardığı sonuçlar açısından tanımlamaktadır.

4- Dördüncü grup tanımlar daha çok insanı merkeze almakta; uyum sağlama, öğrenme ve alışkanlık gibi süreçleri ele aldığı için psikolojik tanımlar olarak adlandırılmaktadır.

Kültür, öncelikle insanların ihtiyaçlarını karşılamak, sorunlarını çözmek, dış çevreye ve diğer insanlara uyum sağlamak için gereken ihtiyaçlar dizisi olarak görülür.

5- Yapısal gruptaki tanımlar, kültürün ayrıştırılabilir yönleri arasındaki organize ilişkileri vurgulamaktadır. Bu tanımlarda kültür, davranışlara dayanan ve onları yorumlayan, ancak kendisi bir davranış olmayan soyut ve kavramsal bir modele dönüşmektedir.

6- Genetik grupta yapılan tanımlar ise, kültürün nasıl oluştuğu ve kültürü ortaya çıkaran veya mümkün kılan etmenlerin neler olduğuna ilişkin sorulara yanıt aramaktadır (SBA, 1990, C.II).

Tüm bu tanım gruplarında belirgin olarak ortaya çıkan temel unsur, kültürün insan topluluklarının özellikli yaşam biçimlerini ifade ettiğine vurgu yapılmasıdır. Sonuç olarak kültür, insanın sahip olduğu tüm inanç ve değerlerin kendisi üzerinde oluşturduğu tesirler sonucunda ortaya koyduğu verimlerin tümünü ifade eden bir kavramdır.

Kültürel mal ve hizmet sunumlarında belediyelerin faaliyet raporları incelendiğinde genel olarak kültürel hizmetler; kültür merkezleri, kütüphane hizmetleri, müzeler, kitap fuarları ve yayım faaliyetleri, kültür gezileri, sinema etkinlikleri, tiyatrolar, sanat ve meslek edindirme kursları, kültür sanat festivalleri ve diğer faaliyetlerdir.

1.2. KÜLTÜR POLİTİKASI

İnsanlar yaradılışları, sosyal ve ekonomik durumları bakımından değişik fikirlere ve değişik çıkarılara sahiptir. Aralarındaki düşünce, çıkar ve psikolojik eğilim farklılıklarından doğan çatışma politikanın temelini oluşturur. Karşıt görüşü temsil eden düşünürler, politikayı herkesin yararına olan bir toplum düzeni kurma çabası olarak tarif etmektedir. Bu iki zıt görüşü bağdaştırarak bir tanım yapan Duverger'e göre ise, politika gerçekte hem bir çatışma ve iktidar kavgasıdır, hem de toplumun bütün üyelerinin yararına olabilecek bir düzen yaratma amacıdır (Kapani, 1989).

Politika, gündelik hayatın akışında kullanılan anlamının ötesinde ve üstünde bir kavram olarak, siyaset bilimi çerçevesi içinde bilimsel bir disiplin şeklinde değerlendirildiğinde, kamu yönetimi ve siyaset felsefesinin konusunu oluşturmaktadır (Kapani, 1989).

1.2.1. Kültür Politikası Tanımı

Toplum bir grup insanla ve bunlar arasındaki ilişkinin yapısıyla, kültür ise bu ilişkilerin içeriği ve onları yönetip meşrulaştıran ilkelerle ilgilidir. Toplumun üyeleri, kültürel anlamlarını ve onları meşrulaştıran inançları paylaştıkları için örf ve adetlere bağlılık gösterirler (Parekh, 2002).

İnsan için toplum halinde yaşamının kaçınılmazlığı ile birlikte ortaya çıkan ilk ve temel ihtiyaçlar kültürün oluşum süreçlerini başlatırken, ortaya çıkan kültür de yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Toplum, fertlerin veya küçük grupların oluşturduğu basit bir kalabalık olarak algılanmamalıdır (Kantarcıoğlu, 1998).

Toplum içinde yaşayan bireylerin veya grupların ilişkileri sonucunda ortaya çıkan çatışmalar veya işbirlikleri ve bunun yarattığı etkiler, örf-adet ve ananelerden yasalara kadar pek çok düzenleyici işleme kaynaklık etmektedir (Kantarcıoğlu, 1998).

İhtiyaçların kültürü, kültürün ise yeni ihtiyaç biçimlerini belirlediğini kabul edildiğinde bunun nasıl olacağı sorusunun cevaplanması gerekmektedir. Bu sorunun cevabı aranırken doğal olarak kültür politikasının alanı içine girilmiş olur.

Kültür kavramının anlam çeşitliliğinden kaynaklanan dağınıklık, politika kelimesi kullanılarak bir parça toparlanabilir. Kültür politikaları ifadesi politikanın işaret ettikleriyle daha kesin bir anlam kazanır. Kültür politikası da diğer politikalar gibi bir grup tarafından istenen ve bir otorite tarafından hayata geçirilen, beklentiler, hedefler ve araçlar bütününe dayanır (Üstel, 2009).

Burada kullanılan anlamıyla politika, gündelik siyaset ve ya da politikadan farklı olarak, ilkeler, programlar ve projelerden oluşan, karmaşık ama yine de düzene konulmuş bir bütünü ifade etmektedir (Ada, 2009).

Kültür politikası, kültürleme, kültürlenme ve kültürleşme süreçlerini içerecek şekilde, politikanın çatışmacı veya uzlaşmacı ve toplum faydası öncelikli tariflerinden hareketle belirlenen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Güvenç, 1997).

Kültürleme, toplumların kendisini oluşturan bireylere belli bir kültürü aktarma, kazandırma, toplumun istediği insanı eğitip onu denetim altında tutma, bu yolla toplum barış ve huzurunu sağlama sürecidir. Kültürleme var olanı ilerletirken, kültürlenme (culturation) yepyeni kültür nüvelerinde yeni filizleri yaratır ve besler. Kültürlenme birbirlerini etkileyen akran grupları arasındaki kültür etkileşimidir. Kültürleşme (acculturation) ise toplumun kendi içinde gerçekleşen kültürlenme sürecinin dış dünyaya, yabancı dil ve kültürlerle açılmasıdır. Kelimenin İngilizce orijinalinde çift c olmasına rağmen tek c ile yazılması halinde (aculturation) yozlaşma anlamını vermesi de ilginç bir noktaya işaret etmektedir (Güvenç, 1997).

Kültür politikasının bu açıklamalar ışığında toplum hayatının bugünü ve geleceği için ne derece belirleyici ve şekillendirici araçlar içerdiği görülmektedir. Bu çerçevede, kamu yönetiminin politika araçlarının sıralanmasında, kültür politikalarının görece olarak ihmal edilmişliği ve geri planda kalmışlığı konusu üzerinde ayrıca durulmalıdır. Toplumlar için, savunma, sağlık, ulaşım veya tarım politikalarının öncüllüğü yanında kültür politikasının zihinlerde işgal ettiği önem sırasının gerilerde olması çözümlenmesi gereken temel bir paradoks olarak karşımızda durmaktadır (Çeçen,1996).

Politik ekonomi, modern ekonomi ve siyaset bilimiyle kesiştiği alandaki araçları kullanarak çeşitli toplumsal sorunlara ilişkin analizler yapmaktadır. Kültür ekonomisi, kamu ya da özel sektör tarafından kültürel mirasa, yaratıcı sanatlara ve kültürel endüstrilere yönelik gerçekleştirilmiş olan tüm ekonomik faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Kültür ekonomisi, kültür endüstrisindeki üreticinin, tüketicinin ve devletin davranışları ile ilgilidir (United Nations, 2010).

Ekonomiye doğrudan katkı sağlayan bir unsur olarak kültür ekonomisine dair ölçümler yapabilmek, ülkeler ve özellikle de bölgelerin kültürel ekonomi açısından buldukları yeri belirleyebilmek ve karşılaştırmalı analizler yapabilmek çok önemlidir.

Bu açıdan aşağıda yer verilen üç ögenin kültür ekonomisinin ölçümlenebilmesi için gerekliliğine dikkat çekilmektedir (UNESCO, 2009).

i) Kültür ekonomisinin genişliğinin, derinliğinin belirlenmesi, bunlara ilişkin doğru tanımlamalar yapılması gerekmektedir.

ii) Uluslararası alanda her an karşılaştırılabilecek değerler sistemine uygun esnek bir tanımlama yapılmalıdır. Bu tanımlamanın, bölgesel, ulusal ve uluslararası karşılaştırmalarda kullanılabilir şekilde esnek bir yapıya sahip olması gerekmektedir.

iii) Son olarak da, ortak bir ölçüm sisteminin (yani, ülkeler arası karşılaştırmalarda ortak bir değerlendirme sisteminin) oluşturulması gerekmektedir (UNESCO, 2009).

Kültür ekonomisinin ölçümlenebilmesi için yukarıda sayılanlar gerçekleştirilebilir ise kültür ekonomisinin boyutu doğru bir şekilde belirlenebilir ve bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde karşılaştırmalı analizler yapılabilir (UNESCO, 2009).

Klasik ekonomistler ya da Marxistler'de politik ekonomi, Türkçede ekonomi politik olarak adlandırılmıştır. Bu kategorideki çalışmaların ana konusu değer teorisi ve gelir dağılımıdır (üretim faktörlerinin üretimden aldığı pay) bir malın değerinin belirlenmesi hem klasik ekonomistleri hem de Marxistleri oldukça düşündürmüştür (Akdede, 2013).

Dolayısıyla politik ekonomi denince ya değer teorisi (maliyetler ve fiyatların nasıl belirlendiği ve ikisi arasındaki ilişki) eksenli ve bağlantılı olarak da sınıflar ve ya toplumsal gruplar arasındaki gelir dağılımından bahseden bir çalışmadan ya da modern politik ekonominin araçlarını kullanarak herhangi bir toplumsal sorunla ilgili çalışmadan söz edilmektedir (Akdede, 2013).

Sanatın politik ekonomisinden ne anlaşılmalıdır sorusu sorulduğunda, bu konuda neo-klasik kültürel ekonomi çok da kafa yormamıştır. Alanın ana dergisi Journal of Cultural Economics'e yıllar itibariyle bakıldığında, kültür ve sanatın politik ekonomisine ilişkin çok çalışma bulunmamaktadır. Bu konuda çalışmalar genellikle modern politik ekonomi olarak adlandırılan alana dâhil edilmiştir. Örneğin İtalya

belediyelerine ilişkin yapılan bir çalışmada, sağcı belediyelerin kültürel harcamalara ayırdığı payın daha az olduğu yönündedir. Türkiye’de bu türden bir çalışma henüz yapılmamıştır (Akdede, 2011).

Sanatın politik ekonomisi konusunda, terimleri belirgin bir biçimde vurgulayarak ilk yazarlardan biri John Ruskin’dir. 1857 yılında yazdığı ‘ The Political Economy of Art’ (sanatın politik ekonomisi) başlıklı kitap iki uzun makale ve sekiz ekten oluşmaktadır. Aslında bir sanat eleştirmeni olup sonradan sanatın politik ekonomisi konusunda yazmıştır. Ruskin’in yazdıklarını günümüz neo-klasik kültürel ekonomistleri de okumuş ve bu konuda fikir yürütmüşlerdir (Akdede, 2011).

Bunun dışında Andrea Breton ve Leon Troçki’nin 1938 yılında yazdıkları “Manifestation for an Independent and Revolutionary Art” (bağımsız ve devrimci bir sanat için manifesto) başlıklı yazıları devlet, piyasa ve sanat arasındaki ilişkilere değinen ilk belgedir denebilir. Bu çalışmanın politiklik boyutu aslında bugünkü modern politik ekonomi diye adlandırılan alanla ilgilidir çünkü bu manifestoda değer teorisine ilişkin çok analiz bulunmamaktadır (Akdede, 2011).

Kültür politikasının önceliklerinin belirlenmesi yukarıdaki sorulara verilebilecek yanıtları da etkileyecektir. Politika belirlemede uluslararası trendler ne derece önemli, kültürde strateji ne olmalı gibi sorular, devlet sadece tekstil gibi fiziksel mal ihracatıyla mı ilgili olmalı yoksa kültür ve kültürel endüstriler önemsiz mi soruları ülkelerin kültüre bakışlarını belirleyecektir (Akdede, 2011).

Örneğin resim, heykel ve seramik sanatı doğası gereği toplu üretim ve toplu tüketimi gerektirmediği için hem bu sanatların sanatçılarını hem de sanat alıcılarını toplu halde görmek çok mümkün değildir. Müzayedelerde birçok sanat alıcısı ve sanat eseri bulunmasına rağmen, müzayede ortamı tipik bir piyasa ortamı olduğu için devletin herhangi bir özendirici ya da caydırıcı politikasına gerek kalmamaktadır (Akdede, 2011).

Müzayede ortamında sanatın üretilmesi değil sadece pazarlanması ve satışı söz konusudur. Bu satış bir tüketim bile olmayabilir. Sanatın tüketimi sanatın alıcısı tarafından hoşlanılması ve sanat duygusunun tadılmasıdır. Bu bakımdan her sanat eseri

satışı mutlaka sanat eseri tüketimi değildir. Birçok sanat alıcısı, birçok tabloyu yatırım amaçlı satın almaktadır. Bu durumda sanat eseri tüketilmemiş, sadece bir satışa maruz kalmıştır. Burada kendiliğinden bir pazar oluştuğu için, devletin bu pazarda özellikle daha çok sanat üretilmesi bakımından politikası bulunmamaktadır (Akdede, 2011).

Kültürel ve sanatsal üretim ve hatta genel eğitim hizmeti Batı’da piyasa mekanizması ağırlıklı gerçekleştirilmiş ve piyasa her zaman sanatçıyı kollayan bir konumda değildir. Bu yüzden de sefalet içinde ölen çok sayıda sanatçı insanlık tarihinde yer almıştır (Akdede, 2011).

Sanatın piyasa mekanizması tarafından üretilmesinin anlamı incelenmelidir. Sanat eserini üretene sanatçı dendiğine göre, sanat üretiminin en önemli üretim faktörü sanatçının kendisidir. Sanatçıyı bir “kültürel ve sosyal sermaye” faktörü olarak düşünülür ve kültürel sermaye birikiminin artışı da sanatçı yetiştirme ortamının geliştirilmesi olarak algılarsa ya da yorumlanırsa, bu ortamın yaratılması için, diğer bir deyişle kültürel sermayenin artması için gerekli yatırımların ve harcamaların yapılması sadece piyasa mekanizmasına bırakılamaz (Akdede, 2011).

Bu yatırım ve harcamalara, sanat okullarının açılması, enstitülerin kurulması, üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezlerinin meydana getirilmesi, şehirlerde kültür merkezlerinin, tiyatro ve konser salonlarının inşa edilmesi gibi maddi büyüklüklere yapılan harcama ve yatırımlar örnek gösterilebilir (Akdede, 2011).

Ayrıca sanatçının düşündüğünü özgürce ifade edebilmesi, telif haklarının korunması için gerekli ortamın yaratılması, sanatsal üretime ilişkin sanatçı ve sanat alıcıları üzerinde oluşabilecek yasak, baskı ve bunların getirdiği korkulardan arınmış bir mental ve hukuki ortamın yaratılmasına yarayan harcamalar ve yatırımlar da örnek olarak gösterilebilir (Akdede, 2012).

Bütün bu harcama ve yatırımlar kültürel sermaye birikimini ve aynı zamanda sanatçılar arasında üretimsel rekabeti arttıran bir ortam yaratır. Bu ortamın yaratılması öncelikle devletin işidir; piyasa mekanizması bu ortamı yaratamaz çünkü bu ortam kamu malı özelliği göstermektedir ve yarattığı dışsallıklar için bir pazar oluşmamaktadır (Akdede, 2013).

Diğer bir ifadeyle telif hakkını korumak piyasa mekanizması tarafından çok kolay gerçekleştirilemez çünkü özel sektör telif hakkı koruma hizmetini satabilecek ve kar edebilecek bir yapıyı kuramaz ya da çok pahalıya kurar ki ekonomik olarak etkin olmayacaktır. Kısaca kültürel ve sosyal sermayenin oluşturulması anlamında, devlet, sanat ve kültür üretimini dolaylı olarak gerçekleştirir. Bu bir bakıma sanat üretiminin altyapısını devletin yapması demektir (Akdede, 2012).

Nihai sanat ürününün üretilmesi ise piyasa mekanizmasına bırakılabilir, bazen özellikle bırakılmalıdır. Piyasa mekanizmasına bırakılması bazı sanat ürünlerinin özendirilmesi bazılarının da caydırılması bakımından çeşitli politika araçlarının kullanılmasını engellemez, hatta bazen bu araçları gerekli kılar (Akdede, 2013).

Piyasa mekanizmasından, sanatçıyla sanat alıcısının sanat ürününe ilişkin kendi tercihlerinin hayat bulmasını ve ne sanatçı ne de sanat alıcısının devlet otoritesi ya da başka bir güç tarafından herhangi bir doğrudan müdahaleye maruz kalmamasını anlamaktayız (Akdede, 2013).

Bunun yanında, bazı sanatların endüstrileşmiş yapısını göz önünde tuttuğumuzda, firmaların kendi tercihlerini hem sanatçıya hem de sanat alıcısına dikte ettirme gücü karşısında hem sanatçının hem de sanat alıcısının özgürlüklerinin belli bir derecede kısıtlanmış olduğunu ve devlet müdahalesinin yerini firmaların müdahalesi ve özel firmalara bağımlılığın almış olduğunu gözlenmektedir (Akdede, 2013).

Örneğin, ABD sinema ve TV endüstrisinin boyutunu ve örgütlenmesini düşününce yukarıdaki cümleler daha da somutluk kazanır. Buradaki sanat alıcısı ve sanatçının firmalara bağımlılığı fiyat mekanizması aracılığıyla gerçekleşmektedir. Diğer bir ifadeyle, endüstri kendisi için en uygun olan sanatsal ve kültürel ürünü, emir, direktif ve yüksek idealler söylemi ya da propagandasıyla değil, fiyat mekanizması aracılığıyla gerçekleştirmektedir (Akdede, 2013).

Fiyat mekanizması, tahmin edilebileceği gibi, sanatçıyı, sanat alıcısını ve bu ikisini buluşturan endüstrinin sermaye sahiplerini aynı derecede korumaz ya da kayırmaz. Gelir ya da fayda paylaşımında bir dengesizlik ortaya çıkarabilir. Bunun yanında, bu dengesizliğin, sanatın, devletin yönlendirme, emir ve direktifleri sonucu

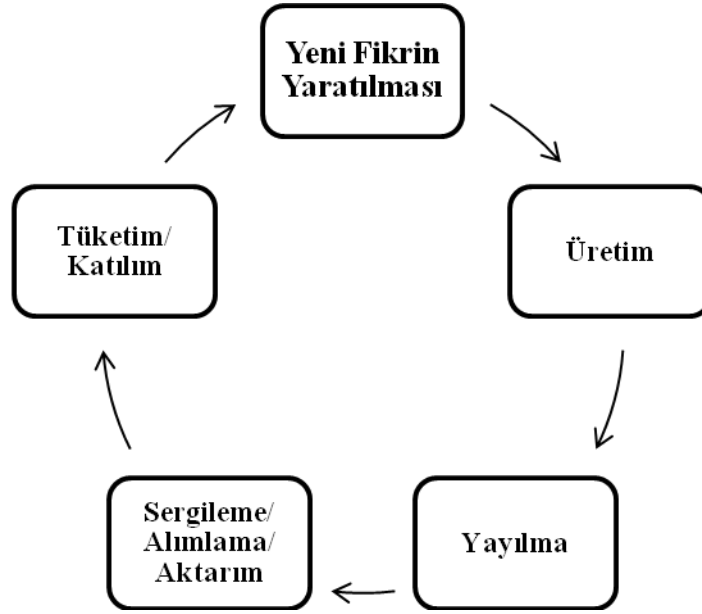
devlet memuru sanatçılar tarafından üretilmesi durumunda ortaya çıkmamasını garanti edecek bir mekanizma da maalesef bulunmamaktadır (Akdede, 2013).

Diğer bir deyişle, piyasa mekanizması yerine devlet eliyle üretilen sanat da gelir, fayda ya da getirim yaratımı ve paylaşımında dengesizlikler ortaya çıkarabilir. Bir toplumda piyasa mekanizmasının mı yoksa devletin doğrudan üretiminin mi daha baskın olacağı çeşitli faktörlere bağlıdır. Toplumların, sanat üretiminde, devlet ve piyasa mekanizması arasında tercih yapmaları sanatsal ürünlerin doğasına, çeşitli sanatların o toplumdaki tarihsel gelişimine, sanat ürünleri için ne kadar altyapı yatırımları yapılması gerekliliğine, ulusal bir kimliğin yaratılması gerekliliğinin aciliyetine ve daha burada sayamayacağımız birçok faktöre bağlıdır (Akdede, 2013).

Kültürel ekonomi oluşumunda yer alan faaliyetler belirli bir döngü içinde yer alır. Kültür ekonomisine konu olan tüm kültürel faaliyetler, bir değer zinciri içinde ortaya çıkmaktadır. Orijinal fikre dayalı kültürel yaratım ortaya çıktıktan sonra, her yaratıma özgü tek seferlik yapım aşamasına geçilir. Ardından üretilen bu özel kültürel ürün, tüketicilere ulaştırılmak üzere toptan veya perakende satıcılara iletilir ve nihayetinde kültürel ürün/hizmet sergilenerek tüketicilerin beğenisine sunulur. Tüketicilerin kültürel ürün ve hizmetleri tüketirken gerçekleştirdikleri katılım ise, bu alandaki yaratıcılığı yeniden besler ve kültürel bir döngü meydana gelir (İzmir 2012 Kültür Ekonomisi ve Kültür Alt Yapısı Envanteri ve İzmir Kültür Ekonomisi Gelişme Stratejisi, 2012).

Kültürel ekonomi içindeki kültürel döngü UNCTAD tarafından aşağıdaki gibi şematize edilmiştir.

Şekil1.1: Kültürel Döngü



Kaynak: UNCTAD (2010)

Görüldüğü üzere kültürel döngü beş ana faktörden oluşmaktadır. Kültürel döngüde bir ağ yapısı söz konusudur ve bu ağ yapısı sırayla takip edebileceği gibi kültürün farklı öğelerine göre bazı bölümler atlanıp ya da birleşip şekillenebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE VE DÜNYADA KÜLTÜREL POLİTİKA VE HARCAMALARINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

Kültür ekonomisinin doğru bir şekilde analiz edilebilmesi için öncelikle hangi faaliyetlerin kültür ekonomisi içerisinde yer alacağını belirlemek gerekmektedir.

Avrupa Birliği, bu faaliyetleri tamamen veya kısmen kültür ile ilişkili faaliyetler olarak tanımlamaktadır. Bir diğer ifadeyle, doğrudan kültürel faaliyetler ile kültürü destekleyici faaliyetlerin (kültürel eğitim gibi kısmen kültür ile ilişki olan faaliyetlerin) tamamının kültür ekonomisi içerisinde yer alması gerektiğini ifade etmektedir (Eurostat, 2011).

Bu bakış açısından yola çıkarak aşağıda kültür ekonomisi adı altında analiz edilecek olan faaliyetler Avrupa Birliği’nin “Cultural Statistics in Europe” adlı yayını dikkate alınarak belirlenmiştir (İzmir 2012 Kültür Ekonomisi ve Kültür Alt Yapısı Envanteri ve İzmir Kültür Ekonomisi Gelişme Stratejisi, 2012).

Buna göre Türkiye’de kültür ekonomisi faaliyetleri Türkiye İstatistik kurumunun dönüşüm tablolarından faydalanılarak şu şekilde sıralanabilir (bkz. www.tuik.gov.tr).

- Kitap yayımı,
- Gazetelerin yayımı,
- Dergi ve süreli yayınların yayımı,
- Ses kayıtlarının yayımı,
- Kitap, gazete ve dergi ile kırtasiye malzemelerinin perakende ticareti,
- Telekomünikasyon,
- Başka yerde sınıflandırılmamış kişisel ve ev eşyalarının kiralanması,
- Bilgisayar yazılımı üretim hizmetleri,
- Veri tabanı faaliyetleri,
- Mimarlık, mühendislik ve ilgili teknik danışmanlık faaliyetleri,
- Fotoğrafçılıkla ilgili faaliyetler,
- Başka yerde sınıflandırılmamış diğer iş faaliyetleri

- Yetişkinlerin eğitilmesi ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer eğitim faaliyetleri,
- Sinema ve video filmi yapımı,
- Sinema ve video filmi dağıtımı,
- Sinema filmi gösterimi,
- Radyo ve televizyon faaliyetleri,
- Güzel sanatlar ve edebi sanatların yaratımı ve aktarımı,
- Sanatsal etkinliklerin yürütülmesi,
- Başka yerde sınıflandırılmamış diğer eğlence faaliyetleri,
- Haber ajansı faaliyetleri,
- Kütüphanecilik ve arşivleme faaliyetleri,
- Tarihi yapı ve alanları koruma ve müzecilik faaliyetleridir (İzmir 2012 Kültür Ekonomisi ve Kültür Alt Yapısı Envanteri ve İzmir Kültür Ekonomisi Gelişme Stratejisi, 2012).

2.1. TÜRKİYE'DE KÜLTÜREL POLİTİKA VE HARCAMALARINA ÖRNEKLER

Türkiye kültürel olarak, önemli zenginlik ve çeşitlilikleri barındıran bir toprak parçasıdır. Tarih boyunca pek çok değişik kavim bir çeşit köprü olan bu topraklardan geçerken, bir kısmı da Anadolu'nun yerleşik unsurları haline gelmişlerdir.

Yakın çağlarda Batı dünyası ve medeniyeti ile başlayan kültürleşme (acculturation) sürecinin, zihinlerde ve hayatın içinde zaman zaman kültürsüzleşme (aculturation) olarak yansımalar oluşturduğu da ifade edilmelidir (İzmir 2012 Kültür Ekonomisi ve Kültür Alt Yapısı Envanteri ve İzmir Kültür Ekonomisi Gelişme Stratejisi, 2012).

Türkiye'de bazı alanlarda çözümlenme belirtileri göstererek, yozlaşma ve kültürsüzleşme şeklindeki bozuk yapıyı yansıtan 'Piyango Kültürünün' ortaya çıktığını söyleyen Cem, bu kültürün, topluma yerleştirilen yanlış değer yargılarının ve Türkiye'nin değişen kişiliğinin bir özeti olduğunu söylemektedir. 19. yüzyıl sonrasının Osmanlı toplumunda Batı ekonomik sisteminin uygulanmasına çalışılmaktadır. Batı'nın ekonomisiyle birlikte kültürü de ithal edilmektedir. Ancak, özünde ferdiyetçilik,

maceracılık gibi nitelikler taşıyan bu kültür Türkiye'nin sosyal yapısından çok değişik bir toplum şeklinin ürünüdür. Batı kültürünün Ekonomik özellikleri Anadolu'nun kültürüne yabancı olduğu için bir noktadan sonra, kültürsüzleşme durumu ortaya çıkacaktır (Cem, 1975).

Batı kültürü, sahip olduğu ileri teknoloji sayesinde üstün bir medeniyet olduğu iddiasını ısrarla sürdürürken, oryantalist dezenformasyonun zihinlerde devam eden gelen etkisi ile teknik ve teknolojiyi medeniyet olarak algılama yanılgısı da devam etmektedir (Cem, 1975).

Avrupa ve ABD'deki antropoloji, tarih ve kültür incelemeleri ise, kendi tarihselleştirici ve bilimselleştirici gücü sayesinde dünya tarihinin bütünü, tarihi bulunmayan halklar ve kültürler için ya tarih eksilten ya da sömürgecilik sonrası dönemde tarih kuran bir tür batılı üstün-özne tarafından görülebilir bir tarih olarak ele almaktadır. Modern Batı emperyalizmi ile batı kültürü arasındaki ilişkiye edebi metinler üzerinden yoğunlaşan tam kapsamlı eleştirel yaklaşımların azlığı da ayrıca dikkat çekmektedir (Said, 2004).

Yukarıda özetlenen bu tarihsel sürecin olumlu ve olumsuz tesirlerinin dün olduğu gibi, bugünün tartışmalarında ve geleceğin kültür politikalarında belirleyici etkisi olacaktır. Aşağıda ele alınan Cumhuriyet dönemi kurucu kültür politikalarının da bu tartışmalar çerçevesinde şekillendiği gözlemlenmektedir. Ülkemizde bugün var olan kültürel yaşamın temellerinin Cumhuriyetin başlangıç dönemleri içinde atıldığı söylenebilir (Güngör, 1995).

Türkiye Cumhuriyetinin kültür politikası, Cumhuriyetten önce başlayan ve onunla birlikte devam eden, ulus devlet olma anlamında milliyetçilik ve batılılaşma şeklinde iki ana ekseninde gelişmiştir (Güngör, 1995).

Hızlı bir modernleşme hamlesinin sonucunda ortaya çıkan ve geçmişte başlayan süreçlerin devamı olan bu değişikliklerin kronolojik listesi ana hatlarıyla aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo 2.1. Cumhuriyetin Başlangıç Dönemi Kültürel Kronolojisi

03 Mart 1924	Tevhidi Tedrisat Kanununun Kabulü
Nisan 1926	Musiki Muallim Mektebinin Kurulması
Mart 1926	Darülelhan'da Alaturka Musiki Eğitiminin Kaldırılması
03 Ekim 1926	İstanbul Sarayburnu'nda Atatürk'ün İlk Heykelinin Yaptırılması
03 Şubat 1927	Ankara Etnografya Müzesinin Kurulması
01 Kasım 1928	Latin Alfabesinin Kabulü
15 Nisan 1931	Türk Tarih Cemiyetinin Kuruluşu
12 Temmuz 1932	Türk Dili Tektik Cemiyeti'nin Kuruluşu
01 Ağustos 1933	İstanbul Üniversitesinin Kuruluşu
1933	Topkapı Sarayı Müzesinin Açılması
09 Ocak 1936	Dil- Tarih ve Coğrafya Fakültesinin Açılması
Ağustos	Devlet Konservatuvarı Kurulması
17 Nisan 1940	Köy Enstitülerinin Kurulması
1940	MEB Tarafından 'Dünya Edebiyatından Tercümeleler' Dizisinin Yayınlanması
1946	Milli Kütüphanenin Kurulması
1949	Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün Kurulması

Kaynak: Katoğlu, M. (1992) *Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim Kültür Sanat*. M.Tunçay ve diğerleri (ed.).Türkiye Tarihi Çağdaş Türkiye 1908- 1980 (C. 4). İstanbul: Cem Yayınları

Tablo 2,1'de görüldüğü gibi Cumhuriyetin ilk çeyrek yüzyılı içinde kültür alanında gerçekleştirilen icraatlar genel başlıklar halinde verilmiştir. Bu konu başlı başına ayrı bir araştırmaya konu teşkil ettiğinden burada daha fazla ayrıntıya girilmemiştir. Ancak yukarıdaki başlıklar Cumhuriyetle birlikte izlenen kültür politikasının seyrini takip etmek için fikir vermektedir.

Türkiye'de kültür politikalarının oluşumunda UNESCO tarafından 2 Nisan 1998'de Stocholm'de kabul edilen Kalkınma için Kültür Politikaları Eylem Planı raporlarının da etkisinden bahsedilmektedir (Kongar, 1998).

Buna göre kültür sadece sanat ve edebiyat alanlarını değil, aynı zamanda bir yaşam biçimlerini, temel insan hak ve özgürlüklerini, değer sistemlerini, gelenekleri ve inançları da kapsar. Bu yaklaşımın, esas olarak, kültürel farklılıkların, demokratik bir ortam içinde temel insan hak ve özgürlükleri çerçevesinde, birlikte ve barış içinde yaşaması ve ulusal kalkınmada bu uyum içindeki farklılığın seferber edilebilmesi ideali üzerine dayandırıldığını görmekteyiz (UNESCO, 1998).

Bu aşamada hem ulusal sınırlar içindeki kültürel farklılıkların korunarak ulusal bütünlüğün muhafaza edilmesi hem de ulusal kültürlerin, küreselleşme karşısında korunarak geliştirilirken, farklı ulusal kültürlerin evrensel bir uyum içinde uluslararası arenada birlikte yaşamalarının ve ileri doğru gelişmelerinin sağlanması sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (UNESCO, 1998).

UNESCO dokümanında sürdürülebilir kalkınma kavramı ile kültürel gelişmenin karşılıklı bağımlılıklarına işaret edilmektedir. Konferansın bu ilkeler çerçevesinde kabul ettiği gerçekler arasında, kalkınma politikalarının mutlaka kültüre duyarlı olması gereği, herkesin katılımının sağlanması gereği, ulus duygusunun, çok yönlü toplulukların insanların ortak değerleri paylaştıkları bir ulusal birlik çerçevesi etrafında geliştirilmesi gereği, sivil toplum örgütlenmelerinin hükümetlerce desteklenmesi gereği, "kültürel demokrasinin geliştirilmesi gereği", gibi öneriler dikkati çekmektedir (Kongar, 1998).

Konferansın "Üye Ükelere Önerilen Politika Hedefleri" bölümünde, kültür politikalarının, kalkınma stratejisinin belirleyicilerinden biri yapılması; yaratıcılığın ve kültür yaşamına katılımın geliştirilmesi; somut ve soyut, taşınabilir ve taşınamaz kültür

mirasının korunması ve zenginleştirilmesi yönündeki politikaların desteklenmesi ve kültürel endüstrilerin geliştirilmesi; bilgi toplumu içinde ve bilgi toplumu için, kültürel ve dilsel çeşitliliğin geliştirilmesi; kültürel gelişme için daha fazla insan ve para kaynağı tahsisi hedefler olarak önerilmiştir (Kongar, 1998).

Türkiye'nin 1960'lı yıllardan beri, kültür politikalarını kalkınma stratejisi içinde gören bir resmi görüşü benimsemiş olduğu, ama bu benimsemenin, henüz yeterince verimli sonuçlar verecek düzeye erişmediği söylenebilir. Bir başka deyişle, Türkiye, büyük bir ileri görüşlülükle UNESCO'nun 1998 yılında kabul ettiği "Gelişme için Kültür Politikaları Eylem Planı" belgesinde öne sürülen genel politikaları özellikle 1960'lı yıllarda ülkenin resmi kalkınma belgelerini temsil eden "Beş Yıllık Kalkınma Planları" içinde, genel kalkınma stratejisinin vazgeçilmez bir parçası yapmıştır (Kongar, 1998).

Fakat hukuksal ve kuramsal durum, aynı biçimde uygulamaya aktarılamamış, her ne kadar devletin kültür ve sanat konusunda, Cumhuriyet döneminde oluşturduğu geleneksel destek politikaları bir ölçüde sürdürülmüşse de, hem insan ve para kaynakları hem yaratıcılığın ve katılımın gerçekleştirilmesi hem de özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi açısından özlenen hedeflere henüz varılamamıştır (Kongar, 1998).

Türk anayasasında da mevzuatla ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde kültür alanını etkileyen politikalar ve icraatlar yoğun bir şekilde uygulamaya konulurken buna ilişkin yasal ve anayasal çerçevede de bir takım değişiklikler ve düzenlemeler yapılmıştır (Özbudun, 1989; Şakar, 1989).

Bu yasal düzenlemelerin bir kısmı doğrudan kültürel alanı ilgilendirirken, diğer bir kısım düzenlemeler kültürel alanı etkileyen eğitim ve benzeri diğer konularda yapılan düzenleyici işlemlerdir. Bu bölümde özellikle Türkiye'de kültürü ve kültürel alanı doğrudan etkilediği düşünülen anayasal düzenlemelerin genel bir değerlendirilmesi yapılacaktır (Özbudun, 1989; Şakar, 1989).

Türkiye'de Anayasal gelişmenin geçmişine göz atıldığında, 1808 yılında merkezi hükümetin temsilcileri ile âyan temsilcileri arasında kabul edilip imzalanan

Sened-i İttifak'ı ilk adım olarak kabul edilmektedir. Taşrada görev yapan ayanlarla merkezi hükümet arasındaki bir uzlaşmayı ifade eden bu belgeye göre devlet işlerine resmi sıfatı haiz memurlardan başkası karışamayacak, sadrazam iktidarın kullanılmasına katılacak ve bundan dolayı sorumlu olacaktır (Özbudun, 1989; Şakar, 1989).

1876 yılında kabul edilerek yürürlüğe giren Kanun-u Esasi ise ilk Osmanlı Anayasasıdır. İki meclisli monarşik bir yönetim sistemi getiren bu anayasada 1909 yılında bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu anayasanın 12. maddesinde yer alan, “matbuat kanun dairesinde serbesttir” hükmü ile her türlü basım yayım faaliyetinin özgürlüğüne vurgu yapılmıştır. Eğitim ve okullarla ilgili 16. maddesinde ise, “...Tebaa Osmaniye'nin terbiyesi bir siyakı ittihat ve intizam üzere olmak için iktiza eden esbaba teşebbüs olunacak...” düzenlemesi yer bulmaktadır (Şakar, 1989). Metinde geçen Osmanlı vatandaşlarının terbiyesi kavramından o günün şartlarında eğitim ve kültür faaliyetlerine önem verilmesine vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır.

Yeni Türkiye'nin ilk anayasası ise 1921 yılında TBMM tarafından kabul edilen Teşkilât-ı Esasiye kanunu olup 23 maddeden oluşmaktadır. 1921 anayasası 1876 Kanun-i Esasisi ile kıyaslandığında daha kısa ve genel hükümler içeren bir metin olduğu görülmektedir. Yirmi Nisan 1924 yılında kabul edilen anayasada ise daha kapsamlı birtakım düzenlemeler getirilmiştir (Kantarcıoğlu, 1998).

Bu anayasanın 5. bölümü Türklerin Kamu Hakları başlığı altında temel haklara değinmiş, düşünce ve vicdan özgürlüğü (md.70), basın yayım özgürlüğü (md.77) öğretim özgürlüğü ve ödevi (md 77- 87) gibi hususlar bu bölüm altında ele alınmıştır (Şakar, 1989). Anayasa Mahkemesi, Danıştay gibi Meclis iradesini ve idarenin eylem ve işlemlerini kontrol altına alacak yeni kurumlar ihdas eden 1961 anayasasının, 1924 anayasasına göre temel hak ve özgürlükler alanını genişlettiği, Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasına insan haklarına dayanan bir devlet olma özelliğini de ilave ettiği ifade edilmektedir (Özbudun, 1989).

27 Mayıs askeri darbesi sonrasında yürürlüğe giren 1961 anayasasının ikinci bölümünde düzenlenen kişi hak ve özgürlükleri ile vicdan ve din hürriyeti (md.19), düşünce hürriyeti (md.20), bilim ve sanat hürriyeti (md.21), kitap ve broşür çıkarma hakkı (md. 24) anayasal çerçevede ele alınmıştır.

21. madde ile Bilim ve sanat alanını bir hürriyet alanı olarak düzenlenmiş, 50. maddenin son fıkrasında ise “Devlet tarih ve kültür değeri olan eser ve anıtların korunmasını sağlar” denilerek devletin kültür alanında görevli olduğu bir cümle ile de olsa belirtilmiştir. 1961 anayasasının İktisadi ve Sosyal Hayatın düzeni başlıklı 41. maddenin ikinci fıkrasında “kültürel kalkınma” kavramına da yer verilmiş, ekonomik kalkınma ile birlikte bu konuda yapılacak planlamalar devletin ödevleri arasında sayılmıştır. Yine 129. madde ile iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmanın plana bağlanacağına ve kalkınmanın bu plana göre yapılacağına vurgu yapılmıştır (T.C. Anayasası, 1961).

Son olarak 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan halk oylamasıyla önemli değişiklikler yapılan 1982 anayasasının başlangıç bölümünde; Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu belirtilmektedir.

Anayasanın 2. maddesi insan haklarına saygıyı cumhuriyetin nitelikleri arasında sayarken, 5. maddede insanın maddi ve manevi varlığının geliştirilmesi için gerekli şartların hazırlanması devletin temel amaçları arasında sayılmıştır. 1982 anayasasının 2. kısmı “Temel Hak ve Ödevler” başlığını taşımaktadır. Bu kısımda, temel hak ve hürriyetlerin dokunulmaz ve devredilmez niteliği (md. 12), kişi dokunulmazlığı ve maddi ve manevi varlığı (md. 17), din ve vicdan hürriyeti (md. 24), düşünce ve kanaat hürriyeti (md. 25), düşünceyi yayma ve açıklama hürriyeti (md. 26), bilim ve sanat hürriyeti (md. 27), basın ve yayın hürriyeti (md. 28 ve dev.) düzenlemeleri yer almaktadır (T.C. Anayasası, 1982).

1982 anayasası ayrı bir madde olarak 62. maddesi, devletin yabancı ülkelerde yaşayan Türk vatandaşlarının kültürel ihtiyaçlarının sağlanması için gerekli tedbirleri alacağını belirtmektedir. Anayasanın 63. maddesinde tarih ve kültür varlıklarının korunmasını düzenlemiştir. Buna göre; “Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır.” (T.C. Anayasası, 1982).

1982 anayasasının 134. maddesi ile “Atatürkçü düşünceyi, Atatürk ilke ve inkılâplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacıyla Başbakanlığa bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzel kişiliğine sahip “Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu” kurulacağı düzenlenmiştir (T.C. Anayasası, 1982).

Anayasanın “Planlama; Ekonomik ve Sosyal Konsey başlıklı” 164. maddesinde ise; “Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayinin ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak devletin görevidir” denilmektedir (T.C. Anayasası, 1982).

Yukarıda yer alan anayasal düzenlemelerde görüldüğü gibi 1982 anayasası döneminde kültüre, gerek haklar düzeyinde gerekse kültürel kalkınma bağlamında daha kuvvetli vurgular yer almaktadır. Ancak gerek 1961 gerekse 1982 anayasalarında, kültürel haklar temel hak ve hürriyetlerin altında olarak düşünülmüş, ayrı bir başlıkla adlandırılmıştır. Kültürel kalkınma kavramının anayasalarda bulunması olumlu olmakla beraber, bunun maddi ve ekonomik kalkınmanın altında ona tabi bir alan olarak değerlendirilmesi önemli bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir (Katoğlu, 1992).

Türkiye’de kültür ve sanat işleriyle ilgili merkezi örgütlenme yakın yıllara kadar Milli Eğitim Bakanlığı içinde olmakla birlikte, 1970’li yıllardan sonra bazı görevler Kültür Bakanlığına devredilmiştir. Bu çerçevede maddi ve manevi kültür mirası, müzeler, kütüphaneler ve bazı yayın faaliyetleri, güzel sanatlar, sahne ve müzik sanatıyla ilgili örgüt yapısı resmi kültür yönetimini oluşturmaktadır (Katoğlu, 1992).

1923 yılından 1935 yılına kadar Maarif Vekaleti ismini taşıyan Milli Eğitim Bakanlığının ismi 1935- 1941 yılları arasında Kültür Bakanlığı olarak anılmıştır (MEB, 2011). Millî Eğitim Bakanlığı içerisindeki kültür hizmetlerini yürüten birimler, 1965 yılında Kültür Müsteşarlığının kurulmasıyla kültürel alanla ilgili görevlerini bu kuruma devretmiştir. Bu aşamadan sonraki idari teşkilatlanma kronolojik olarak aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir;

1. 1971 yılında Kültür Bakanlığı kurulmuş ve Kültür Müsteşarlığı ile ilgili görevler bu Bakanlığa devredilmiştir.
2. 1972 tarihinde yeni bir kararla söz konusu Bakanlık yeniden müsteşarlık haline getirilmiş ve Başbakanlığa bağlanmıştır.
3. 1974 tarihinde Kültür Bakanlığı yeniden kurulmuş ve aynı tarihte Kültür Müsteşarlığı'nın görevleri de yeni kurulan bu Bakanlığa verilmiştir.
4. 1977 yılında Kültür Bakanlığı kaldırılarak Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı kurulmuştur. Aynı yıl içerisinde Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı kaldırılarak yeniden Kültür Bakanlığı kurulmuştur.
5. 1982 yılında Kültür Bakanlığı kaldırılarak Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile birleştirilmiş ve adı da Kültür ve Turizm Bakanlığı olmuştur.
6. 1989 tarihinde Kültür Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan ayrılarak yeniden Kültür Bakanlığı olarak faaliyetini sürdürmüştür.
7. 29 Nisan 2003 tarihinde çıkartılan 4848 sayılı yasa ile Kültür ve Turizm bakanlıkları birleştirilmiş, Kültür ve Turizm Bakanlığı kurulmuştur (KTB, 2011).

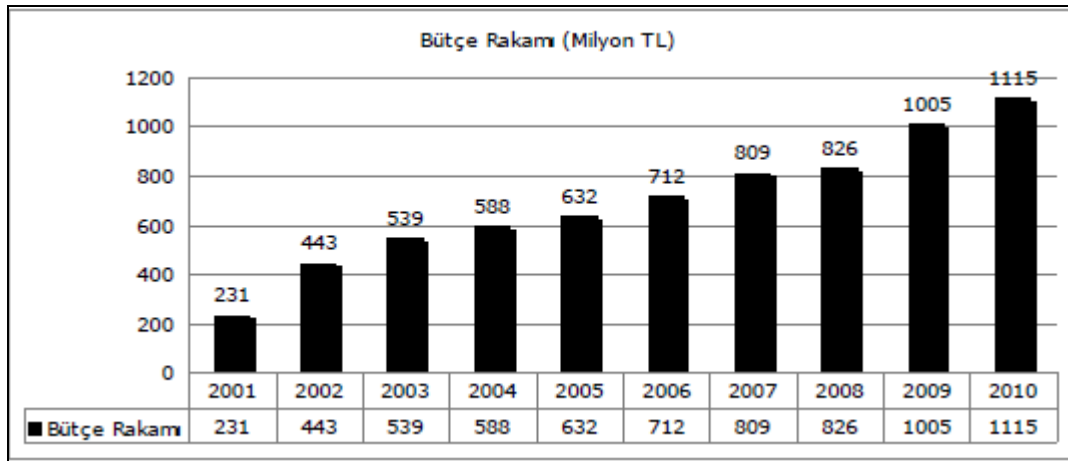
Bu tarihsel süreçten anlaşıldığı gibi Kültür Bakanlığının yapısı ve idari yapının içinde konumlandırılması konusunda Türk idare sistemi henüz son kararını vermiş görünmemektedir.

Bakanlığın geçirdiği süreçleri gösteren kronolojinin son aşaması olarak; Kültür ve Turizm Bakanlığının görevleri, kuruluş amaçları ve bağlı kuruluşlarının çalışma esasları, 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri hakkında yasa ile düzenlemiştir.

Halen yürürlükte olan bu yasa kapsamında; millî, manevî, tarihî, kültürel ve turistik değerleri araştırmak, geliştirmek, korumak, yaşatmak, değerlendirmek, yaymak, tanıtmak, benimsetmek ve bu suretle millî bütünlüğün güçlenmesine ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarını yönlendirmektir (Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 2003).

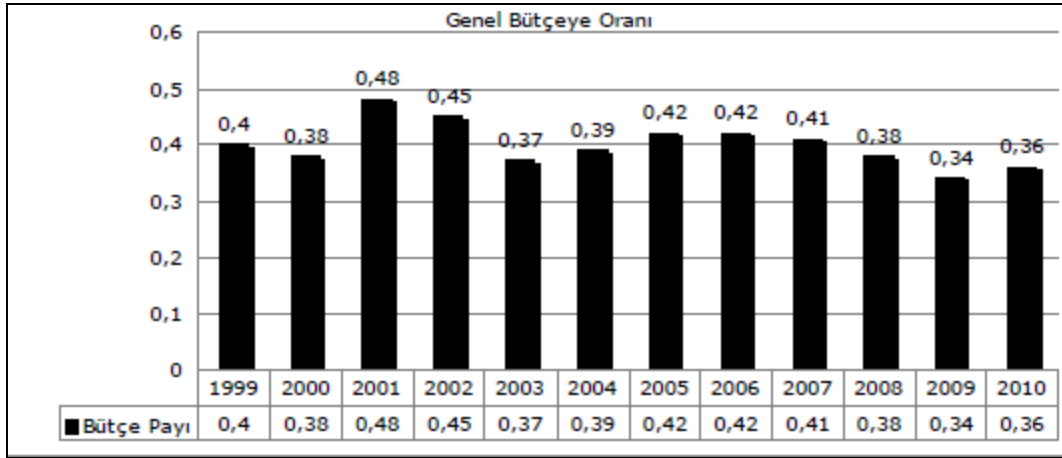
Bu kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile iletişimi geliştirmek ve işbirliği yapmak, tarihî ve kültürel varlıkları korumak için her türlü yatırım, iletişim ve gelişim potansiyelini yönlendirmek, tanıtma hizmetlerini yürütmek Bakanlığın kültürel alanla ilgili görevleri arasında sıralanmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 2003).

Grafik 2.1. Kültür ve Turizm Bakanlığının Genel Bütçeden Aldığı Pay



Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye’de merkezi yönetimlerce kültür için yapılan bütçe harcamaları incelendiğinde, merkezi yönetimlerin bu konuya gerekli hassasiyeti göstermediği anlaşılmaktadır. Yıllar içinde bütçe rakamlarında artış olmuşsa da Kültür ve Turizm Bakanlığı harcamalarının, idari ve fonksiyonel sınıflandırmaya göre genel bütçeden aldığı payların oransal olarak yaklaşık %0,4 rakamında sabit kaldığı anlaşılmaktadır (Özbaran, 2004). Aşağıdaki grafiklerde ve tabloda Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçeden aldığı payların yıllara göre dağılımı ve genel bütçeye oranı görülmektedir.

Grafik 2.2. Kültür ve Turizm Bakanlığı B t cesinin Genel B t ceye Oranı

Kayn

ak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı

Tablo 2.2. İdari Ve Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Kültür ve Turizm Bakanlığının Genel B t çeden Aldığı Pay (%)

YIL	B�T�CE RAKAMI (Milyon TL)	B�T�CEDEN ALDIğI PAY
1999	-	0,40
2000	-	0,38
2001	231	0,48
2002	443	0,45
2003	539	0,37
2004	588	0,39
2005	632	0,42
2006	712	0,42
2007	809	0,41
2008	826	0,38
2009	1005	0,34
2010	1115	0,36

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı

Tablo 2.3. Kültür Bakanlığı'nın Yıllar İtibariyle Harcama Kompozisyonu (Ana kalemlerin aldığı yüzde paylar)

Yıllar	1	2	3	4	5	6	7	8
1978	0.038	0.003	0.233	0.172	0.011	0.083	0.229	0.769
1979	0.027	0.003	0.249	0.141	0.008	0.124	0.195	0.747
1980	0.029	0.004	0.156	0.156	0.010	0.129	0.179	0.663
1981	0.026	0.004	0.288	0.151	0.013	0.134	0.191	0.806
1982	0.027	0.006	0.146	0.081	0.007	0.096	0.157	0.520
1983	0.024	0.004	0.236	0.090	0.009	0.081	0.140	0.585
1984	0.033	0.005	0.163	0.099	0.014	0.096	0.138	0.547
1985	0.040	0.007	0.186	0.105	0.019	0.111	0.158	0.626
1986	0.044	0.012	0.199	0.103	0.022	0.114	0.169	0.663
1987	0.046	0.022	0.178	0.109	0.024	0.111	0.177	0.667
1988	0.042	0.027	0.150	0.120	0.028	0.116	0.163	0.646
1989	0.052	0.039	0.143	0.128	0.028	0.138	0.207	0.735
1990	0.056	0.052	0.163	0.130	0.046	0.154	0.225	0.826
1992	0.052	0.065	0.183	0.155	0.014	0.129	0.198	0.797
1993	0.053	0.083	0.173	0.154	0.013	0.131	0.190	0.798
1994	0.055	0.096	0.155	0.137	0.013	0.142	0.210	0.808
1995	0.048	0.092	0.166	0.133	0.012	0.143	0.198	0.793
1996	0.048	0.092	0.160	0.130	0.013	0.141	0.197	0.781
1997	0.049	0.097	0.152	0.133	0.013	0.148	0.192	0.784
1998	0.049	0.096	0.157	0.129	0.013	0.155	0.206	0.805
1999	0.048	0.096	0.153	0.124	0.014	0.159	0.204	0.798
2000	0.043	0.085	0.186	0.112	0.011	0.150	0.192	0.779
2001	0.045	0.083	0.160	0.096	0.011	0.159	0.189	0.744
2002	0.047	0.086	0.146	0.104	0.010	0.167	0.204	0.763
2003	0.030	0.058	0.084	0.068	0.007	0.111	0.135	0.493

Kaynak: Akdede (2011). 1: Senfonik müziğin payı, 2: Klasik Türk müziği, Türk Marşları, Türk Halk müziği ve Devlet Korolarının payı, 3: Eski Eserler ve Müzecilik hizmetlerinin payı, 4: Kütüphanecilik ve yayım hizmetlerinin payı, 5: Güzel Sanatların Geliştirilmesi ve Tanıtılması Hizmetlerinin Payı, 6: Devlet Tiyatrolarının payı, 7: Devlet Opera ve Balesinin Payı, 8: Bütün bu hizmetlerin toplamının payı

Yukarıdaki tablodan kültür harcamalara ayrılan kaynakların yetersiz olduğu görülmekle birlikte, merkezi yönetim bürokrasisinin hantal ve verimsiz olmasının da kültür politikalarının gelişmesini ve kaynakların geliştirilmesini engellediği söylenebilir. Nitekim daha fazla kaynak aktarılmasını sağlamak ve verimliliği arttırmak amacıyla kültür bakanlığı taşra teşkilatının yerel yönetimlere devri girişimleri bürokratik engellemeler nedeniyle hala gerçekleştirilememiştir (Akdede, 2011). Bu olumsuz durumun yarattığı eksikliklerin giderilmesi için yerel yönetimlerin kültürel hizmetlerinin mali ve idari olarak desteklenmesi gerekmektedir. Kentin ve kentlinin ortak ihtiyaçlarını gidermek, sorunlarına çözüm bulmak için örgütlenen yerel yönetimler, kültürün yaşatılması ve canlılığını korurken yenilenmesi için vazgeçilmez nitelikte idari birimlerdir (Akdede, 2011).

Türkiye’de kültür politikası tanımlarını hükümetlerin programlarında yer almasının kronolojik sıralaması özet olarak ele alındığında; 1946 Peker hükümeti, 1947- 1949 Hasan Saka hükümeti, 1949 Günaltay hükümeti ve 1950 Menderes hükümeti hükümet programlarında kültürel tanım tam olarak yapılmamış genel bağlamda parti tüzüklerinde belirtilmiştir. 1960 Cemal Gürsel hükümeti ilk olarak terimsel şekilde kültürden bahsetmiştir (Çelik, 2011).

Bir başka veri olarak Türkiye’de kültür ekonomisi incelendiğinde kültür ekonomisi profili, kültür ekonomisinin Türkiye ekonomisi içindeki payına göz atmak gerekmektedir. Bu verilere göz attığımızda Türkiye içinde kültür ekonomisi üzerine genel bir fikre de sahip olabiliriz. Bu genel ekonomi içerisinde gerekli payın ayrılıp ayrılmadığını genel istihdam üzerindeki payını gösterir ve üretilmesi gereken ve üzerinde durulması gereken başlıklar genel olarak belirlenebilir. Tablo 2,4’e bakıldığında yıllar geçtikçe istihdam, üretim miktarı, katma değer oranının arttığı görülmektedir.

Tablo 2.4. Türkiye’de Kültür Ekonomisi Profili

Ekonomik Göstergeler	2003	2004	2005	2006	2007	2008
İstihdam	160.419	188.690	299.214	326.386	349.420	378.971
Girişim Sayısı	44.600	52.642	57.324	66.636	73.381	77.085
Üretim Miktarı*	20.159	26.091	23.704	29.984	27.179	27.375
Katma Değer*	2.264	2.647	10.362	10.844	11.494	11.630
Yatırım*	1.193	13.142	656	1.045	1.031	3.148

Kaynak: İZKA(İzmir 2012 Kültür Ekonomisi ve Kültür Alt Yapısı Envanteri ve İzmir Kültür Ekonomisi Gelişme Stratejisi, 2012, İzmir Kalkınma Ajansı Yayınları). *Milyon TL

Tablo 2.5. Kültür Ekonomisinin Türkiye Ekonomisi İçerisindeki Payı

Ekonomik Göstergeler	2003	2004	2005	2006	2007	2008
İstihdam (%)	2.4	2.5	3.3	3.5	3.6	3.8
Girişim Sayısı (%)	2.6	2.6	2.4	2.7	2.9	3.0
Üretim Miktarı(%)	4.6	5.1	4.2	4.9	4.3	4.2
Katma Değer (%)	1.6	1.7	6.6	6.6	6.9	6.6
Yatırım (%)	3.0	3.4	1.4	1.0	1.4	4.8

Kaynak: İZKA(İzmir 2012 Kültür Ekonomisi ve Kültür Alt Yapısı Envanteri ve İzmir Kültür Ekonomisi Gelişme Stratejisi, 2012,İzmir Kalkınma Ajansı Yayınları).

Her yıl arttığı görülen bu rakamların 2008 yılına gelindiğinde ise kültür ekonomisi faaliyetleri, toplam istihdamın yaklaşık % 3.8’ ni istihdam eden, toplam girişimin % 3’ünü bünyesinde barındıran, toplam üretimin % 4’ ünü gerçekleştiren ve toplam katma değer % 6,6’sını sağlayan bir büyüklüğe ulaştığı görülmektedir (İzmir

2012 Kültür Ekonomisi ve Kültür Alt Yapısı Envanteri ve İzmir Kültür Ekonomisi Gelişme Stratejisi, 2012).

Kültür ekonomisi verileri incelendiğinde artış y zdelilerindeki en fazla göze çarpan nokta katma değerde olduğu görülmektedir. Kültürün öneminin yıllar içinde fark edildiği ve yatırımın yapıldığı söylenebilir fakat bu oranlamalar içinde özelleştirilmiş kültürel faaliyet alanları da unutulmamalıdır. Bu veriler sadece devlet içindeki kültürel ekonomi payları değildir.

2.2. DÜNYADAN KÜLTÜR POLİTİKALARINA VE HARCAMALARINA ÖRNEKLER

Kültür ve sanat politikaları dünyanın birçok ülkesi için yeni tartışılan, üzerinde düşünülen konulardır. Kültür ve sanat politikaları üzerine ilk alışmalar Avrupa  lkeleri ve Amerika  zerinedir. Keynes 1942 yılında Büyük Britanya Sanat Konseyi'nin (Art Council) yöneticisi olunca ekonomistlerin kültürün politik ekonomisi ilgilerini çekmeye başlamıştır (Akdede, 2013).

Dünya savaşlarından sonra hızlı bir büyüme sürecine geçilmiştir. Bu süreçte devlet ekonomiyeye müdahale etmeye başlamış ve zamanla devletin kültürel alanda da gereksinimleri karşılaması gerekliliği olağan hale gelmiştir. Bu sebeple ülkeler kültürel faaliyetleri desteklemek için kurumlar ve birimler kurmaya başlamıştır.

İngiltere ve Amerika gibi ülkeler sanat konseyleri kurmuş, bazı ülkeler ise Kültür Bakanlıkları ve bakanlığa bağlı müdürlükler, komisyonlar kurmuşlardır. Fransa ve Türkiye bu gruba örnek teşkil eder.

Kültür politikası dünyada ana model üzerine göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmalar, kıta Avrupa'sı modeli, Kuzey Avrupa  lkeleri modeli, Anglo- Sakson modeli ve Akdeniz  lkeleri modelidir. Kıta Avrupa'sı modeli; merkeziyetçi ve hiyerarşik bir yapıdır. Kuzey Avrupa modeli; eşitlikçi ve evrensel yapıya uygun olarak devlet kültürel politikalarda başroldedir. Fakat merkezi hükümet yerel birimlere dikte ile zorunlu bir faaliyet uygulatmak bu konuda bağımsız hareket ederler. Anglo- Sakson model ise liberal bir modeldir. Devletin rolü çok azdır. Kültürel faaliyetler özel yani vakıf, dernek gibi kurumlar tarafından yerine getirilir. Akdeniz  lkeleri modeli;

merkezin belirlediği politika kapsamında yerel birimler yönlendirilir. Bu modeli Türkiye örnek teşkil eder (Akdede, 2013).

Asya ülkelerinin kültür ve sanat politikalarını fikir sahibi olabilmek adına öncelikle Japonya'nın sanat ekonomisi üzerine çalışmalara bakabiliriz. Japonya, Amerikan ve Avrupa modelinin karışımı olarak gözükmektedir. Devlet kültür sektörünün alt yapısını hazırlarken özel sektörün manipülesinden etkilenecek özel sektörün destekleyeceği sanatçı ve sanat dallarına yatırım yapar (Akdede, 2013).

Japonya'da hem merkezi hem de yerel yönetimlerin sanatı destekleme kurumları mevcuttur. Association for Corporate Support for the Arts (ACSA) diye oluşturdukları kurum hükümet adına politikalar üretmekte, merkez adına harcama yapmaktadır. Devlet kültürel mirası koruma alanına ağırlık verirken, ACSA ise sahne sanatları, heykel gibi sanat dallarına kaynak sağlamaktadır (Akdede, 2013).

Güney Kore'de ise devlet sanatın finansmanında öncelikli bir konumdadır. Sanat kurumları oluşturulmuş ve sanat politikaları ağırlıkla ulusal kimliğin oluşturulması yönünde olmuştur (Akdede, 2012).

Avrupa ülkelerinde devletin sanatı desteklemesine ilişkin örnekler verecek olursak; Kuzey ülkelerinde, sanatçı birlikleri ön plandadır (Heikkinen,2005; akt. Akdede, 2013). Sanatsal kalite önemli ve bu kaliteye göre uzmanlar kurulu kaynak dağıtımına karar verir. Bireysel ve ekip çalışmaları için kaynak dağılımı yapılır. Uzman kurulu sanatçı birlikleri tarafından üç ya da dört yıllığına seçilir. Uzmanlar kurulu, yerel yönetimlerin ve merkezi yönetimlerin kültürel kaynak aktarımındaki karar noktasıdır (Akdede, 2013).

Fransa ve İtalya'da sanatın politik ekonomisine bakıldığında, merkezin devletin üstün olduğu bir yapıda kültür politikası oluşturulduğu görülür. Politikacıların ve bürokratların rolü daha fazladır. Merkezi hükümet programları yerel birimlere dayatılır. Kişisel bağlantılar kilit nokta oluşturup, lobicilik oluşur. Merkezi hükümete yakın olan gruplar ya da kişiler projelerine destek alabilecek durumda olurlar. Burada şeffaflık ve açıklık zedelenir (Akdede, 2013).

Amerika Birleşik devletlerine (ABD) baktığımızda kültür politikası olarak özel sektörün finanse olduğu devletin ikinci planda kaldığı bir yapı görüyoruz. 1980 sonrası sanatın finansmanında özel sektörün girişimleri artmıştır. Wu'ya (2005) göre, sanat komisyonları, şirketlerde müzelerin bulunması, şirketlerin sanat ödülleri dağıtması, şirket binalarının sanat vitrini gibi gözükmesi, şirketlerin sanat eserleri alması ve Amerikan mütevellî heyetlerinin varlığı Amerika'nın sanatı ticari bir yapı olarak görmesinden ve liberal ideolojilerin ön planda olmasından kaynaklanmaktadır.

Reagan'dan sonra yönetime gelen Bill Clinton'nun sanatın finansmanında kamu bütçesini kullanacağı ve Ulusal Sanat Vakfının daha ön planda olacağı düşünülürken Reagan döneminden kalma kurumlar tekrar oluşturulmuş ve devlet kültürel faaliyetlere finansman olmada geri planda durmuştur (Wu, 2005).

ABD'de WIPO'nun (2003) hazırladığı rapora göre, sanatsal endüstrilerin Amerikan endüstrisine katkısı, özelleştirmeye birlikte, daha da artmıştır. Sanatsal endüstrinin Amerikan Gayri Safi Yurtiçi Hâsıladaki payı %6.56, toplam Amerikan endüstrisindeki payı ise %12.12 olarak gerçekleşmiş. Yani sektörün büyüme hızı genel ekonomi sektörlerine kıyasla daha hızlıdır (Çelik, 2011). Görüldüğü üzere sanatın özel sektöre bırakılmasını politik tercih olarak seçmişlerdir.

İngiltere'yi örnek verecek olursak, sanat konseyler ve sanat kurumlarının (art council) bulunduğu bir model içinde yer alır. Devlet belirlediği bütçeyi sanat kurumuna verir ve kurum bütçeyi gerektiği gibi dağıtılmasından sorumludur. Merkezi devlet ve iktidar kültür politikasını etkileyebilecek güce sahip değildir. Akdede'ye (2013) göre bu sistemde rant ve lobicilik uygulamaları diğer yapılara nazaran daha azdır. Ayrıca bu sistemde devlet kendi sanat politikasını halka dikte ettiremeyecek durumdadır.

İngiltere'de devletten bağımsız olarak çalışan ve kültür politikalarını ve finansmanlarını belirleyen kurumlar vardır. Bu kurumlar; İngiltere Sanat Konseyi(Art Council of England), Ulusal Konsey (National Council), bölgesel konseyler (Regional Councils), sanat politikası komitesi, sanat yatırımları komitesi, performans ve denetim komitesi ve İcra kuruludur (Akdede, 2013).

Almanya ve İskandinav ülkelerinde ise belediyeler kültür ve sanata olan ekonomik desteklerini ve kültür politikası anlamında merkezi hükümetten oldukça bağımsız hareket etmektedirler (Akdede, 2013).

Devletlerin yapılarındaki farklılık ve sanatsal politikalara bakış açıları ne kadar farklı olsa da kültür ve sanatın ekonomik olarak desteklenmeye ihtiyacı vardır. Sadece piyasa mekanizmasına bırakılarak kültür ve sanat üretiminin çok verimli olması beklenemez (Akdede, 2013).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELEDİYELERİN KÜLTÜREL HARCAMALARI

3.1. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ VE BAZI İLÇE BELEDİYELERİNİN KÜLTÜREL MAL VE HİZMETLERE BAKIŞ AÇILARI

3.1.1. Büyükşehir Belediyeleri ve Belediyelerin Kültürel Faaliyetlerinin Yasal Dayanakları

Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri merkezi idareye bağlı yerel yönetimlerdir. Öncelikli olarak bu bölümde belediye kültür hizmetleri, belediyelerin kültürel faaliyetlerinin yasal dayanaklarından, belediyelerin kültürel faaliyetlerinin uygulama alanlarına ilişkin bilgileri genel hatlarıyla incelenecektir. Daha sonra büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyelerinin kültürel faaliyet algılarının neler olduğuna göz atacağız. Kültürel hizmet sunumlarında belediyelerin faaliyetleri neler? İl ve ilçe belediyeleri arasında kültürel hizmet sunumlarında bütünlük var mı? Bu soruların cevaplarına ilişkin kanıya varmaya çalışacağız.

Toplumdaki kültür gereksinmesi, yerel düzeyde daha etkin ve verimli olarak karşılanabilir. Yerel yönetimler, kültür gereksinimlerini karşılamak amacıyla yerel toplumun değerlerini, geleneklerini yaşatmak, geliştirmek, yenilerini yaratmak işlevini yüklenabilir durumdadırlar. Ayrıca büyüklüklerine ve mali olanaklarına göre farklılıklar olmakla birlikte, yerel yönetimler her basamaktaki kültür kurumlarıyla ilgili sorumlulukları yerel halkın destek ve katkılarını da sağlayarak daha nitelikli biçimde karşılayabilir (Öztaş- Zengin, 2008).

Yerel yönetimler merkezi birime nazaran seçimle yerel halkın isteklerine ve beklentilerine cevap verdikleri koşullarda yönetimde kaldıkları ve hesap verme düşüncesinin merkezi yönetime göre daha sorumluluk hissedici seviyede olacağı açıktır. Bu nedenlerle belediyelerin kültürel mekanizmanın oluşmasında ve isteklerin karşılanmasında daha hassas olacağı, destekleyeceği ve bu oluşumları teşvik edeceği düşünülmektedir.

Yerel yönetimler sanat, eğlence ve dinlenme tesislerinin oluşturulmasında ve kültürel demokrasinin gerçekleşmesinde yaşamsal bir rol oynar. Bu nedenle yerel yönetimler kentin kültürel geleneği ve kent halkının kültürel özellikleri ışığında bir kültür politikası oluşturma ve uygulama yetkisine sahip olmalıdır (Kaya, 2007).

Belediyelerde kültür hizmetleri verilirken toplumun eğitim ve kültür algıları arasındaki farklılıklar ve ekonomik- sosyal seviye farklılıkları göz ardı edilmemelidir. Kentteki şehirleşme oranının yüksek olduğu kesimlerle varoş olarak tabir edilen çarpık yapılaşma olan bölgelerdeki kitlelerin kültürel gereksinimlerinin farklı olduğuna dikkat edilmelidir. Bu farklılıkların giderilmesi ortak bir kültürel kimliğin yani kent kültürü oluşması kültürün içselleştirilmesine bağlıdır bu da yerel mekanizmaların kültürü fonksiyonel olarak kullanılmasına bağlıdır.

Belediyede kültürel faaliyetlerin uygulanmasının yasal dayanakları vardır. Bunlar belediye kanunları ve yönetmelikleridir. İlk kanun 1580 sayılı belediye mülga kanunudur. 1580 sayılı yasanın 15. Maddesinde belediyelerin kültürel sorumlulukları aşağıdaki şekilde yazılmıştır:

- Gençler için mahallin ihtiyacıyla mütenasip stadyumlar tesis etmek ve işletmek (md.15/54).
- Belediyeye ait eğlence yerleri tesis etmek ve işletmek (md.15/55).
- Belediye tiyatrosu, sineması, belediye oteli ve gazinosu, halk müzeleri ve hayvanat ve nebatat bahçeleri yapmak ve idame etmek ve yaptırıp işletmek (md.15/59).
- Zabıta belediye memuru belediye fen memuru, yapı kalfası ve yapıcı ve muhtelif meslek ustaları gibi beldenin ve belediye idaresinin muhtaç olduğu meslekler erbabı yetiştirmek üzere kurslar, dersler, gece ve hafta tatili günü dershaneleri ve ikmal ve cıracak, ev kadını mektepleri açmak ve idare etmek (md.15/72).
- Halk için kütüphane ve okuma salonları açmak, belediye bahçeleri, fidanlıkları, çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak, belediye koruları yetiştirmek, bunları korumak ve işletmek (md.15/33).

5393 sayılı belediye kanununda 1580 sayılı kanundan farklı olarak “kültür ve sanat” hizmetleri genel başlık altında değerlendirilmiş tek tek belirtilmemiştir. Genel ve karma yetki kulları çerçevesinde sayılarak belirtilmiştir. Belediyenin uygulama kapsamına girecek her kültür faaliyeti görev olarak nitelendirilmiştir.

Teknik açısından genel bir söylemde bulunması belediyelerin faaliyet uygulamasından kaçınmasına neden olabilir. Bu yüzden yasalarla ve yönetmeliklerle faaliyetlerin adlandırılıp görev olarak nitelendirilmesi önem arz etmektedir.

Yasanın 14. Maddesinde “belediyenin görev sorumlulukları” başlığı altında kültürel faaliyet olarak yapması gerekenlerden bahsedilmiştir. Buna göre belediyeler, yerel ve birlikte olmak şartıyla kültür ve sanat hizmetlerini yapar.

Belediyelerin “ kent tarihî ve kültürel dokusunu korumak “amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilmesi yasanın 73. Maddesinde belirtilmiştir. Belediyeler, kent konseyleri ve gönüllü katılım yoluyla kültürel faaliyetlerde bulunabileceklerdir (md.76, md.77).

Belediyelerin yurt içinde ve İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahalli idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapmasına; kardeş kent ilişkileri kurmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirmesine kendi belediye meclisleri karar verebilmektedir (md.18/p).

Yasanın 60. Maddesine göre ise, kültürel, sanatsal ve bilimsel faaliyetleri belediyeler bütçesinde gider olarak gösterebileceklerine değinilmiştir. Fakat çoğu belediyenin faaliyet raporları incelendiğinde gider olarak ayrı bir kalem göstermedikleri genel gider payına kattıkları gözlenmiştir.

5216 sayılı büyükşehir belediye kanunu göre bu çerçevede büyükşehir bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan

sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında sayılmıştır (md.7/m).

5216 sayılı Kanununun 15. maddesinde büyükşehir belediyelerine özgü ve belediye meclisi içinden oluşturulacak beş tane ihtisas komisyonu öngörülmüştür. Bu komisyonlar “eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonu” olarak sınıflandırılmıştır.

Kültürel faaliyetlerin gerçekleşmesi için oluşturulan yönetmelikler vardır. Bu yönetmeliklerden biri belediyelerin kültürel faaliyetlere gönüllü katılımını içermektedir. Yani, kültürel faaliyetlerin sadece idari birimler tarafından finanse edilip uygulanması değil sivil toplum örgütlerinin ya da farklı kuruluşların uygulamalarına zemin hazırlamasında destek sunma olarak nitelendirilebilir.

Çukurçayır' göre bu yönetmelik, Yeni Belediye Kanunu kültürel faaliyetleri salt kamu yönetiminin bir görevi olarak görmemiş, bu kapsamda sivil toplum kuruluşları ve gönüllülerin de bu alanlarda faaliyet yapmasına zemin hazırlamıştır. Gönüllülük mekanizması hem yerel yönetimlerin finansal sorunlarının çözümünde bir yöntem olarak düşünülmüş, hem de katılımcı demokrasinin gerçekleştirilmesi için yurttaş-yönetim etkileşiminin bir aracı olarak görülmüştür. Toplumda güçlü bir katılım, toplumsal refaha yönelme ve bireyin sosyal yaşama kazandırılması ve toplumla bağlarının güçlendirilmesi, bir başka anlatımla, katılım, yurttaşlık ve yurtseverlik, gönüllülük düşüncesinin temel belirleyicileridir (Çukurçayır, 2010).

2007 yılında Kültür Bakanlığı yerel yönetimlerin, vakıfların ve özel tiyatroların faaliyetlerine ilişkin yapılacak yardımlar hakkında bir yönetmelik çıkarmıştır. Yönetmeliğin maddeleri genel olarak yorumlandığında büyükşehir belediyeleri ve belediyeler bakanlıktan kültür, sanat gelişimi ve tanıtımı projeleri için mali destek alabileceklerine vurgu yapılmıştır.

Yönetmeliğin 6. maddesine göre Bakanlık, Kültür, sanat ve turizm değerlerini ve zenginliklerini yaşatıcı, yayıcı, destekleyici, geliştirici ve tanıtıcı, yerel, ulusal ve uluslararası nitelikteki şenlik, festival, anma günleri, konser, sergi, gösteri, kongre, sempozyum, seminer, panel, güzel sanatlar, fuar ve benzeri etkinliklere ilişkin projelere yardımda bulunabilmektedir (md. 6).

Genel olarak belediyelerin kültürel faaliyetlerle olan bağlarının genel görünümüne baktıktan sonra gözlem alanımız olan büyükşehir belediyeleri ve bazı ilçe belediyelerinin kültürel hizmet ve faaliyetleri incelenecektir.

3.1.2. Büyükşehir Belediyeleri ve Bazı Belediyelerin Kültürel Faaliyetleri

Adana büyükşehir belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporu incelendiğinde festivaller, şenlikler, sempozyumlar, resmi gün, hafta ve bayram kutlamaları, fuaye salonu sergileri, halk oyunları kültürel faaliyetler olarak geçmektedir. Bu kültürel faaliyetleri ayrıntılı olarak listelersek;

- Türk sanat müziği eğitsel çalışmaları, yaz ayları için eğitici kurslar ve konserler,
- Türk halk müziği eğitsel çalışmaları, yaz ayları için eğitici kurslar ve konserler,
- Türk halk oyunları eğitsel çalışmaları ve yaz ayları için eğitici kurslar,
- Çocuk korusu eğitsel çalışmaları ve yaz ayları için açılan eğitici kurslar,
- Adana kent orkestrası bando eğitim faaliyetleri,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında nevruz şenlikleri,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlaması,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında uçurtma şenliği,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında hıdırellez kutlamaları,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında anneler günü kutlaması,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor bayramı etkinlikleri,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında babalar günü kutlamaları,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında 30 Ağustos Zafer bayramı kutlamaları,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında 29 Ekim Cumhuriyet bayramı kutlamaları,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında 10 Kasım Atatürk'ü anma töreni,
- Önemli gün ve haftalar kapsamında yeni yıl kutlamaları,
- Adana şehir tiyatrosu gösterileri,
- Kültürel ve sanatsal etkinlik kapsamında satranç kursları,
- Adana tanıtım etkinlikleri kapsamında 13 Kare Sanat Festivali,
- Kültürel ve sanatsal etkinlik kapsamında Ramazan şenliği,

- Kültürel ve sanatsal etkinlik kapsamında sinema müzesi kurulması,
- Kent kütüphanesi ve gazete arşivi kullanıma sunulması,
- Mehmet Baltacı fotoğraf ve sinema tarihi müzesi,
- Yeşiloba şehitliği müzesi,
- Büyükşehir belediyesi Adana sinema müzesi,
- Adana Büyükşehir belediyesi Altın Koza Uluslararası Film Festivali düzenlenmiştir (Adana Büyükşehir Belediyesi, 2012).

Faaliyet raporları yayınlanan ilçe belediyelerinin genel olarak kültürel faaliyet algıları ise belediye evleri, meslek edindirme merkezleri kursları, geleneksel yağlı güreşler, yaz kursları, belediye konferansları, müzik- şiir dinletileri, halk oyunları gösterileri, tiyatro şoleni, belirli gün ve hafta kutlamalarıdır (İlçe Belediyeleri Faaliyet Raporlarından düzenlenmiştir).

Ankara büyükşehir belediyesi faaliyet raporlarına göre kültürel hizmet algısı başkent tiyatroları, belediye meslek edindirme kursları (BELMEK), belediye teknik eğitim kursları (BELTEK), kent orkestrası ve konserler olarak sınıflandırılmıştır. Başkent tiyatroları kukla ve çocuk tiyatroları olarak alt kademelere ayrılmıştır (www.ankara.bel.tr/kulturel-hizmetler, 2012).

Genel olarak ilçe belediyelerinin kültürel faaliyet algılarından bahsedecek olursak, yeni yıl kutlamaları, tiyatro oyunları ve kursları, konserler, belirli gün ve haftalar kutlamaları, sempozyumlar, geleneksel yağlı güreşler ve sosyal proje merkezleridir.

Antalya ilinin büyükşehir belediyesinin kültürel faaliyet algılarının uygulamalarını sıralanırsa;

- Fikret Otyam sanat galerisi,
- Karaalioğlu parkı kent müzesi oluşturulması ve açık hava sergileri,
- Atatürk kültür parkı sanat etkinlikleri,
- Uluslararası Altın Portakal Film Festivali,
- Uluslararası Antalya Piyano Festivali
- Antalya tv ödülleri,

- Heykel alışmaları,
- Liselerarası Ulusal tiyatro şenliği,
- Antalya Caz Festivali,
- ‘Festivalya’ uygulaması,
- Ramazan eğlenceleri,
- Anadolu kültür festivali,
- Ulusal karikatür yarışmaları,
- Edebiyat söyleşileri,
- Kültür ve sanat söyleşileri,
- Aile, kent, müze, tarih ve siyasi söyleşileri,
- Adalet ve demokrasi haftası etkinliği,
- Antalya felsefe günleri,
- Altın Portakal şiir dlleri ve sempozyumu,
- 21 Haziran dünya müzik günü kutlamaları,
- Can Yücel anma etkinlikleri,
- Dünya ğretmenler günü etkinliği,
- Öğretmenler günü etkinliği,
- Bitmeyecek senfoni: 29 Ekim Cumhuriyet bayramı kutlamaları,
- Geleneksel yılbaşı kutlamaları,
- Mevlana Celaleddin Rumi etkinlikleri,
- Anneler günü etkinlikleri,
- 8 Mart dünya kadınlar günü kutlamaları,
- Antalya Kaleiçi kültür evi,
- Soba müzesi ve sanat atölyeleri,
- Doğan Hızlan Kütüphanesi,
- Atatürk ocuk kültür merkezi,
- Oyuncak müzesi,
- Kısa film atölyesi,
- Geleneksel ocuk piyano şenliği,
- Yaz ve ücretsiz sinema gösterileri,
- Uluslararası gitar festivali,

- Ücretsiz tiyatro gösterimleri,
- Antalya büyükşehir tiyatrosu,
- Uluslararası işçi filmleri ve Avrupa çocuk filmleri festivali,
- Uluslararası koro festivali ve koro çalışmaları ve ücretsiz konserler,
- Kadınlar tiyatro ve edebiyatla buluşuyor etkinlikleri,
- Geleneksel çocuk ve oyun şenliği,
- Gençlik şenliği ve hanımeli pazarı,
- Gezici etkinlik aracıyla sinema gösterileri,
- Büyükşehir gençlik atölyesi ve maket araç- hobi festivali olarak düzenlemişlerdir (Antalya Büyükşehir Belediyesi Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı ve Strateji Şube Müdürlüğü, 2012).

Antalya ilçe belediyelerine genel olarak ilçe belediye faaliyetlerinden derlediğimiz bilgilere göre, kültür evlerinde sergi, seminer, söyleşi, konser, dinleti, halk eğitim merkezlerinde meslek edindirme kursları, belirli gün ve haftalar kutlamaları, uçurtma şenliği, doğa sporları, bahar yürüyüşleri ve geleneksel sporlar adı altında deve ve yağlı güreşler yer almaktadır (İlçe belediyeleri faaliyet raporları).

Bursa Büyükşehir belediyesi kültürel faaliyet algısını maddeler halinde sıralayacak olursak;

- Teyyare kültür merkezindeki faaliyetler,
- BBB şehir tiyatrosu oyunları,
- Gölge oyunu,
- Seminer, panel, konferans,
- Sempozyum,
- Özel tiyatro oyunları,
- Konserler,
- Bale- folklor dans gösterileri,
- Film gösterimleri,
- Sami Güner sanat galerisi sunumları,
- Cemal Nadir Güler sanat galerisi sunumları,
- Ressam Şefik Bursalı sanat galerisi gösterimleri,

- Teyyare kültür merkezi giriş fuayeleri,
- Yiğitali köyünde yapılan Kent Gönüllüleri Gençlik Doğa Kampı,
- Ramazan ayı şenlikleri ve aşevi uygulamaları,
- 19 Mayıs gençlik haftası gençlik konserleri,
- Uluslararası Bursa festivali,
- Kültür şöleni kapsamında BB Karagöz halk dansları topluluğu gösterileri,
- Altın Karagöz halk dansları topluluğu,
- Karagöz sinema atölyesi gösterimleri,
- Uluslararası Bursa çocuk ve gençlik tiyatro festivali,
- Temaşa-i ramazan etkinlikleri,
- Yazlık sinema kumpanyası,
- Uluslararası Emir Abdülkadir El- cazairi sempozyumu ve
- Sineme günleri olarak düzenlemiştir (Bursa Büyükşehir Belediyesi Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü, 2012).

Bursa iline bağlı ilçe belediyelerinin genel olarak kültürel faaliyet uygulamalarına göz attığımızda ramazan etkinlikleri, spor faaliyetleri, milli bayram kutlamaları, farklı il ve ilçelere yapılan geziler ve kutlu doğum haftası şenlikleri kültürel hizmet olarak sunulmaktadır.

Diyarbakır Büyükşehir belediyesi kültürel faaliyet algısını sundukları kültürel hizmetleri;

- Burhan Karadeniz cep sineması etkinlikleri,
- Mehmet Akif Ersoy tiyatro salonu etkinlikleri,
- TÜYAP Diyarbakır kitap fuarı,
- Uluslararası İmam Şaafi sempozyumu,
- DBB sanat galerisi fotoğraf, resim ve karikatür sunumları,
- Şehir tiyatrosu oyunları,
- Liseler arası tiyatro şenliği,
- SODES kısa film atölyesi çalışmaları,
- Aram Tigran kent konservatuarında müzik, resim, sinema, halk oyunları ve tiyatro çalışmaları,

- Nevruz şenlikleri,
- Diyarbakır kültür ve sanat şenliği kapsamında konserler, dinletiler, şiir dinletisi, paneller, söyleyişler, sergiler, film gösterimi,
- Diyarbakır büyükşehir belediyesi çocuk hizmetleri müdürlüğü doğal ritim atölyesi orkestrası,
- Çocuklardan şiir dinletisi etkinliği ve
- Kültür ve tanıtım fuarı etkinliği olarak sıralayabiliriz (Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2012).

İlçe belediyeleri kültürel hizmet sunumları; meslek edindirme kursları, kültür evleri etkinlikleri, kütüphaneler, sanat evi çalışmaları, giysi yardımları ve eğitim destek evleri olarak belirtilmiştir.

Erzurum büyükşehir belediyesi faaliyet raporlarından derlenen kültürel hizmetler;

- Toplum merkezi ve meslek edindirme merkezlerinde açılan meslek ve dil kursları,
- Kültür merkezi salonunda tiyatro, dinleti, sergi, konferans ve paneller olarak yayınlanmıştır (Erzurum Büyükşehir Belediyesi Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü, 2012).

Erzurum ilçe belediyeleri faaliyet raporlarında ise kültürel faaliyetler yağlı güreşler, kültür merkezleri eğitim ve bilgilendirme seminerleri- kursları olarak genelleştirilmiştir.

Eskişehir Büyükşehir belediyesi mali yıllara ilişkin faaliyet raporlarında kültürel hizmet sunumları;

- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi şehir tiyatroları sergilenen okullar,
- Şehir tiyatrolarının il ve ilçeler arasında yaptığı turneler,
- Dramaturg bürosu- kitaplık ve arşiv birimi tiyatro çalışmaları,
- Çocuk ve gençlik tiyatrosu birimi çalışmaları kapsamında uluslararası çocuk ve gençlik tiyatroları festivali,
- Senfoni orkestrası konserleri,

- Özel gün ve haftalarda özel konserler,
- Müzelerde düzenlenen çağdaş cam sanatları ve müzelerin tanıtılması çalışması,
- Bilim deney merkezi çalışmaları,
- Eskişehir ulusal opera ve bale günleri sunumları olarak gösterilmiştir (Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları, 2012).

Eskişehir ilçe belediyeleri de diğer ilçe belediyeleri gibi genel bir izlek içinde kültürel faaliyet hizmetlerini sunmuştur.

Gaziantep büyükşehir belediyesi mali yıllara ilişkin faaliyet raporlarında kültürel hizmetler,

- Çocuk festivali,
- Gençlik festivali,
- Sinema şenliği,
- Çocuk korusu şenliği,
- Uluslararası çocuk halk dansları şenliği,
- Uluslararası çocuk resimleri yarışması şenliği,
- Yaratıcı drama atölyeleri ve masal atölyeleri çalışmaları,
- Çocuk festivali spor şenlikleri,
- Gençlik grupları konserleri,
- Sloven sanatçılar Gaziantep bianeli resim sergisi ve Sloven sanatçılar konseri,
- Gençlik festivali kapsamında spor şenlikleri,
- Hemşehri dernekleri festivali kapsamında spor ve kültür- sanat şenlikleri,
- Uluslararası Antep Fıstığı festivali kapsamında spor şenlikleri ve kültür- sanat şenlikleri,
- Su sporları festivali, koro konserleri,
- Ramazan şenlikleri,
- Uluslararası çocuk ve gençlik tiyatroları festivali,
- Piyano şenliği, sergiler,
- Amatör sporlar şenlikleri, turnuvaları,
- Müze projeleri,
- Gezegenevi ve bilim faaliyetleri,

- Toplantı ve çalıştaylar olarak sıralanmıştır (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü, 2012).

Gaziantep ilçe belediyeleri ise müze, kültür evleri faaliyetleri, sosyal tesislerde eğitim faaliyetlerini, spor turnuvaları, belirli gün ve haftalar için düzenlenen organizasyonlar kültürel faaliyet hizmetleri olarak gösterilmiştir.

İstanbul büyükşehir belediyesi mali yıllara ilişkin faaliyet raporlarında kültürel hizmetlerini sıralandığında;

- Sergiler on dört kültür merkezinde ve iki sanat galerisinde gerçekleşmiştir. Sergi türleri, geleneksel el sanatları, resim, fotoğraf, karikatür, fotoğraf obje, seramik ve çağdaş sanatlar olarak gerçekleşmiştir.
- Tiyatro oyunları, oyunlar, çocuk oyunları, müzikaller belediyeye ait on üç tane sahnede gerçekleşmiştir.
- Büyükşehir belediyesine ait olan on altı kütüphane ve beş gezici kütüphaneye birlikte kitap okuma günleri düzenlenmiş,
- Gönüllü kitap seslendirme uygulaması,
- Masal saati çalışması,
- Müze faaliyetleri,
- Seminer ve söyleşiler,
- Konserler,
- Özel etkinlikler,
- Paneller,
- Kültür günleri,
- Sempozyumlar,
- Şiir programları,
- Halk oyunları gösterileri,
- Yarışmalar,
- Kent orkestrasının tasavvuf, Türk halk müziği, Türk sanat müziği, enstrümantal ve pop konserleri,
- Cemal Reşit Rey kongre ve kültür merkezi konserleri ve kültür faaliyetleri,
- Özel günler etkinlikleri,

- Rölöve, restitüsyon ve restorasyon çalışmaları olarak sınıflandırılabilir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları, 2012).

İstanbul ilçe belediyelerinin mali yıl faaliyet raporlarına göre kültür evleri meslek edindirme ve hobi kursları, ramazan ayı etkinlikleri, spor yaz okulları, özel gün kutlamaları, paneller, seminerler, tiyatrolar, konserler, şiir dinletileri ve yöresel etkinlikler kültürel hizmet sunumları olarak yer almaktadır.

İzmir büyükşehir belediyesi mali yıl faaliyet raporlarına göre kültürel faaliyetler;

- İzmir devlet tiyatrosu etkinlikleri,
- İzmir devlet senfoni orkestrası konserleri,
- İzmir kültür sanat ve eğitim vakfı çalışmaları,
- Kültür merkezi etkinlikleri,
- Sanat galerileri resim ve heykel fuayeleri,
- İzmir devlet klasik Türk müziği korusu,
- Sinema ve film gösterimleri,
- İzmir devlet Türk dünyası dans ve müzik topluluğu gösterileri,
- İzmir devlet opera ve balesi gösterimleri,
- Gezici sanat otobüsü etkinliği,
- İzmir kent orkestrası, çocuk korusu konserleri,
- Kültür gezileri aktiviteleri,
- Toplantı ve panel etkinlikleri,
- Tarihi hava gazı fabrikası yaz etkinlikleri,
- İzmir sanat ve İnönü kültür merkezi etkinlikleri,
- Balkanlılar halk oyunları festivali,
- Çocuk tiyatroları,
- 27 Mart dünya tiyatrolar günü festivali,
- Cumartesi ve yaz buluşmaları,
- Kent kitaplığı,
- Açık hava sineması etkinlikleri,
- Uluslararası İzmir festivali,
- Açık hava etkinlikleri,

- Açık hava kutlamaları,
- İzmir Avrupa caz festivali,
- Ulusal beste yarışmaları,
- İKSEV müzik müzesi,
- Kültür kongreleri,
- Akademi İKSEV çalışmaları bünyesinde kurslar,
- Spor etkinlikleri ve turnuvaları,
- 9 Eylül etkinlikleri kapsamında yol koşusu, bisiklet turu ve fener alayı,
- İzmir büyükşehir belediyesi gençlik yaz kampı,
- Uluslararası 16 yaş tenis eorupa organizasyonu olarak yer almaktadır (İzmir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları, 2012).

İzmir ilçe belediyelerinin faaliyetleri ise ilçe belediyelerine ait konservatuarlarda enstrüman, dans kursları düzenlenmekte. Sanatsal kurslar kapsamında resim, tiyatro ve çocuk tiyatrosu kursları bulunmaktadır. Kütüphane uygulamaları, belirli gün ve haftalarda şenlikler ve kutlamalar, tiyatro ve konser etkinlikleri yerel birimlerin kültürel faaliyet algısı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayseri büyükşehir belediyesi faaliyet raporları incelendiğinde kültürel mal sunumu olarak ele aldıkları başlıklar şu şekildedir;

- Konservatuar bünyesinde sanatsal çalışmalar ve kurslar,
- Konservatuar bünyesinde tiyatro, koro ve sergiler,
- Uluslararası liselerarası tiyatro festivali,
- Kütüphanecilik faaliyetleri,
- Bando ve mehter faaliyetleri,
- Şehir tiyatrosu gösterileri,
- Kent- Mimarsinan müzesi faaliyetleri,
- Kültür turları,
- Ramazan etkinlikleri,
- Seminer, panel ve konferanslar olarak ele alınmıştır (Kayseri Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları, 2012).

İlçe belediyelerinin genel olarak kültürel hizmet sunumları ise gösteri ve sahne sanatlarına ilişkin kültür merkezinde tiyatro, müzik, resim üzerine kurslar, gösteri toplulukları, kütüphane hizmetleri, özel gün ve haftalara ilişkin kutlamalar, ramazan şenlikleri, konferanslar ve yerel özelliklere ilişkin deve güreşleri ve yağlı güreşler olarak genelleme yapılabilir.

Kocaeli büyükşehir belediyesi mali yıl faaliyet raporlarındaki kültürel hizmetleri,

- Yaz spor ve müzik okulları,
- Yaz spor kampları,
- Sekapark altın kemer yağlı güreş şampiyonası,
- Belediye içi birimler arası spor şenliği,
- Roman çocuklarına spor şenliği,
- Spor okulları,
- Avrupa gençler açık su şampiyonası,
- Yürüyüş programları ve sabah sporları,
- Kâğıt spor kulübü,
- Gençlik merkezi çalışmaları,
- Şehir tiyatrosu gösterileri,
- Kukla tiyatrosu ve tiyatro okulu,
- Batı müziği ve Türk sanat müziği alanlarında eğitim veren konservatuarlar,
- Halk oyunları, bale ve müzik oyun grubu,
- Türk sanat müziği korusu, Türk halk müziği korusu, Türk tasavvuf müziği korusu, roman keman orkestrası, şehir ilahi grubu ve mehteran takımı konserleri ve çalışmaları,
- Güzel sanatlar eğitim merkezi kapsamında yetişkin resim, çocuk resim, ebru, hüsnü hat, tezhip, seramik, Osmanlıca Türkçesi ve heykel kursları,
- Gebze Osman Hamdi Bey kültür merkezinde anma programları, konser, şiir dinletisi, sinema gösterisi, çocuk tiyatro oyunu, yetişkin tiyatro oyunu, çocuk programı, seminer, sohbet- söyleşi- konferans, stand-up gösterileri ve sergi olma üzere sanatsal-kültürel faaliyetler düzenlenmesi,
- Aşık Veysel anma etkinlikleri,

- Nevruz etkinlikleri,
- Kültür gezileri,
- Roman festivali,
- Uluslararası felsefe günleri,
- Kitap fuarı,
- Uluslararası Kırım Tatarları Tepreş etkinlikleri,
- Milli mücadelede servetiye cephesi şehit ve gazilerini anma etkinlikleri,
- Toplu sünnet şöleni,
- Hz. Mevlana'yı anma etkinlikleri,
- Uluslararası roman konferansı,
- Mehmet Akif Ersoy'u anma etkinlikleri,
- Sevgide buluşalım 7 etkinlikleri,
- Bilgi evleri,
- Bilgi ve teknoloji merkezi,
- Mevlevi evi törenleri,
- Müze açılması ve aktif kullanım için etkinlikler
- Özel gün- hafta ve bayramlarda törenler ve şenliklerin düzenlenmesi olarak yer almıştır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı Stratejik Yönetim Şube Mdrlg, 2012).

Kocaeli ili ilçe belediyelerinin kültürel hizmetleri;

- Mesleki kurslar,
- Sergiler,
- Türk Halk müziği, Türk sanat müziği ve çocuk koroları,
- Kütüphane etkinlikleri,
- Seminer, panel, konferans,
- Konser, tiyatro,
- Şiir dinletileri, anma törenleri, kültür gezileri,
- Yöresel şenlikler, toplu sünnetler,
- Bayram ve özel günler için kutlamalar olarak sıralayabiliriz.

Konya büyükşehir belediyesinin kültürel faaliyetlerine sıralandığında;

- Kitap yayınları,
- Kütüphane haftası panelleri,
- Sema'ya davet organizasyonu,
- Kültür gezileri,
- Hz. Muhammed hadimi anma geceleri,
- Hz. Mevlana'nın Konya'ya geliş törenleri,
- Konferanslar, paneller,
- Mahallede ramazan günleri- rahmet akşamları şenlikleri,
- Mevlana haftası etkinlikleri,
- Hemşeri buluşmaları,
- Türk sanat müziği ve emekliler korusu konserleri,
- Kültür eğitimleri,
- Müzeler haftası faaliyetleri,
- Kütüphane ve gezici kütüphane faaliyetleri,
- Anma törenleri,
- Kardeş şehir anlaşmaları kültürel hizmet sunumu olarak görülmektedir (Konya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları, 2012).

Konya ili ilçelerinin faaliyet raporları incelendiğinde genel olarak; vatandaşların hizmetine sunulan mesleki edindirme kursları, kültür gezileri, paneller, dinletiler, konserler, tiyatrolar, yarışmalar, kutlu doğum haftası, anneler günü gibi özel gün etkinlikleri, bayramlar için şöenler ve festivaller kültür hizmetleri sunumlarıdır.

Mersin Büyükşehir belediyesi kültürel hizmet sunumları;

- Mersin uluslararası müzik festivali,
- Mersin devlet opera ve balesi gösterileri,
- Mersin büyükşehir belediyesi şehir tiyatrosu gösterileri,
- Kıvılcımların dansı topluluğu gösterileri,
- Konservatuar çalışmaları,

- Özel gün- hafta, bayramlarda, festivallerde, şenliklerde banda ve kent orkestrası konserleri,
- Halk oyunları kursu ve gösterileri,
- Halk merkezlerinde geleneksel el sanatları ve yemek kursları olarak sıralanmıştır (Mersin Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporları, 2011).

Mersin ilinin ilçe belediyelerinde düzenlenen konserler, sportif faaliyetler, geleneksel yağlı güreşler, konferanslar, özel gün ve hafta için şenlikler, kültür merkezlerinde meslek edindirme kursları ve sanatsal aktiviteler için kurslar ve şehir tiyatroları belediyelerin kültürel faaliyet algısı olarak görülmektedir.

Sakarya Büyükşehir ve ilçe belediyeleri faaliyetleri incelendiğinde algıların ortak olduğu gözükmemektedir.

Sakarya büyükşehir belediyesi faaliyet raporlarına göre;

- Konferans- panel,
- Sinema günleri,
- Sergi, konser, yarışma,
- Tiyatro buluşmaları programı,
- Ulusal Türk edebiyatında Sakarya sempozyumu,
- Ustalara saygı programları,
- Ramazan kültür etkinlikleri çerçevesinde; eğlence ve gösteriler, kitap fuarı, kültür dernekleri fuarı, halk konserleri, semazen gösterileri, ney dinletileri, mehter gösterileri, gölge oyunu ve meddah gösterileri,
- Şehir tiyatroları oyunları,
- Liselerarası tiyatro şenliği belediyenin kültürel hizmetleri olarak görülmektedir (Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet raporları, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı Stratejik Yönetim Şube Müdürlüğü, 2012).

Sakarya ilçe belediyelerinin kültürel faaliyetleri;

- Özel gün ve haftalar için etkinlikler,
- Sünnet şöleni düzenlenmesi,

- Halkın her kesimine hitap eden yarışmalar,
- Futbol turnuvaları düzenlenmesi,
- Meslek edindirme kursları düzenlenmesi,
- Geleneksel kültür şenlikleri ve festivaller düzenlenmesi olarak gözükmektedir (Sakarya İlçe Belediyeleri Faaliyet Raporlarından Derlenmiştir, 2012).

Samsun Büyükşehir belediyesi mali yıl faaliyet raporlarına göre;

- Halk dansları festivali,
- 19 Mayıs festivali,
- Şiir günleri,
- Samsun sempozyumu,
- Şiir akşamları,
- Yaz ve sahil yolu konserler,
- Gönüllü rehberlik,
- Gezi alanı ve müze aktiviteleri,
- Konservatuarda Türk halk müziği, Türk sanat müziği, tasavvuf, tiyatro, şiir, resim ve müzik enstrümanları kursları
- Eğitsel kurslar,
- Türk halk oyunları, Kafkas oyunları çalışmaları,
- Amfi ve kültür merkezlerinde şehir tiyatrosu gösterileri,
- Güzel sanatlar galerisi sunumları,
- Uluslararası halk dansları festivali düzenlenmesi kültürel hizmet sunumları olarak görülmektedir (Samsun Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Faaliyet Raporu, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, 2012).

Samsun ilçe belediyelerinin faaliyet raporları incelendiğinde ise ilçe belediyeleri kültür hizmetleri aşağıdaki gibi sıralanabilir,

- Belediye eğitim ve eğlence merkezlerinde tiyatro, konser, dinletiler, kurslar, konferans ve seminerler,
- Belirli gün ve haftalarda şenlikler ve festivaller düzenlenmesi (İlçe Belediyeleri Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Faaliyet Raporlarından Düzenlenmiştir, 2012).

3.2. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ VE BAZI İLÇE BELEDİYELERİNİN KÜLTÜREL HARCAMALARI

Yerel yönetimlerin kültürel harcamaları hakkında genel bir kanıya varabilmesi için öncelikle toplam gelir ve giderlerinin bütçedeki paylarıyla, bütçe içinde kültürel faaliyetlere harcanan payın on altı büyükşehir belediyesinin il ve ilçe çapında bilgilendirilmeye sunulan faaliyet raporlarından gelir- gider ve kültürel harcama paylarının yer aldığı tablolar oluşturularak finansman durumlarını analiz edebilmek açısından önem taşımamaktadır.

Her belediyenin 2012- 2011- 2010 yılları içerisindeki var olan faaliyet raporlarından alınan gelir- gider ve kültürel harcama finansmanları dikkate alınarak tablolar oluşturulmuştur. Bu tablolarla hangi il ve ilçe belediyelerinin kültürel harcamalarını net bir şekilde mali yılsonu tablolarında açıkladığını görülmüş olacaktır.

Tablolar ve açıklamalarda görüleceği üzere birçok belediye kültürel harcamaları ayrı bir kalem olarak verilmemiştir. Kültür ve sanatın üç büyük şehir olarak atfedilen İzmir, İstanbul ve Ankara şehirlerinin bile bilgilendirme konusunda eksik kalabildiğini vurgulamak gerekmektedir. Alt başlıklar halinde on altı büyük şehir belediyesinin bazı ilçe belediyeleriyle birlikte kültürel harcamalarını incelenmiştir. Her il ve bazı ilçe belediyesi için tablolar üzerinden bilgi verilmiştir.

3.2.1. Adana İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.1'e göre Adana ilinde on beş tane belediye olmasına rağmen sadece büyükşehir belediyesi, Yüreğir, Seyhan, Saimbeyli, Aladağ ve Çukurova belediyeleri faaliyet raporlarında gelir ve gider harcamalarının yanı sıra kültürel harcama kalemine ayırdıkları payı vermişlerdir.

Ceyhan, Feke, Karaisalı, Karataş, Kozan, Pozantı, Sarıçam, Tufanbeyli, Yumurtalık, İmamoğlu ilçe belediyeleri faaliyet raporlarını yayınlamamış, yayınlayan belediyeler ise hiçbir şekilde mali hizmetler müdürlüğü adı altında harcama kalemlerinin ayrıntılı dokümanlarına yer vermemiştir.

Çizelge 3.1: Adana ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2012	Adana	46524137163,00	52782451878,00	1530109005,00	0,03
2011	Adana	42424414791,00	43211296233,00	2011648848,00	0,05
2010	Adana	35595870723,00	35367897557,00	1146785226,00	0,03
2012	Aladağ	206546878,00	268561629,00		
2011	Çukurova	7174201214,00	7717547049,00	165763686,00	0,02
2010	Çukurova	5615623298,00	602625059,00	165763686,00	0,28
2011	Saimbeyli	40459088,00	49567924,00		
2011	Seyhan	14202041569,00	11404704691,00	384433814,00	0,03
2010	Seyhan	11951660598,00	8724352035,00	434923572,00	0,05
2011	Yüreğir	7392577022,00	6828797697,00	209827658,00	0,03
2010	Yüreğir	6116469468,00	5787390455,00	209501292,00	0,04

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.2. Ankara İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.2'ye göre Ankara'ya bakıldığında toplamda yirmi beş tane ilçe belediyesinin olduğu bilinmektedir. Öncelikle Beypazarı, Pursaklar ve Mamak ilçe belediyeleri belirtilen yıllara ait faaliyet raporlarında mali bütçe kısmında gelir ve gider paylarını vermiş fakat gider tabloları altında toplam kültürel harcamalarına ilişkin bir açıklamada bulunmamışlardır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerden Çankaya, Altındağ, Kazan, Sincan ve Etimesgut belediyeleri mali yıllık faaliyet raporlarında gelir – gider harcamalarını ve gider harcamaları altında kültürel faaliyetlere ayırdıkları toplam bütçe içerisindeki harcama tutarını vermişlerdir.

Akyurt, Ayaş, Bala, Çubuk, Elmadağ, Gölbaşı, Kalecik, Keçiören, Yenimahalle, Çamlıdere, Evren, Güdül, Haymana, Kızılcahamam, Nallıhan, Polatlı ve Şereflikoçhisar

ilçe belediyeleri faaliyet raporu yayınlamamış ve harcama kalemleriyle ilgili belirli bir açıklamada bulunmadığı gözlenmiştir.

Çizelge 3.2: Ankara ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2011	Çankaya	27662615251,00	33055273827,00	1810870761,00	0,05
2010	Çankaya	23008966286,00	30834686962,00	1319430566,00	0,04
2010	Akyurt	1488278412,00	1170795563,00		
2010	Altındag	13414371948,00	10652579633,00	732522466,00	0,07
2011	Altındag	1713565736,00	12483041854,00	921717842,00	0,07
2011	Bey pazarı	1614217283,00	149129499,00		
2010	Kazan	1691683562,00	1859589376,00	123899714,00	0,07
2010	Sincan	93600000,00	93600000,00	45600000,00	0,49
2010	Etimesgut	816593193,00	7955421232,00	313255980,00	0,04
2011	Etimesgut		122000000000,00	291100000,00	0,00
2011	Pursaklar	4423454143,00	318284513,00		
2012	Mamak	15736622428,00	18811454139,00		
2011	Mamak	15857224911,00	15433000000,00		
2010	Mamak	11948186307,00	13224047422,00		
2010	Ankara	218667132908,00	217646472602,00	15105994894,00	0,07
2011	Ankara	243532293045,00	217575501163,00	41746870535,00	0,19
2012	Ankara	294599092612,00	265584211463,00	55236493334,00	0,21

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.3. Antalya İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.3'e göre Antalya ilinin on dokuz tane ilçe belediyesi vardır. Antalya iline ilişkin hazırladığım Excel tablosunu incelediğimizde Antalya büyükşehir belediyesinin üç yıllık faaliyet raporlarında sadece 2012 mali yılı faaliyet raporunda kültürel harcamalarına ilişkin veri bulunmuştur. 2011- 2010 yıllarında kültürel harcamalara ilişkin mali bir veri verilmemiştir.

Aksu belediyesine ilişkin üç yılın mali hizmet yılı faaliyet raporlarına ulaşılmasına rağmen bütçe bildiriminde kültürel harcamalara ilişkin bir veri bilgilendirilmesi yapılmamıştır. Alanya belediyesi sadece 2010 yılında faaliyet raporu yayınlamış ve kültürel harcamalarına ilişkin veriyi de kamuoyuyla paylaşmıştır.

Döşemealtı belediyesi üç yıla ilişkin gelir – gider mali dökümleriyle kültürel harcamalara yer verilmiştir. Elmalı, Finike, Kaş, Kemer belediyeleri ise faaliyet raporlarını yayınlamış fakat mali değerlendirme kısmında kültürel harcamaya ilişkin bir veri yayınlamamıştır. Gazipaşa belediyesi 2012- 2011 yıllarına ilişkin faaliyet raporlarında kültürel harcamalarına yer vermiş fakat 2010 yılında gerekli bildirimde bulunmamıştır.

Alanya belediyesi sadece 2010 yılına ait faaliyet raporunda bilgilendirmede bulunmuştur. Kepez belediyesi 2010- 2011 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporlarında kültürel harcamaya ilişkin verilerini vermiş fakat 2012 yılına ait mali yılı faaliyet raporunda kültürel harcamaya düşen payı belirtmemiştir.

Gündoğmuş, İbradı, Konyaaltı, Korkuteli, Kumluca, Manavgat, Muratpaşa ve Serik ilçe belediyeleri 2010- 2012 yılları arası için herhangi bir mali yıla ilişkin faaliyet raporu açıklamamıştır.

Çizelge 3.3: Antalya ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2012	Antalya	32879370092,00	40719197973,00	382714258,00	0,01
2011	Antalya	29439853404,00	33300264300,00		
2010	Antalya	30691525211,00	26359508255,00		
2012	Aksu	24787115200,00	1909867563,00		
2011	Aksu	1794206436,00	1867580508,00		
2010	Aksu	1460696285,00	1125086505,00		
2010	Alanya	6720714164,00	7102677541,00	137410913,00	0,02
2012	Döşemealtı	4250478145,00	5898069712,00	77577928,00	0,01
2011	Döşemealtı	3774104163,00	4142016207,00	79096867,00	0,02
2010	Döşemealtı	4110733135,00	3874647272,00	89093388,00	0,02
2012	Elmalı	1409983444,00	1502439442,00		
2012	Finike	795580572,00	719870135,00		
2010	Gazipaşa	976288099,00	981726541,00		
2011	Gazipaşa	13882799,00	16032963,00	10750,00	0,00
2012	Gazipaşa	24944164,00	11677930,00	9137,00	0,00
2011	Kaş	810380000,00	642441765,00		
2012	Kaş	10330382,00	814038605,00		
2012	Kemer	1273135021,00	1143191810,00		
2010	Kepez	9918503895,00	8105503287,00	12560609,00	0,00
2011	Kepez	11760568429,00	10383275086,00	18685272,00	0,00
2012	Kepez	11869783557,00	10079664338,00		

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.4. Bursa İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.4'e bakıldığında; Bursa'da on yedi tane ilçe belediyesi bulunmaktadır. Bu ilçe belediyelerinden Orhaneli belediyesi 2010- 2012 yılları arası faaliyet raporlarını vermiş ve kültürel harcamalarını açıklamıştır. Orhangazi belediyesi 2012 ve 2011

yıllarına ilişkin faaliyet raporlarını yayınlamış ve Yenişehir belediyesi sadece 2011 yılına ait bilgilendirmede bulunmuştur.

Bursa büyükşehir belediyesi 2012–2011–2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporlarını yayınlamış ve harcama kalemlerini ayrıntılarıyla vermiştir. Gürsu belediyesi üç mali yıla ait faaliyet raporlarını yayınlamış fakat sadece 2012 mali yılı faaliyet raporunda kültürel harcama payından bahsetmiştir. Harmancık belediyesi sadece 2012mali yılına ilişkin faaliyet raporu yayınlamış ve bu raporda da kültür harcamasına yer vermemiştir.

Büyükorhan, Gemlik, İnegöl, İznik, Karacabey, Keleş, Kestel, Mudanya, Musatafakemal, Nilüfer, Osmangazi ve Yıldırım belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yılları için faaliyet raporu yayınlamamışlardır.

Çizelge 3.4: Bursa ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD
2010	Bursa	486929000,00	619814780,00	63380000,00	0,10
2011	Bursa	650000000,00	889320787,00	87179000,00	0,10
2012	Bursa	787282906,00	845851156,00	134287975,00	0,16
2010	Gürsu	18143580,00	13570147,00		
2011	Gürsu	1661760979,00	1378944652,00		
2012	Gürsu	2599700000,00	2600000000,00	52725,00	0,00
2012	Harmancik	580268304,00	458814579,00		
2010	Orhaneli	2473828565,00	206323246,00	76217123,00	0,37
2011	Orhaneli	2591226996,00	2717341354,00	119885531,00	0,04
2012	Orhaneli	3012053154,00	2806698402,00	190489007,00	0,07
2012	Orhangazi	238500000,00	2006526886,00	353878759,00	0,18
2011	Orhangazi	20700909462,0	15768142949,0	424119726,00	0,03
2011	Yenişehir	1619616022,00	1729511596,00	95624858,00	0,06

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.5. Diyarbakır İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.5' incelendiğinde; Diyarbakır'ın on altı tane ilçe belediyesi bulunmaktadır. Bu belediyelerden büyükşehir belediyesi ve Kayapınar belediyesi 2012-2011-2010 mali yılları için faaliyet raporlarını yayınlamış ve faaliyet raporlarında kültürel harcamaya ilişkin verileri sunmuştur. Bağlar belediyesi 2012 mali yılına ait faaliyet raporu yayınlamış ve bütçe içindeki kültürel harcama payını vermiştir.

Çermik ve Çınar belediyeleri mali yıl faaliyet raporlarını yayınlamış fakat bütçe içindeki kültürel harcama payını belirtmemişlerdir. Sur belediyesi 2012-2011 mali yılına ilişkin faaliyet raporlarını yayınlamış ve bütçe içindeki kültürel harcama payını vermiştir. Yenişehir belediyesi ise sadece 2010 mali yılına ilişkin faaliyet raporu yayınlamış ve bu raporda da bütçedeki kültürel harcama payını belirtmiştir.

Bismil, Çüngüş, Dicle, Eğil, Ergani, Hazro, Kocaköy, Kulp, Lice ve Silvan ilçe belediyeleri 2012-2011-2010 mali yılları için herhangi bir faaliyet raporu yayınlanmamıştır.

Çizelge 3.5: Diyarbakır ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2010	Diyarbakır	135118555,83	134740895,47	2473105,50	0,02
2011	Diyarbakır	16756820145,00	16436296018,00	259331593,00	0,02
2012	Diyarbakır	18703453712,00	21087863805,00	504305343,00	0,02
2012	Bağlar	63.295.945.54	60811102,84	482636,42	0,01
2012	Çermik	703624697,00	696164174		
2012	Çınar	8138060,15	8161544,75		
2011	Çınar	6430264,55	5326575,77		
2010	Kayapınar	40357103,00	31867524,00	1855718,00	0,06
2011	Kayapınar	52888631,60	37904017,74	2574980,69	0,07
2012	Kayapınar	49.977.351.68	62915631,95	6153651,95	0,10
2011	Sur	1779257992,00	22277622,00	514928,00	0,02
2012	Sur	36260221,00	22180728,90	671048,00	0,03
2010	Yenişehir	46249394,99	37628712,22	383180,70	0,01

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.6. Erzurum İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.6'ya göre; Erzurum ilinin yirmi tane ilçe belediyesi vardır. İlçe belediyelerden sadece Palandöken belediyesi 2012- 2011 mali yılına ait faaliyet raporlarında gelir- gider ve kültürel harcamaya ilişkin bilgilendirmede bulunmuştur. Aynı şekilde Erzurum büyükşehir belediyesi de 2012- 2011 mali yılı faaliyet raporlarında gelir- gider- kültürel harcamaya ilişkin bütçe paylarını belirtmiştir.

Geriye kalan on dokuz ilçe belediyesi herhangi bir mali yıla ait faaliyet raporu yayınlamamıştır. Bu belediyeler: Aşkale, Aziziye, Çat, Hınıs, Horasan, İspir, Karaçoban, Karayazı, Köprüköy, Narman, Oltu, Olur, Palandöken, Pasinler, Pazaryolu, Şenkaya, Tekman, Tortum, Uzundere ve Yakutiye'dir.

Çizelge 3.6: Erzurum ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2012	Erzurum	99615843,53	122972224,86	2666708,72	0,02
2011	Erzurum	10600660611,00	95075400646,0	222124246,00	0,00
2011	Palandöken	24910580,78	29343792,92	1223349,00	0,04
2012	Palandöken	35406980,61	34326153,98	134675,58	0,00

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.7. Eskişehir İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.7'da görüldüğü gibi; Eskişehir büyükşehir belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yılları arası faaliyet raporlarını yayınlamış. Bu raporlarda gelir- gider bütçesini vermiş. Gider bütçesi içindeki kültürel harcama kalemine düşün harcama oranını belirtmiştir. Mahmudiye ilçe belediyesi 2011 mali yılına ilişkin faaliyet raporu yayınlamış; bu raporda gelir- giderin bütçe içindeki payını vermiş olup, kültürel harcamaya ilişkin bütçe ödeneğini belirtmemiştir.

Odunpazarı belediyesi, 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporu yayınlamıştır. Ancak bu raporlardan sadece 2012 mali yılına ait olan beyanlar gelir- gider oranlarının yanı sıra bütçe içindeki kültürel harcama oranını belirtmiştir. Fakat

2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporlarında sadece bütçeye ilişkin gelir- gider miktarlarını vermiş ve bütçe içindeki kültürel harcama oranından bahsetmemiştir.

Tepebaşı belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin internet sitesinde sunduğu faaliyet raporlarında mali yıllara ilişkin gelir- gider ve kültürel harcamalara ilişkin verilere ayrıntılı yer vermiştir.

Alpu, Beylikova, Çifteler, Günyüzü, Han, İnönü, Mihalgazi, Mihaliççık, Sarıcakaya, Seyitgazi ve Sivrihisar ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin herhangi bir faaliyet raporu yayınlamamışlardır.

Çizelge 3.7: Eskişehir ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2010	Eskişehir	1580086342,00	13963486816,00	760956264,00	0,05
2011	Eskişehir	19440353113,00	16317025753,00	866952205,00	0,05
2012	Eskişehir	19441086091,00	21229584517,00	1166483377,00	0,05
2011	Mahmudiye	2056540,59	2037401,00		
2012	Odunpazarı	96607617,65	101883894,04	4555340,90	0,04
2011	Odunpazarı	103364924,00	82882988,00		
2010	Odunpazarı	71776717,00	70426655,00		
2012	Tepebaşı	91150244,36	104786004,76	8309012,90	0,08
2011	Tepebaşı	80568576,12	75437299,88	7001473,16	0,09
2010	Tepebaşı	67063580,57	60732618,38	4029013,33	0,07

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.8. Gaziantep İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.8' incelendiğinde; Gaziantep büyükşehir belediyesi sadece 2012 mali yılına ait faaliyet raporu yayınlamıştır. Bu faaliyet raporunda bütçe içindeki gelir- gider oranına yer vermiş fakat bütçe içindeki kültürel harcama oranına yer vermemiştir. İslâhiye ilçe belediyesi 2010 mali yılına ilişkin faaliyet raporu yayınlamıştır. İslâhiye belediyesi faaliyet raporunda 2010 mali yılına ilişkin sadece gelir-gider tablolarına yer vermiş, gider kalemlerinde kültürel harcamaya ilişkin bir doküman paylaşmamıştır.

Nizip belediyesi 2011 mali yılına ait faaliyet raporu yayınlamış ve bu raporda bütçede kültürel harcama için ayrılan paya yer vermemiş sadece gelir- gider payları olarak mali hizmet dökümünü vermiştir. Şahinbey belediyesi 2010- 2011- 2012 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporu yayınlamış fakat bütçe içindeki gelir- gider paylarına ana kalemler olarak yer vermiş, kültürel harcamanın bütçe içindeki payına yer vermemiştir. Gaziantep ilinin toplam dokuz tane ilçe belediyesi bulunmaktadır. Bu ilçe belediyelerden; Araban, Karkamış, Nizip, Nurdağı, Oğuzeli, Şehitkâmil ve Yavuzeli ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporu yayınlamamışlardır.

Çizelge 3.8: Gaziantep ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2012	Gaziantep	413964489,37	362033376,85		
2010	Islahiye	10508704,12	9361719,66		
2011	Nizip	34716257,28	35489795,62		
2010	Şahinbey	165927599,25	119718661,64		
2011	Şahinbey	277151967,65	214801068,73		
2012	Şahinbey	374857527,32	324032881,75		

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.9. İstanbul İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.9'a göre; İstanbul iline bağlı ilçe belediyelerden sadece Esenyurt ve Maltape ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporu yayınlamamıştır. İstanbul ilinin toplam otuz dokuz tane ilçe belediyesine sahiptir. Büyükşehir belediyesiyle birlikte yirmi belediye mali yıl faaliyet raporlarını yayınlamıştır.

İstanbul büyükşehir belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ait faaliyet raporlarını yayınlamış. Bütçe içindeki her birimin ayrıntılı dokümanını vermiştir. Yani kültürel harcamanın bütçe içindeki payına yer vermiştir. Adalar, Ataşehir, Arnavutköy ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yılı faaliyet raporlarını yayınlayıp, bu raporlarda bütçe içindeki kültürel harcama oranını vermiştir.

Avcılar belediyesi 2012- 2011 mali yıllarına ilişkin rapor yayınlamış ve mali bütçe tablolarında kültürel harcamalarına ilişkin verileri vermiştir. Bağcılar, Bayrampaşa, Büyükçekmece ve Fatih ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yılı faaliyet raporlarını yayınlamış fakat mali hizmetler müdürlüğü çalışmaları adı altında kültür harcamaları yayınlanmamıştır.

Bahçelievler belediyesi 2011- 2010 mali yıllarına ait faaliyet raporlarını yayınlamış ve kültürel harcamaya ilişkin bütçe payını belirtmiştir. Beşiktaş belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporlarını yayınlamış ve bütçe içindeki kültürel harcama oranını belirtmiştir. Çatalca belediyesi sadece 2012 mali yılına ilişkin faaliyet raporu yayınlamış ve bütçe içerisinde kültürel harcama payına yer vermiştir. Sancaktepe belediyesi 2010 mali yılı faaliyet raporunu yayınlamış fakat mali tablolarda kültürel harcamalara ilişkin bir veride bulunmamıştır.

Ümraniye belediyesi 2012 mali yılına ilişkin faaliyet raporu yayınlamış fakat mali tablo analizlerinde kültürel harcamalara ilişkin bilgilendirmede bulunmamıştır. Beykoz ve Şile belediyeleri ise 2012- 2011 mali yılları için faaliyet raporları yayınlamıştır. Bu belediyeler mali tablolarında gelir- gider hesaplarının yanı sıra kültürel harcamaların bütçe içindeki payını da vermiştir.

Beylikdüzü, Güngören, Üsküdar ilçe belediyeleri sadece 2011- 2010 mali yılları için faaliyet raporu yayınlamıştır. Bu raporlarında mali hizmet müdürlüğü faaliyetlerinde bütçe içindeki kültürel harcama oranlarını vermiştir.

Esenler belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yılı faaliyet raporlarını yayınlamıştır. 2012- 2010 mali yılları için bütçe hizmetleri alanında bütçe içindeki kültürel harcama payını vermiştir. Fakat 2011 mali yılı içerisindeki faaliyet raporunda mali hizmetler müdürlüğüne ilişkin dokümanda gelir- gider harcamalarını vermiş ancak; kültürel harcamalara ilişkin bir veri yayınlamamıştır.

Beşiktaş, Bakırköy, Beyoğlu, Eyüp, Esenler, Gaziosmanpaşa, Kadıköy, Kağıthane, Kartal, Küçükçekmece, Pendik, Sarıyer, Silivri, Sultanbeyli, Sultangazi, Şişli, Tuzla ve Zeytinburnu ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporlarını yayınlamıştır. Bu on yedi ilçe belediyesi faaliyet raporların mali

hizmetlerini ayrıntılı olarak yayınlamış gelir- gider tablolarının yanı sıra kültürel harcamalarına ilişkin verilerini yayınlamıştır.

Çizelge 3.9: İstanbul ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2010	İstanbul	5985182251,00	6503330850,00	1218561467,00	0,19
2011	İstanbul	7173139504,00	7112092143,00	170473629,00	0,02
2012	İstanbul	7423983342,00	7178078897,00	139170261,00	0,02
2010	Adalar	1837184292,00	1688173828,00	11014751,00	0,01
2011	Adalar	1387751205,00	1959530665,00	266384452,00	0,14
2012	Adalar	1482683225,00	2346787979,00	113248082,00	0,05
2011	Ataşehir	14935000072,00	12658224881,00	600049342,00	0,05
2010	Ataşehir	12620475472,00	11580151251,00	476497848,00	0,04
2012	Ataşehir	16620465530,00	17854436367,00	368546558,00	0,02
2010	Arnavutköy	5349983373,00	6196499567,00	152203391,00	0,02
2011	Arnavutköy	8008003410,00	7860761052,00	697911465,00	0,09
2012	Arnavutköy	10109114318,00	12251397157,00	466449171,00	0,04
2010	Avcılar	93559456,00	86908146,00	2867165,00	0,03
2011	Avcılar	115834123,00	98555250,00	5165007,00	0,05
2010	Bağcılar	173000882,00	173383886,00		
2011	Bağcılar	235925379,00	233150882,00		
2012	Bağcılar	251220732,00	312640435,00		
2010	Bahçelievler	13055063395,00	10339326406,00	464227599,00	0,04
2011	Bahçelievler	17518612330,00	18111882450,00	633127269,00	0,03
2010	Bayrampaşa	7557980494,00	7927364448,00		
2011	Bayrampaşa	10291969752,00	9308371294,00		
2012	Bayrampaşa	12263073903,00	10479168353,00		
2012	Beşiktaş	11678575669,00	14335732623,00	1070149263,00	0,07
2011	Beşiktaş	14269846433,00	10986924947,00	643259986,00	0,06
2010	Beşiktaş		9958486709,00	658377082,00	0,07
2012	Beykoz	10089502635,00	9643925058,00	225458473,00	0,02
2011	Beykoz	8351765043,00	8231932825,00	125876694,00	0,02
2010	Bakırköy	13268366255,00	14070865241,00	539555345,00	0,04
2011	Bakırköy	16394586110,00	15804233925,00	605214643,00	0,04
2012	Bakırköy		18423951628,00	696950931,00	0,04
2010	Beylikdüzü	7712626351,00	8772018092,00	136189484,00	0,02

2011	Beylikdüzü	9291004745,00	10509535038,00	3415363,00	0,00
2010	Beyoğlu	9004622244,00	9868038127,00	286878731,00	0,03
2011	Beyoğlu	13237288190,00	14866962884,00	693256438,00	0,05
2012	Beyoğlu	14548630558,00	14878849018,00	792555716,00	0,05
2010	Büyükçekmece	7128379495,00	8626451371,00		
2011	Büyükçekmece	8854693491,00	10692954918,00		
2012	Büyükçekmece	9661192290,00	15107558275,00		
2012	Çatalca	2036350615,00	2617965447,00	249668370,00	0,10
2012	Esenler	13982963858,00	15371052622,00	515562485,00	0,03
2011	Esenler	10126646761,00	11022979782,00		
2010	Esenler	8641744742,00	8433411820,00	35978770,00	0,00
2010	Eyüp	9117315456,00	10812827715,00	148617269,00	0,01
2011	Eyüp	13009961105,00	12746164934,00	252014629,00	0,02
2012	Eyüp	13264418355,00	13848156659,00	633262428,00	0,05
2012	Fatih	29337937487,00	26415531212,00		
2011	Fatih	20358761523,00	24538412023,00		
2010	Fatih	16636732564,00	16406988710,00		
2010	Gaziosmanpaşa	12523702107,00	8320726072,00	438428896,00	0,05
2011	Gaziosmanpaşa	127785684,00	10482701902,00	536768377,00	0,05
2012	Gaziosmanpaşa	13821293573,00	14882780022,00	940421419,00	0,06
2011	Güngören	6841906812,00	10151590858,00	686247008,00	0,07
2010	Güngören	9290498792,00	6826061952,00	448533321,00	0,07
2012	Kadıköy	23322674200,00	23458534000,00	219208300,00	0,01
2011	Kadıköy	23363817363,00	19790048669,00	155629988,00	0,01
2010	Kadıköy	27004050263,00	17961665779,00	136248299,00	0,01
2012	Kağıthane	17252887040,00	15058110936,00	333299068,00	0,02
2011	Kağıthane	14808202898,00	11797997717,00	493045788,00	0,04
2010	Kağıthane	11405012471,00	9702893937,00	401369906,00	0,04
2012	Kartal	14237995976,00	16906438377,00	200028335,00	0,01
2011	Kartal	13358783126,00	14074458207,00	333916860,00	0,02
2010	Kartal	137685190,00	137685190,00	276770335,00	2,01
2012	Küçükçekmece	24799289301,00	27417769540,00	1577209186,00	0,06
2011	Küçükçekmece	23580946447,00	23612788047,00	1228445997,00	0,05
2010	Küçükçekmece	21183316005,00	20024747260,00	11273000863,0	0,56
2010	Pendik	12909168044,00	11063122994,00	413234848,00	0,04
2011	Pendik	15863601702,00	13751236446,00	611028166,00	0,04
2012	Pendik	17340830839,00	16514899601,00	613701781,00	0,04

2010	Sancaktepe	7513986489,00	11021355752,00		
2012	Sarıyer	11614859363,00	14794412027,00	120378446,00	0,01
2011	Sarıyer	12408638219,00	12101199347,00	140025903,00	0,01
2010	Sarıyer	1011445958,00	974216283,00	369797673,00	0,38
2012	Silivri	8937543395,00	9716849531,00	215160325,00	0,02
2011	Silivri	7529387412,00	7576215332,00	2711825,00	0,00
2010	Silivri	5684124453,00	5488387999,00	28821882,00	0,01
2012	Sultanbeyli	824762444,00	8110306955,00	591420381,00	0,07
2011	Sultanbeyli	86634987,00	7533016334,00	388339537,00	0,05
2010	Sultanbeyli	5713164584,00	6177946775,00	218901076,00	0,04
2012	Sultangazi	1475882274,00	17438676863,00	792035605,00	0,05
2011	Sultangazi	10450751049,00	12254444985,00	768722662,00	0,06
2010	Sultangazi	8098159349,00	1031465566,00	61753465,00	0,06
2012	Şile	1855292621,00	2546911997,00	360276706,00	0,14
2011	Şile	2302507888,00	2102076919,00	179788816,00	0,09
2010	Şile	12886628,00	14608370,00	15981892,00	1,09
2012	Şişli	290710910,14	331827687,60	42218499,51	0,13
2011	Şişli	256605104,08	254375231,94	23111079,20	0,09
2010	Şişli	211017413,86	203346071,99	7227857,37	0,04
2012	Tuzla	112622846,00	143793762,00	6750578,32	0,05
2011	Tuzla	111401550,00	125454876,00	5164047,00	0,04
2010	Tuzla	95987429,00	79058821,00	7712483,16	0,10
2012	Ümraniye	21425908852,00	19999872882,00		
2011	Üsküdar	22668055142,00	23023664787,00	286171511,00	0,01
2010	Üsküdar	18432461618,00	17874813612,00	285954657,00	0,02
2012	Zeytinburnu	139656836,00	132077553,00	11023819,00	0,08
2011	Zeytinburnu	122721598,00	110213113,00	10154458,00	0,09
2010	Zeytinburnu	99508174,00	99286863,00	8321967,00	0,08
2012	Şişli	290710910,14	331827687,60	42218499,51	0,13
2011	Şişli	256605104,08	254375231,94	23111079,20	0,09
2010	Şişli	211017413,86	203346071,99	7227857,37	0,04
2012	Tuzla	112622846,00	143793762,00	6750578,32	0,05
2011	Tuzla	111401550,00	125454876,00	5164047,00	0,04
2010	Tuzla	95987429,00	79058821,00	7712483,16	0,10
2012	Ümraniye	21425908852,00	19999872882,00		
2011	Üsküdar	22668055142,00	23023664787,00	286171511,00	0,01
2010	Üsküdar	18432461618,00	17874813612,00	285954657,00	0,02

2012	Zeytinburnu	139656836,00	132077553,00	11023819,00	0,08
2011	Zeytinburnu	122721598,00	110213113,00	10154458,00	0,09
2010	Zeytinburnu	99508174,00	99286863,00	8321967,00	0,08

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.10. İzmir İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.10'a bakıldığında; Bornova ve Dikili ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yılına ait faaliyet raporunu yayınlamışlardır. Bu üç yıllık faaliyet raporlarında mali hizmetlerine ilişkin 2012- 2010 yılları için gelir- gider rakamlarının yanı sıra kültürel harcamalarına ilişkinde bilgilendirme yapmıştır fakat 2011 mali yılına ilişkin faaliyet raporunda bütçe içindeki kültürel harcamasına ilişkin herhangi bir yazılı açıklamada bulunmamışlardır.

Gaziemir belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yılları için faaliyet raporu bildirmemiştir. Selçuk belediyesi 2011- 2010 mali yılı faaliyet raporlarını yayınlamış ve bu raporlarda bütçe içindeki kültürel harcama payını vermiştir. Torbalı belediyesi ise sadece 2010 mali yılına ilişkin faaliyet raporu yayınlamıştır. 2010 mali yılı raporunda gelir- gider ve bütçe içindeki kültürel harcama oranına yer vermiştir.

Bayındır, Buca ve Çiğli ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yılları için faaliyet raporlarını açıklamış ve gelir- gider dengesine ilişkin bilgi paylaşım da bulunmuştur ancak; bu mali yıllara ilişkin faaliyet raporunda bütçe içindeki kültürel harcama oranına yer vermemiştir.

İzmir büyükşehir belediyesi, Aliağa, Balçova, Bayraklı, Bergama, Güzelbahçe, Karabağlar, Karşıyaka, Kemalpaşa, Menemen, Narlıdere, Ödemiş ve Seferihisar ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yılı faaliyet raporlarını yayınlamıştır. Bu üç yıla ait faaliyet raporlarında mali hizmetlere ilişkin ayrıntı dökümler verilmiştir. Faaliyet raporlarında genel bütçe içerisindeki kültürel harcamaya ilişkin ayrılan bütçeye de yer vermişlerdir.

İzmir ilinin toplamda yirmi dokuz tane ilçe belediyesi bulunmaktadır. Genel olarak sınıflandırıldığında üç belediye faaliyet raporlarında kültürel harcamaya yer vermemiştir. Sadece bir belediye faaliyet raporu yayını yapmamıştır. Bir belediye tek

yıla ait faaliyet raporu yayınlamıştır. Tek belediye sadece iki yıla ait faaliyet raporu belirtmiştir. İki belediye üç yıla ait faaliyet raporu vermiş fakat kültürel harcamasından bahsetmemiştir.

On iki belediye ise üç yıla ait faaliyet raporlarını yayınlamış ve içerisinde kültürel harcamasına yer vermiştir. Dokuz belediye ise üç mali yıl içinde faaliyet raporu yayınlamamıştır. Bu belediyeler; Foça, Menderes, Urla, Beydağ, Çeşme, Karaburun, Kınık, Kiraz ve Tire belediyeleridir.

Çizelge 3.10: İzmir ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD .
2012	İzmir	175278166570,0	156499150737,0	3942660935,00	0,03
2011	İzmir	1610274137,94	1436233302,86	27799684,32	0,02
2010	İzmir	128217041651,0	129600123840,0	5342708036,00	0,04
2012	Aliağa	47612190,83	50351673,77	6340671,29	0,13
2011	Aliağa	43465959,88	43358855,85	7375794,11	0,17
2010	Aliağa	37837812,02	33942969,43	3642612,77	0,11
2012	Balçova	31935065,22	39169708,78	1911845,52	0,05
2011	Balçova	27247177,22	33324976,18	1494860,34	0,04
2010	Balçova	28207169,73	30769564,44	1378301,47	0,04
2012	Bayındır	13972585,15	9309204,71		
2011	Bayındır	14020230,25	7616155,17		
2010	Bayındır	9126720,12	7102551,47		
2012	Bayraklı	8206627969,00	8843545622,00	203598608,00	0,02
2011	Bayraklı	6869902905,00	8471288785,00	203297308,00	0,02
2010	Bayraklı	5794312050,00	63681218,92	96296256,00	1,51
2012	Bergama	38112520,01	40852680,32	2082407,38	0,05
2011	Bergama	34178878,15	32600808,64	6329773,90	0,19
2010	Bergama	27148707,16	23525788,55	256850,60	0,01
2012	Bornova	14161939367,00	1421147152,00	1226200759,00	0,86
2011	Bornova	12741283512,00	10330986745,00		
2010	Bornova	9191387111,00	9591954927,00	9539394,65	0,00
2012	Buca	114964012,55	92806669,21		
2011	Buca	162815590,39	78804225,70		
2010	Buca	92248209,47	67184132,26		
2012	Çiğli	6364680362,00	10139095753,00		

2011	Çiğli	5222140303,00	6405610813,00		
2010	Çiğli	4478686976,00	4896986441,00		
2012	Dikili	1722329368,00	1951765757,00	35345689,00	0,02
2011	Dikili	1787033706,00	1560614391,00		
2010	Dikili	1420237457,00	1942936746,00	16578083,00	0,01
2012	Gaziemir				
2011	Gaziemir				
2010	Gaziemir				
2012	Güzelbahçe	1383996376,00	1613004407,00	143457638,00	0,09
2011	Güzelbahçe	1336894486,00	1489952462,00	46913547,00	0,03
2010	Güzelbahçe		1136879552,00	9920756,00	0,01
2012	Karabağlar	12265852129,00	11334686751,00	96689959,00	0,01
2011	Karabağlar	9435287225,00	10386336756,00	85764120,00	0,01
2010	Karabağlar	7792825568,00	8857907973,00	180086227,00	0,02
2012	Karşıyaka	10339480554,00	11897423921,00	358461555,00	0,03
2011	Karşıyaka	12788866660,00	12488454196,00	312899367,00	0,03
2010	Karşıyaka	8530233421,00	8597452260,00	81331065,00	0,01
2012	Kemalpaşa	3208681409,00	3197568582,00	262443939,00	0,08
2011	Kemalpaşa	2621942966,00	2626682436,00	195470654,00	0,07
2010	Kemalpaşa	2193105165,00	441302600,00	138580256,00	0,31
2012	Menemen	4191195278,00	4903589456,00	649610147,00	0,13
2011	Menemen	3573136915,00	3878956911,00	489964911,00	0,13
2010	Menemen	2849602935,00	3096447618,00	46416941,00	0,01
2012	Narlıdere	2691478745,00	2525642791,00	30915371,00	0,01
2011	Narlıdere	2297359629,00	2379420918,00	35616555,00	0,01
2010	Narlıdere	1987913299,00	1870088206,00	39931392,00	0,02
2012	Ödemiş	4654911179,00	5362613140,00	426071066,00	0,08
2011	Ödemiş	4140402175,00	4310959385,00	318630746,00	0,07
2010	Ödemiş	3333234341,00	4343955134,00	106164371,00	0,02
2012	Seferihisar	4046254185,00	4158904577,00	308053122,00	0,07
2011	Seferihisar	1731713138,00	2528183213,00	120191882,00	0,05
2010	Seferihisar	1309199343,00	1699754504,00	60358549,00	0,04
2012	Selçuk				
2011	Selçuk	2984943369,00	2334591983,00	258197827,00	0,11
2010	Selçuk	2063665182,00	1712882915,00	154847193,00	0,09
2010	Torbali	2821820623,00	2739947674,00	222473469,00	0,08

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.11. Kayseri İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.11'e göre; Kayseri büyükşehir belediyesi 2011- 2010 mali yılları için faaliyet raporu yayınlamış. Bu iki yıl içerisindeki raporlarında kültürel harcamaların bütçedeki payını da gelir- gider tablolarıyla birlikte vermiştir.

Kocasinan ilçe belediyesi 2012- 2010 mali yılları için faaliyet raporu yayınlamıştır. 2011 mali yılına ait faaliyet raporu yayınlamamıştır. 2012- 2010 mali yıllarına ait faaliyet raporlarında kültür harcamalarını bütçe içindeki payına da yer vermiştir.

Melikgazi ilçe belediyesi 2012- 2010 mali yılı faaliyet raporlarını yayınlamış, 2011 mali yılı için faaliyet raporu yayınlamamıştır. 2012- 2010 mali yılları için bütçe içerisinde kültürel harcama oranına yer vermiştir.

Talas belediyesi 2011- 2010 mali yılı için faaliyet raporu yayınlamış ve bütçe oranlarında kültürel harcamaya ayrıntılı yer vermiştir. Develi belediyesi ise sadece 2010 mali yılına ait faaliyet raporu yayınlamış ve bütçe payı içerisinde kültürel harcama paylarına yer vermiştir.

Tabloda geçen son belediye olan Yahyali belediyesi ise sadece 2012 mali yılına ait faaliyet raporu yayınlamış ve bütçeye ilişkin gelir- gider oranını vermesine rağmen bütçe içinde kültürel harcamaya denk düşen oranı ve payı belirtmemiştir.

Kayseri ilinin toplamda on altı tane ilçe belediyesi vardır. Bu belediyelerden genel bir yorum yapacak olursak, iki ilçe belediyesi birer yıla ait mali yıl faaliyet raporu yayınlamıştır. Dört belediye ise ikişer mali yıla ait mali yıl faaliyet raporu yayınlamıştır.

Dokuz belediye ise üç yıla ait herhangi bir faaliyet raporu yayınlamamıştır. Bu belediyeler; Akkışla, Bünyan, Felâhiye, Hacılar, İncesu, Özvatan, Pınarbaşı, Sarız ve Yeşilhisar ilçe belediyeleridir.

Çizelge 3.11: Kayseri ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2011	Kayseri	36691609574,00	32254646879,00	134336322,00	0,00
2010	Kayseri	31276332973,00	27779428820,00	100777686,00	0,00
2012	Kocasinan	8138908945,00	9339389090,00	573456129,00	0,06
2010	Kocasinan	6876625796,00	5816471076,00	198248781,00	0,03
2011	Melikgazi	14398540612,00	15567054047,00	497243775,00	0,03
2010	Melikgazi	11369587348,00	10772923816,00	108977061,00	0,01
2011	Talas	2543291309,00	2295024112,00	136952548,00	0,06
2010	Talas	2172202805,00	1873458789,00	105649439,00	0,06
2010	Develi	1370105311,00	1341774796,00	17483413,00	0,01
2012	Yahyalı	953068046,00	1087871502,00		

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.12. Kocaeli İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.12'ye göre; Kocaeli büyükşehir belediyesi, Başiskele, Çayırova ve Kartepe ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yılı faaliyet raporlarını yayınlamış ve bu raporlarda kültürel harcamanın bütçe içerisindeki payına yer vermişlerdir.

Darica belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporu yayınlamıştır. 2011 ve 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporlarında kültürel harcamanın bütçe oranını vermiş fakat 2012 mali yılı için düzenlenen faaliyet raporundaki bütçede kültürel harcamaya ilişkin herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

Derince ilçe belediyesi 2012 ve 2010 mali yılına ait faaliyet raporu yayınlamıştır. 2011 mali yılına ait bir düzenleme beyanında bulunmamıştır. Ayrıca 2012 mali yılı içindeki beyanında kültür harcamasına ilişkin veri ibrazında bulunmamıştır.

Gebze ve Kandıra ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporlarını vermiştir fakat bütçe içindeki kültürel harcama oranını ibraz etmemiştir. Körfez belediyesi ise sadece 2011 mali yılına ilişkin faaliyet raporu yayınlamıştır. 2011 faaliyet raporunda bütçe içindeki gelir- gider dağılımını vermiş fakat kültürel harcama üzerine herhangi bir beyanda bulunmamıştır. Karamürsel belediyesi 2011- 2010 mali yılı için faaliyet raporu yayınlamış 2012 mali yılı için yayınlamamıştır ve bütçe oranlarında kültürel harcamaya ilişkin beyan vermemiştir.

Kocaeli iline bağılı on iki tane ilçe belediyesi vardır. Bu belediyelerden altı tanesi üç yıl için faaliyet raporu beyanında bulunmuştur. İki ilçe belediyesi sadece tek yıl için faaliyet raporu yayınlamıştır. İki belediye ise iki mali yılı için faaliyet raporu beyanında bulunmuştur. Üç belediye yani Dilovası, Gölcük ve İzmit ilçe belediyeleri herhangi bir mali yıl için faaliyet raporu bildirmemiştir.

Çizelge 3.12: Kocaeli ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2011	Kocaeli	1035273716,00	1105988154,00	52296398,23	0,05
2010	Kocaeli	930997504,00	914206907,00	52774042,84	0,06
2012	Kocaeli	1117052805,00	1051337560,00	60883101,22	0,06
2011	Başiskele	26633179,82	32959731,09	676862,64	0,02
2010	Başiskele	25430709,99	26337952,87	579219,54	0,02
2012	Başiskele	82533785614,0	4560990863,00	143931147,00	0,03
2011	Çayırova	3977678143,00	4100791549,00	322808055,00	0,08
2010	Çayırova	2629008312,00	3227390288,00	199605791,00	0,06
2012	Çayırova	4215833565,00	5023546072,00	421546310,00	0,08
2012	Darıca	46.348,171,55	58397966,12		
2011	Darıca	38,720,467.03	3876578931,00	209119455,00	0,05
2010	Darıca	29,928,038.55	3052535974,00	157484589,00	0,05
2012	Derince	32652573,26	44314799,24		
2010	Derince	26221304,10	24988027,75	909291,37	0,04
2012	Gebze	10667571424,0	133009305046,0		
2011	Gebze	10161057054,0	11038107458,00		
2010	Gebze	9111897640,00	7206723894,00		
2012	Kandıra	7474035,58	8055983,16		
2011	Kandıra	6138130,76	7036300,27		
2010	Kandıra	5221186,54	6124498,41		
2011	Karamürsel	13520696,39	13995567,20		
2010	Karamürsel	11209509,16	10750059,98		
2012	Kartepe	32516043,76	38552019,93	1865042,67	0,05
2011	Kartepe	3511424457,00	3993125831,00	171563833,00	0,04
2010	Kartepe	30186146,00	36499835,00	1361612,82	0,04
2011	Körfez	5454330864,00	5196612541,00		

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.13. Konya İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.13' incelendiğinde; Meram ve Selçuklu ilçe belediyeleri 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ait faaliyet raporu yayınlamıştır. Bu faaliyet raporlarında genel bütçedeki kültürel harcama oranına yer vermişlerdir.

Konya büyükşehir belediyesi 2012 ve 2011 mali yılları için faaliyet raporu yayınlamıştır fakat bu yıllara bağlı faaliyet raporlarında genel bütçe içerisindeki kültürel harcama oranını belirtmemişlerdir. Çumra belediyesi sadece 2012 mali yılına ait faaliyet raporu yayınlamış ve bu yayınında da kültürel harcamanın bütçe içerisindeki payını vermemiştir.

Güney sınırı belediyesi sadece 2011 mali yılına ait faaliyet raporu ibrazında bulunmuştur. Bu raporunda da kültürel harcamalara ilişkin genel bütçe payını bildirmemiştir. Ilgın belediyesi ise sadece 2010 mali yılına ilişkin faaliyet rapor yayınlamıştır. Bu yıla ait faaliyet raporunda mali bütçe uygulamalarına ilişkin bölümde kültürel harcamalara ilişkin bir bilgilendirmede bulunmamıştır.

Karatay belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yıllarına ilişkin faaliyet raporlarını beyan etmiştir. Bu beyanlarında sadece 2012 mali yılı bütçesinde kültürel harcamaya ilişkin bütçede orantılamasından bahsetmemiştir. Konya iline ait ilçe durumuna genel olarak baktığımızda otuz bir tane ilçe belediyesi olduğu bilinmektedir. Bu ilçe belediyelerinden iki belediye bilgilendirilmek istenilen üç yıl için mali yıl faaliyet raporları beyan edilmiştir.

Dört belediye birer yıl için faaliyet raporlarını yayınlamış fakat bütçe içerisindeki kültürel harcama oranı payı verilmemiştir. Bir belediye ise üç yıl için faaliyet raporu beyanında bulunmuş fakat bir yıl için kültürel harcama oranı beyanında bulunmamışlardır.

Yirmi dört belediye ise istenilen üç yıl için herhangi bir mali yıl faaliyet raporu yayınlamamıştır. Bu belediyeler; Ahırlı, Akören, Akşehir, Altnekin, Beyşehir, Bozkır, Cihanbeyli, Çeltik, Derbent, Derebucak, Doğanhisar, Emirgazi, Ereğli, Hadim, Halkapınar, Hüyük, Kadınhanı, Karapınar, Kulu, Sarayönü, Seydişehir, Taşkent, Tuzlukçu, Yalınhüyük ve Yunak'tır.

Çizelge 3.13: Konya ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2012	Konya	493228571,48	531579625,64		
2011	Konya	39680059466,00	35840271466,0		
2012	Çumra	1607526826,00	1781980253,00		
2011	Güneysinırı	3582797,00	3928303,00		
2010	İlgın	15586344,86	17977424,01		
2012	Karatay	105289888,10	123879651,31		
2011	Karatay	89643373,45	89660515,22	1692759,39	0,02
2010	Karatay	75461526,65	49549212,61	1517180,65	0,03
2012	Meram	83710560,47	122872513,52	7890946,00	0,06
2011	Meram	152813343,00	69072378,00	1511275,00	0,02
2010	Meram	57099620,00	53269491,00	476827,05	0,01
2012	Selçuklu	169437917,85	183772671,75	14526062,39	0,08
2011	Selçuklu	137953627,41	114844388,03	6449783,98	0,06
2010	Selçuklu	103666969,93	79986880,99	4703991,55	0,06

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.14. Mersin İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.14'e göre; Mersin büyükşehir belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yılına ait faaliyet raporu beyanı verilmiştir ve genel bütçede kültürel harcama oranı belirtilmiştir.

Yenişehir belediyesi de 2012- 2011- 2010 mali yılın için faaliyet raporu ve kültürel harcaması oranını beyan etmiştir. Akdeniz belediyesi sadece 2011 mali yılı için faaliyet raporu düzenlemiş ve genel bütçede kültürel harcama oranını belirtmiştir. Tarsus belediyesi istenilen üç yıl için yani 2012- 2011- 2010 mali yılı için faaliyet raporu beyanında bulunmuştur. Fakat yalnızca genel bütçe göstergeleri içinde 2011 mali yılına ait raporda kültürel harcamalara ilişkin paydan bahsetmişlerdir.

Toroslar belediyesi 2011- 2010 mali yılı için faaliyet raporu beyanında bulunmuş ve genel bütçe içinde kültürel harcama oranını da beyan etmiştir. Tabloda

görülen son ilçe olan Mezitli belediyesi sadece 2010 mali yılına ilişkin faaliyet raporu beyanında bulunmuş ve kültürel harcamanın genel bütçedeki pay oranını da vermiştir.

Mersin ili genel olarak incelendiğinde on üç tane ilçeye sahiptir. Bu ilçe belediyelerinden faaliyet raporu açıklayanlardan iki tanesi gözlenen üç yıl için faaliyet raporu ve kültürel harcama beyanında bulunmuştur.

İki belediye tek yıla ait mali yıl faaliyet raporu yayınlamış ve kültürel harcama beyanında bulunmuştur. Bir belediye iki yıla ait faaliyet raporu yayınlamış ve kültürel harcama payını vermiştir. Bir belediye ise üç yıla ait mali yıl dokümantasyonu yapmış fakat tek yıl için kültürel harcama payı oranı vermiştir.

Sekiz belediye ise gözlemlenmek istenilen üç yıl için herhangi bir mali yıl faaliyet raporu yayınlanmamıştır. Bu ilçeler; Anamur, Aydınçık, Bozyazı, Çamlıyayla, Erdemli, Gülnar, Mut ve Silifke'dir.

Çizelge 3.14: Mersin ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2011	Mersin	30276577853,00	34638586315,00	460569536,00	0,01
2010	Mersin	25883809933,00	17919452451,00	893055692,00	0,05
2012	Mersin	25460128785,00	34533750213,00	119460245,00	0,00
2011	Akdeniz	5939423758,00	6253802877,00	160632635,00	0,03
2012	Tarsus	13385306312,00	14254503170,00		
2011	Tarsus	19912198200,00	21041013600,00	10577737,00	0,00
2010	Tarsus	172741617,00	14908161700,00		
2011	Toroslar	5067792677,00	4288285652,00	866492,00	0,00
2010	Toroslar	412739887,00	3460789613,00	75747596,00	0,02
2011	Yenisehir	5669625800,00	4981794254,00	49183119,00	0,01
2010	Yenisehir	4685466957,00	3762871222,00	38318070,00	0,01
2012	Yenisehir	57104381,63	52157355,08	657717,08	0,01
2010	Mezitli	3207233136,00	2793356062,00	31310534,00	0,01

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.15. Sakarya İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.15'e göre; Sakarya büyükşehir belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yılları için faaliyet raporu yayınlamış ve bu raporunda genel bütçede kültürel harcama payını belirtmiştir.

Adapazarı belediyesi sadece 2012 mali yılı için faaliyet raporu açıklamış ve genel bütçede kültürel faaliyetlere ayrılan payı belirtmiştir. Arifiye belediyesi ve Erenler belediyesi 2012- 2011 mali yılları için faaliyet raporu yayınlamış ve kültürel harcamaların genel bütçedeki payını da açıklamıştır.

Ferizli belediyesi sadece 2010 mali yılı için faaliyet raporu yayınlamış fakat kültürel harcamanın genel bütçedeki payını vermemiştir.

Son olarak tabloda yer alan Söğütlü belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yılları için faaliyet raporu açıklamıştır. Yalnız bu yıllardaki faaliyet raporlarında genel bütçedeki kültürel faaliyetlere ayrılan payın tutarı hakkında bir açıklamada bulunmamıştır.

Sakarya iline genel olarak baktığımızda toplamda on altı tane ilçeye sahiptir. Bu ilçelerdeki belediyelerden bir tanesi üç yıllık faaliyet raporu yayınlamış ve kültürel harcama oranını vermiştir.

İki belediye birer mali yıl için faaliyet raporu düzenlemiş ve bunlardan bir tanesi kültürel harcama oranını beyan etmiştir. İki belediye iki yıl için faaliyet raporu yayınlamış ve bir tanesi genel bütçe kültürel harcama oranına yer vermiştir. Bir belediye ise üç yıla ilişkin mali yıl faaliyet raporu beyan etmiş olmasına rağmen üç yıl içinde genel bütçenin kültürel harcama oranını açıklamamıştır.

On belediye ise gözlenmesi planlanan yıllar için herhangi bir mali yıl faaliyet raporu yayınlamamıştır. Bu ilçe belediyeleri; Akyazı, Geyve, Hendek, Karapürçek, Karasu, Kaynarca, Kocaali, Pamukova, Sapanca, Serdivan ve Taraklı'dır.

Çizelge 3.15: Sakarya ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2012	Sakarya	15925062307,00	18090090186,00	448744103,00	0,02
2011	Sakarya	12071300216,00	12282025140,00	273043933,00	0,02
2010	Sakarya	11289140781,00	12419761398,00	255575603,00	0,02
2012	Adapazarı	5087103095,00	6067232644,00	33600000,00	0,01
2012	Arifiye	10996285,55	16705815,55	541045,86	0,03
2011	Arifiye	10397963,88	11945146,24	521790,64	0,04
2012	Erenler	19813353,88	19895754,19	782519,90	0,04
2011	Erenler	18276729,27	17501317,93	208885,29	0,01
2010	Ferizli	2372050,31	2834805,00		
2012	Söğütlü	2629809,00	3261863,00		
2011	Söğütlü	2797404,51	2833980,00		
2010	Söğütlü	1912553,51	1930310,40		

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

3.2.16. Samsun İli ve Bazı İlçelerinin Kültürel Harcamaları

Çizelge 3.16'ya göre; Samsun büyükşehir belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yılına ilişkin faaliyet raporu yayınlamış fakat bu faaliyet raporlarında genel bütçe içindeki kültürel harcama oranına ayrıntılı döküm olarak yer vermemiştir.

Atakum belediyesi 2012- 2011- 2010 mali yılı faaliyet raporlarını yayınlamış ve raporda kültürel harcamalara ilişkin verileri bulunmaktadır. Bafra belediyesi 2011- 2010 mali yılları için faaliyet raporu açıklamış ve kültürel harcama oranı belirtilmiştir.

Çarşamba belediyesi 2012- 2011 mali yılı içi faaliyet raporu yayınlamış fakat genel bütçe açıklamasında kültürel harcamaya yer vermemiştir.

Canik belediyesi sadece 2011 mali yılı için faaliyet raporu beyan etmiş fakat kültürel harcamanın genel bütçedeki payı üzerine bir bilgilendirmede bulunmamıştır. İlk adım belediyesi ise 2012- 2010 mali yılları için faaliyet raporu beyan etmiştir. 2010 mali yılı faaliyet raporunda genel bütçe içindeki kültürel harcama oranını beyan etmişken 2012 mali yılına ait faaliyet raporunda herhangi bir bilgi açıklamamıştır.

Samsun belediyesi on yedi tane ilçe belediyesine sahiptir. Genel olarak sınıflandıracak olursak; bir belediye üç yıl için faaliyet raporu yayınlıyor, kültürel harcama oranını vermiştir. İki belediye ikişer yıllık faaliyet raporu yayınlıyor kültürel harcama oranı beyan etmiştir.

Bir belediye tek mali yıl faaliyet raporu yayınlamış fakat bu raporda da kültürel harcama oranına yer vermemiştir. Bir belediye iki yıllık faaliyet raporu yayınlıyor, genel bütçe kültürel harcama oranı beyanında bulunmamıştır. Bir belediye ise üç yıllık faaliyet raporu yayınlıyor, genel bütçe kalemlerinde kültürel harcamalara ilişkin ayrıntıya yer vermemiştir.

Alaçam, Asarcık, Ayvacık, Bafra, Havza, Kavak, Lâdik, Ondokuzmayıs, Salıpazarı, Tekkeköy, Terme, Vezirköprü ve Yakakent ilçe belediyeleri ise incelenmek istenilen 2012- 2011- 2010 mali yılları için genel bütçeyi ve kültürel faaliyetleri gözlemleyebileceğimiz faaliyet raporu yayınlamamıştır.

Çizelge 3.16: Samsun ili gelir- gider- kültürel harcama çizelgesi.

YIL	ŞEHİR	GELİR	GİDER	KÜLTÜREL H.	KH/GİD.
2012	Samsun	20042686685,00	22224395173,00		
2011	Samsun	17283379986,00	21495569719,00		
2010	Samsun	14341850387,00	26466437000,00		
2012	Atakum	4028776025,00	52335413366,00	217738299,00	0,00
2011	Atakum	3955722643,00	234297688,00	115997598,00	0,50
2010	Atakum	3574668825,00	171649779,00	56917960,00	0,33
2011	Bafra	4679372395,00	4612479654,00	248171098,00	0,05
2010	Bafra	3389413038,00	3361285010,00	25906865,00	0,01
2012	Çarşamba	3836905061,00	2965296308,00		
2011	Çarşamba	3022013052,00	2021594648,00		
2011	Canik	3843939663,00	3003064276,00		
2010	İlkadim	6836582876,00	4744130853,00	39804898,00	0,01
2012	İlkadim		10300000000,00	89800000,00	0,01

Kaynak: Belediyelerin faaliyet raporlarından derlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN VE BAZI İLÇE BELEDİYELERİNİN KÜLTÜREL HARCAMALARINA İLİŞKİN İSTATİSTİKSEL ANALİZ

4.1. KONU

Üçüncü bölümde Türkiye’de büyükşehir belediyeleri ve bu illere bağlı bazı ilçe belediyelerinin 2010- 2011- 2012 mali yıllara ait faaliyet raporlarından alınan bütçe uygulamaları ve bütçelerindeki kültürel harcamaya ilişkin paylardan mali analiz için dönemlere ait tablolar oluşturulmuştur.

Büyükşehir belediyelerinin ve bazı ilçe belediyelerinin dönemsel tabloları oluşturulduğunda her ilçe ya da il belediyesi için kültürel faaliyet için harcama oranının verilmediği gözlenmiştir. Kültürel faaliyetler harcama ortalaması için belediyelerin bütçelerinden gider payları alınarak kültürel harcamayla orantılanıp kültürel harcama ortalaması bulunmuştur.

Yerleşmenin önemle vurgulandığı bu dönemde kent kültürünün oluşması, farklı soysa ekonomik seviyedeki bölge insanlarını bütünleştirmek, eğitim seviyesini yükseltmek ve insanların kültürel yönden beslenmesini sağlamak için belediyelerin kültürel faaliyetleri ve hizmetleri önemli bir konu başlığı olmuştur. Avrupa, Asya ve Amerika gibi kıtalarda ülkeler yerel faaliyetlerde kültüre önemli bir pay ayırmış ve özel kuruluşların aktiviteleri de desteklenmiştir. Türkiye’de de son yıllarda mahalli idarelerin kentsel dönüşüm kapsamında fiziksel ve kültürel açıdan yatırımlara önem verdiği gözlenmektedir.

Belediyelerin kültürel politikalarının şekillenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışmanın konusu Türkiye’de siyasetten önemli derecede etkilenen toplumun istisnalar hariç ve belediyelerin kültürel harcamalarının genel bütçedeki yeri ve belediyelerin sundukları kültürel hizmetlerin çeşitliliği, yöresel farklılıklar ve siyasal iktidarların politik eğilimleriyle arasında bir ilişki olup olmadığının ortaya konmasıdır.

4.2. KAPSAM VE AMAÇ

Devletin sosyal ve ekonomik alanda değişmesiyle birlikte görev ve fonksiyonların çeşitlenmesi devletin yerel yönetim birimleri olan belediyeleri de sadece idari birim olmaktan çıkarmış; sosyal, politik, mali, kültürel amaçlarla da var olmasına neden olmuştur.

Türkiye’de 1580 sayılı mülga belediye kanunundan itibaren değişen kanunlar ile belediyelerin kültürel faaliyetlere bakış açısı değişmeye başlamış ve kent kültürü oluşturma, bu kültürü toplumlar arası uyumu sağlayarak bütünleştirme politikalarına gidilmiştir. Bu politikalar kapsamında kültürel hizmetlerin çeşitliliği, sunumu ve faaliyetler için ayrılan pay dünya şehri olabilme düşüncesiyle yıldan yıla artmıştır.

Fakat bölümlerde görüldüğü üzere genel devlet bütçesi payı ve belediye bütçeleri içindeki kültürel harcama payları diğer kalemlere göre çok düşük oranlarda kalmaktadır. Kültür ekonomisinin dünyada çok önemli bir araştırma noktasına geldiği gözlemlenmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın dördüncü bölümünün amacı tüm büyükşehir belediyeleri ve bu belediyelere bağlı bütçedeki kültürel harcama payı belli olan ilçe belediyelerinin kültürel harcama paylamalarının gelişmişlik seviyesi, bölgesel konumu, gelir vergisi ve siyasal tercihlerle ilişkili olup olmadığını araştırmaktır.

4.3. YÖNTEM

Büyükşehir belediyeleri ve bazı ilçe belediye gelir- gider ve kültürel harcama payları Büyükşehir Mali Yıl Faaliyet Raporları ve Belediye Faaliyet Raporlarından elde edilmiştir. Sosyal gelişmişlik endeksi oranları Devlet Planlama Teşkilatı verilerinden temin edilmiştir.

Bu çalışmada belediye toplam giderleri, toplam kültürel faaliyet giderleri arasındaki yüzde (Kültürel Faaliyet Giderleri/ Belediye Toplam Giderleri) bağımlı değişken olarak alınmış, kişi başı katma değer vergisi oranı(Nüfus/KDV), belediye giderleri, sosyal gelişmişlik endeksi(SEGE), sağ ve sol parti belediyeleri(AKP- CHP) bağımsız değişkenler olarak, siyasal tercihler(Oy Oranları), bölgesel farklılıklar (Deniz Kıyısı), büyükşehir, bina stokları ise kukla değişkenleri olarak analize dâhil edilmiştir.

E- views ve Stata programı kullanılarak yapılan regresyonların sonuçları tablolar halinde sunulmuştur.

4.4. KÜLTÜREL HARCAMALARIN POLİTİK EKONOMİSİ

Kültürel ekonomiye ilişkin faaliyetler çok geniş bir alanı kapsamakla birlikte birçok alt faaliyet ile de karşılıklı etkileşim halindedir. Bu alt faaliyetler, sanat, zanaat ve bayram ve şenlikler gibi kökleşmiş geleneksel bilgi ve kültürel mirastan, görsel-işitsel ve yeni iletişim araçları gibi teknoloji ve hizmet odaklı alt gruplara kadar sıralanabilir. Bu nedenle kültür ekonomisi faaliyetleri, yaratıcı ekonomi faaliyetleri olarak tanımlanan geniş bir kümenin, bir alt kümesi olarak görülebilir (UNCTAD, 2008).

Bu kültürel faaliyetlere ilişkin literatürde tek bir tanım olmayıp, çeşitli amaçlar doğrultusunda yapılan farklı analizlere yönelik farklı sınıflandırmalar oluşturulabilmektedir. Örneğin yaratıcı ekonomi faaliyetleri tanımlanırken WIPO (*World Intellectual Property Organisation*) fikri mülkiyet haklarını dikkate alırken, UNESCO kültürel ürünlere yönelik vurgu yapmakta ve kültürel ürünler ile ilgisi ve öz değerlerine göre sınıflamalar oluşturmaktadır. UNCTAD ise daha çok ticaret odaklı yaklaşımlar üzerinde durmuş ve araştırmalarını yaratıcı mal ve hizmetler üzerine yoğunlaştırmıştır (İzmir 2012 Kültür Ekonomisi ve Kültür Alt Yapısı Envanteri ve İzmir Kültür Ekonomisi Gelişme Stratejisi, 2012). Bu kültürel ekonomi faaliyetleri tanımları kapsamında ele aldığımız belediyelerin kültürel harcamaların analiz tabloları aşağıda yer almıştır.

Tablo 4.6: Kültürel Harcama ve Değişkenler İlişkisi Analiz Sonucu

	Bağımlı Değişken: Kültürel Faaliyet Giderleri/ Belediye Toplam Giderleri	
	Tahmin Yöntemi: En Küçük Kareler Yöntemi	
Bağımsız Değişkenler	Katsayı (t-stat.)	Prob.
CHP	-0.128481 (- 0,271)	0.7864
SEGE	0.027096 (0,2163)	0.8292
LOG(Belediye Giderleri/Nüfus)***	-0.457466 (-5,3028)	0.0000
Büyükşehir	0.681216 (0,982)	0.3284
Gözlem Sayısı: 98		

*** $p < 0.01$, ** $0.01 < p < 0.05$, * $0.05 < p < 0.10$

Tablo 4.7: Kültürel Harcama ve Değişkenler İlişkisi Analiz Sonucu

	Bağımlı Değişken: : Kültürel Faaliyet Giderleri/ Belediye Toplam Giderleri	
	Tahmin Yöntemi: En Küçük Kareler Yöntemi	
Bağımsız Değişkenler	Katsayı (t-stat.)	Prob.
AKP*	1.110805 (1,8433)	0.0722
LOG (NüfusBaşıKDV)	-0.050988 (-0,2715)	0.7873
LOG(Nüfus)**	0.645696 (2,2862)	0.0272
Denizkıyısı	0.371896 (0,585)	0.5611
Gözlem Sayısı: 48		

*** $p < 0.01$, ** $0.01 < p < 0.05$, * $0.05 < p < 0.10$

Tablo 4.8: Kültürel Harcama ve Değişkenlerin Stata Analiz Sonuçları

	SEHIRLESME	BINASTOKTOTAL	KULTURELHO	SEGE	VERGIGELULKEPAYI
Mean	44,36723	9046,762	0,084723	0,539772	0,079855
Median	40,89	3013	0,04	0,14996	0,008
Maximum	100	286313	2,02	14,53055	2,37
Minimum	9,34	76	0,0005	-1,79532	0,0002
Std. Dev.	19,36633	24080,9	0,214606	1,536543	0,254296
Skewness	0,730662	7,576467	7,412246	3,412993	5,593737
Kurtosis	3,083195	75,15786	65,39313	26,5213	41,03007
Jarque-Bera	19,99565	61838,7	17821,56	7648,03	14535,87
Probability	0,000045	0	0	0	0
Sum	9938,26	2469766	8,8112	165,1703	17,7277
Sum Sq. Dev.	83637,18	1,58E+11	4,743759	720,0939	14,29127
Observations	224	273	104	306	222

	SEHIRLESME	BINASTOKTOTAL	KULTURELHO	SEGE	VERGIGELULKEPAYI
Mean	44,36723	9046,762	0,084723	0,539772	0,079855
Median	40,89	3013	0,04	0,14996	0,008
Maximum	100	286313	2,02	14,53055	2,37
Minimum	9,34	76	0,0005	-1,79532	0,0002
Std. Dev.	19,36633	24080,9	0,214606	1,536543	0,254296
Skewness	0,730662	7,576467	7,412246	3,412993	5,593737
Kurtosis	3,083195	75,15786	65,39313	26,5213	41,03007
Jarque-Bera	19,99565	61838,7	17821,56	7648,03	14535,87
Probability	0,000045	0	0	0	0
Sum	9938,26	2469766	8,8112	165,1703	17,7277
Sum Sq. Dev.	83637,18	1,58E+11	4,743759	720,0939	14,29127
Observations	224	273	104	306	222

Tablo 4.9: Kültürel Harcama ve Değişkenlerin Stata Analiz Sonuçları

	BUYUKSEHIR	CHP	AKP	DENIZKIYISI	KDV	NUFUS
Mean	0,049383	0,20679	0,537037	0,274691	84882404	192918,4
Median	0	0	1	0	9260436	61459
Maximum	1	1	1	1	2,21E+09	4431719
Minimum	0	0	0	0	37151	1731
Std. Dev.	0,217001	0,40563	0,499398	0,447049	2,42E+08	391400,4
Skewness	4,159561	1,447937	-0,148556	1,009541	6,026352	6,345316
Kurtosis	18,30195	3,096521	1,022069	2,019173	45,34397	58,54351
Jarque-Bera	4095,325	113,3379	54,00658	68,02263	19867,36	43822,81
Probability	0	0	0	0	0	0
Sum	16	67	174	89	2,09E+10	62505568
Sum Sq. Dev.	15,20988	53,14506	80,55556	64,55247	1,44E+19	4,95E+13
Observations	324	324	324	324	246	324

Tablo 4.10: Kültürel Harcama ve Değişkenlerin Stata Analiz Sonuçları

	KÜLTÜRELHARCAM	BELEDİYESİDİLERLER	OYORANI
	A	I	
Mean	6,34E+09	3,61E+11	46,04167
Median	4,02E+08	7,12E+09	45,45
Maximum	1,42E+11	2,34E+13	76,6
Minimum	52725	1330838	22,6
Std. Dev.	1,90E+10	2,04E+12	9,362062
Skewness	5,056061	10,02882	0,395591
Kurtosis	31,99087	111,5217	3,177706
Jarque-Bera	3928,024	74090,57	8,876916
Probability	0	0	0,011814
Sum	6,34E+11	5,28E+13	14917,5
Sum Sq. Dev.	3,58E+22	6,06E+26	28310,37
Observations	100	146	324

4.5. DEĞERLENDİRME

Regresyon tablolarında; katsayı değerleri, t istatistiği verileri ve olasılık değerleri yer almaktadır. %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeylerinde bu değişkenlerin prob değeri eğer seçtiğimiz herhangi bir olasılık düzeyinden düşükse, o değişkenin katsayısı anlamlı, yani bağımlı değişken ile ilişkisi var demektir. Dolayısıyla sol iktidar CHP'nin kat sayısının, hiçbir seviyede anlamlı çıkmadığı görülmektedir.

Analize dâhil edilen değişkenler arasında da anlamlı bir seviye çıkmamaktadır. Diğer değişkenlerin etkisi olması beklenirken katsayı sonucu anlamsız çıkmalarının altında birçok sebep vardır ve bu başka bir çalışmanın konusudur.

Diğer tabloya bakıldığında sağ iktidar olan AKP belediyelerinde kat sayısının anlamlı çıktığı görülmektedir. Yani CHP belediyelerine nazaran daha çok harcama yaptığı görülmektedir. Fakat belediye seçimlerini kazandıkları bölgelerin kanıksanmış kültür bölgeleri olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Kukla değişkenlerden ise Nüfus değişkeni anlamlı gözükmemektedir. Nüfus başı KDV oranıyla kültürel harcamalar arasında negatif bir ilişki vardır.

Stata'ya göre yaptığımız işlemlerde kullandığımız değişkenlerin minimum ve maximum değerleri tabloda gözükmektedir. Bu sonuçlarla tam olarak, bu değişkenler ile kültürel harcamalar arasında ilişki vardır diyebilmek için kullanmak doğru olmayacaktır. Yani kültürel harcamalar sol parti belediyelerinde daha fazladır diyemeyiz.

Örnek çapı küçüldüğünde AKP'li belediyelerin kültürel harcamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sağ partilerin özellikle AKP belediyelerinin daha fazla harcama yaptığı görülmekte fakat kişi başı KDV ve SEGE orantılı olmadıkları görülmektedir. Bölgesel değişkenlerin farklılıklarından kaynaklı tutarsızlık olduğu gözlenmektedir. İstatistiksel olarak bir anlamlılık gözükme bile negatif yönden bir bağlılık söz konusudur. Bu analizin sonucu birçok değişkenin eklenmesiyle değişiklikler gösterebilir.

SONUÇ

Kültür kaynakları ve yönetimi incelenirken, kültürün hangi alanlarının ele alındığı önemlidir. Güzel sanatlar ve gösteri sanatları devlet desteği olmadan varlıklarını sürdürmede sıkıntı yaşarken kendi geliriyle piyasa mekanizmasında kendini amorte eden eğlence sektörü de vardır. Bunlar kültürün alt öğelerini oluşturur. Kültürün alt öğelerinin kendilerini finanse etmeleri ya da destek almaları farklı yönetim ve finansman şekilleriyle mevcuttur.

Kültür alanlarının gerektirdiği gibi finansman ve yönetim şekline sahip olması sivil toplum kuruluşları, dernekler, piyasa seçenekleri ve devlet farklı yapılarla mevcuttur. Bu farklı yapıların şekillenmesi ülkelerin siyasi ve iktisadi koşullarına göre şekillenen kültür politikalarınınca belirlenebilir.

Kültür politikalarının merkezle ve yerel birimler arasında koordinesi o ülkenin genel yapısı hakkında da bize bilgi vermektedir. Türkiye’de kültür politikaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı yönetiminde merkezi idarenin hükümlüğü içindedir. Genel olarak ülkemizde kültüre ayrılan pay düşük ve kültür finansmanı iktisadi koşullara göre şekillendiği görülmektedir. Kültürel ihtiyaçlara göre kültür politikası ve finansmanın gerçekleşmediği görülmüştür.

Gelişmiş ülkelerde kültürel hizmet döngüsü daha net ve üretici pozisyondadır fakat gelişmekte olan ülkelerin kültür ekonomisi açısından temel sorunu, kültürel döngüde ağırlığı tüketime veriyor olmalarıdır.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler, ağırlıklı olarak kültür ekonomisi açısından ön planda olan gelişmiş ülkelerin üretip uluslararası pazarlara sundukları ürünleri ve hizmetleri tüketmekte, sergilemekte ve aktarmaktadırlar.

Yapılan bu çalışmada belediyelerin giderleri içinde kültürel faaliyetlere ayırdıkları pay ve kültürel hizmet algıları araştırılmıştır. Çalışmada da görüldüğü gibi belediyelerin kültürel harcamaları şehirlerin gelişmişlik endeksleri ile paralel değildir.

Deniz kıyısında olan şehirlerin, okuma yazma oranlarının kişi başına düşen katma değer vergisi oranının, kültürel harcama oranıyla doğru orantılı bir bağlantısı yoktur.

Göreceli olarak sol siyasi yapıya sahip belediyelerin kültürel harcamalarının sağ siyasi yapıya sahip belediyeler arasındaki bağlantıyı araştırdığımızda negatif yönlü bir bağlantının olduğunu ve nüfusa orantılandığında sağ ağırlıklı politik görüşlü belediyelerin kültürel harcamalara ilişkin bütçe paylarının daha fazla olduğunu fakat istatistiksel olarak bir anlam ifade etmediği görülmüştür.

Belediyelerin kültürel hizmet algılarına baktığımızda ise genel olarak birçok belediyenin aynı tarzda kültürel hizmet sundukları görülmüştür. Merkezin desteklediği özel kuruluşlar çok azdır. Yarı kamusal işletmeler olarak hizmet verdikleri birimler mevcuttur. Yerel yapıya göre de kültürel hizmetlerini çeşitlendirdikleri ve belediyenin siyasi otoritesinden etkilendikleri görülmektedir.

Bu çalışma sırasında karşılaşılan dikkat çeken nokta ise çoğu ilçe belediyesinin mali yıllara ilişkin faaliyet raporu yayınlanmamasıdır. Şeffaf ve eleştirilebilir bir belediyecilik anlayışının hüküm sürmesi gereken bu dönemde böyle bir bilgi eksikliği şaşırtıcı nitelik taşımaktadır. Bazı belediyeler ise kültürel hizmetleri tek bir kalem olarak belirtilmemiş spor, sosyal hizmetler, dinlenme ve din hizmetleriyle bir bütün olarak nitelendirilmiştir. Bu kaynak altında bütçe harcaması gösteren belediyelerden çalışmanın amacına uygun olmadığı için veri alınamamıştır.

Sonuç olarak, küreselleşen dünyada yerel birimlerin toplum bütünlüğünü sağlamada önemli bir görev düşmektedir. Bu da kültürün kent ve halkla bütünleşmesi her kesimden vatandaş için istekleri karşılayacak kültürel politikaların oluşturulmasına ve finansmanın arttırılmasına bağlıdır.

Belediyelerin kültürel hizmet ve faaliyetlere daha fazla önem vermesi gerekmektedir. Merkezi hükümet ve yerel yönetimler toplumun kültür ihtiyaçlarını karşılamak ve daha gelişmiş bir ülke olunması için kültür politikaları üzerinde durmalıdır. Bu doğrultuda gelişimi sağlayacak kurum ve kuruluşlara devlet desteğinin daha fazla olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Akdede, S. H. (2011) *Kültür ve Sanatın Politik Ekonomisi Devlet Tiyatroları Örneği*: Ankara.
- Cem, İ. (1975) *Türkiye 'de Geri Kalmışlığın Tarihi*, (3. Basım.) : İstanbul.
- Çeçen, A. (1996) *Kültür ve Politika*: Ankara.
- Çelik, A. Ş. (2011) *Kültür Endüstrisi Üç Yanlış Bir Doğru*: İstanbul.
- Gökalp, Z.(1986) *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul: MEB
- Güngör, E. (2010) *Kültür Değişimi ve Milliyetçilik*. İstanbul
- Güvenç, B. (1997) *Kültürün ABC'si*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat
- Haider, S.G. (2008) *İslam Mimarisi ve Şehircilik*. E. İhsanoğlu (ed). İslam Kültürü (Çeşitli Konular İle) İslam Kültür ve Bilgi (C.5) Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Kantarcıoğlu, Ş. (1998) *Türkiye Cumhuriyeti Hükümet Programlarında Kültür*: Ankara
- Kaya, E. (2007) *Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşım Yerel Kalkınma Yönetimi*(2.Basım): İstanbul.
- Kapani, M. (1989) *Politika Bilimine Giriş*. İstanbul: Bilgi
- Özbudun, E. (1990) *Türk Anayasa Hukuku*. Ankara: Yekin
- Parekh, B.(2002) *Çok Kültürlülüğü Yeniden Düşünmek Kültürel Çeşitlilik ve Siyasi Teori*. İstanbul: Phoenix
- Said, E. (2004) *Kültür ve Emperyalizm*. İstanbul: Hil
- Topçu, N. (2010) *Kültür ve Medeniyet*. Ankara: Nonel
- Turhan, M. (1997) *Kültür Değişmeleri Sosyal ve Psikolojik Bakımından Bir Tetkik*: İstanbul.
- Ülken, H.Z. (2008) *Millet ve Tarih Şuuru*: İstanbul.
- Wu, C. (2002) *Kültürün Özelleştirilmesi* (Çev. E. Soğancılar): İstanbul

Sürelî Yayınlar

- Ada, S. (2009) *Bir Yeni Kültür Politikası İçin*. S.Ada ve H.A. İnce (ed.) Türkiye’de Kültür Politikalarına Giriş (s.81-110). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi
- Akdede, S. H. (2012) *Devlet- Tiyatro İlişkisi Çalışmayı Ardından*, İktisat ve Toplum Dergisi.
- Akdede, S. H. (2013), *Bağımsız ve Devrimci Sanat İçin Bir Manifesto*, İktisat ve Toplum Dergisi.
- Akdede, S. H. (2013) *Dünyada Kültür Politikaları*, İktisat ve Toplum Dergisi.
- Akdede, S. H. (2013) *Dünyada Kültür Politikaları Avrupa’dan Örnekler*, İktisat ve Toplum Dergisi.
- Akdede, S. H. (2013) *John Ruskin’dan Neo Klasik İktisatçılara Sanatın Politik Ekonomisine İlişkin Bazı Teoriler*, İktisat ve Toplum Dergisi.
- Akdede, S. H. (2013) , *Dünyada Kültür Politikaları Asya’dan Örnekler*, İktisat ve Toplum Dergisi.
- Akdede, S. H. (2013) , *Kültürün Özelleştirilmesi Sağcı Görüşler*, İktisat ve Toplum Dergisi.
- Çukurçayır, M.A. (2010). *Yerel Siyasette Gönüllülük Mekanizması ve Boyutları Yerel Siyaset Dergisi* (Sayı: 38, s.5–7). İstanbul
- Özbaran, M.H. (2004). *Türkiye’de Kamu Harcamalarının Son Beş Yılına Harcama Türlerine Göre İncelenmesi*. Sayıştay Dergisi (Sayı: 53, s.115-138).
- Öztaş, C ve E. Zengin (2008) *Yerel Yönetimler ve Kültür Hizmetleri*. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi (Sayı: 54, s.155-180).
- SBA. (1990). *Kültür Maddesi* (C.2, s.428-432). İstanbul: Risale
- Üstel, F. (2009). *Kültür Politikalarına Bakış: Sorunlar ve Tartışmalar*. S. Ada ve H.A. İnce (ed.). Türkiye’de Kültür Politikalarına Giriş. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi

İnternet Kaynakları

- Kongar, E.(2011). *Ekonomik Büyüme Kültürel Kalkınma*. Erişim: 09.05.2012
http://www.kongar.org/makaleler/mak_mi.php

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2011). *Yerel Yönetimler ve Tiyatro*. Erişim: 18.05.2012
<http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-24046/yerel-yonetimler-ve-tiyatro.html>

Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (t.y.). Erişim: 09.05.2012
<http://sgb.kulturturizm.gov.tr/belge/1-77954/2009-mali-yili-butcesi-sunumu.html>

MEB. (2011). *Milli Eğitim Bakanlığının Kısa Tarihçesi*. Erişim: 20.04.2012
<http://maol.meb.gov.tr/>

TBMM Birleşim ve Komisyon Tutanakları (t.y.). Erişim: 27.11.2012
<http://www.tbmm.gov.tr>

UNESCO. Erişim:13.09.2012 <http://portal.unesco.org/culture>

UNCTAD, 2008: *Creative Economy Report 2008*, <http://www.unctad.org>

UNCTAD, 2010: *Creative Economy Report 2010*, <http://www.unctad.org>

UNESCO, 2009: *The 2009 Unesco Framework for Cultural Statistics (FCS)*,
<http://www.uis.unesco.org/culture/Documents/framework-cultural-statistics-culture-2009en.pdf>

United Nations, 2010: *“Creative Economy: A Feasible Development Option*.
<http://www.undp.org.tr/publicationsDocuments/CER2010.pdf>

Ankara Büyükşehir Belediyesi, (2010, 2011, 2012) <http://www.ankara.bel.tr/kulturel-hizmetler>

Yasa ve Yönetmelikler

5393 Sayılı Belediye Kanunu. (2005). T.C. Resmi Gazete. 25326. 13.07.2005

1580 Sayılı Belediye Kanunu. (1930). T.C. Resmi Gazete. 1471. 14.04.1930

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004). T.C. Resmi Gazete. 25531.
 23.07.2004

Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (2003). T.C. Resmi Gazete. 25093. 29.04.2003

Kültür ve Turizm Bakanlığınca Yerel Yönetimlerin, Derneklerin, Vakıfların ve Özel Tiyatroların Projelerine Yapılacak Yardımlara ilişkin Yönetmelik. (2007). T.C. Resmi Gazete. 26463. 15.03.2007

T.C.Anayasası. (1961). T.C. Resmi Gazete. 10869. 20.07.1961

T.C.Anayasası. (1982). T.C. Resmi Gazete. 17863 Mükerrer. 09.11.1982

Raporlar

Adana Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Adana Büyükşehir Belediyesi

Ankara Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Ankara Büyükşehir Belediyesi

Antalya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Antalya Büyükşehir Belediyesi

Bursa Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Bursa Büyükşehir Belediyesi

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi

Eurostat, 2011: *Cultural Statistics in Europe 2011*, Pocketbooks Series, European Comission.

Gökmen, R. 1993: İzmir'in Kültürel Etkinlik Mekânları. *Ege Mimarlık*, 93/4, 22

Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Erzurum Büyükşehir Belediyesi

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Eskişehir Büyükşehir Belediyesi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). İstanbul Büyükşehir Belediyesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010) İzmir. Büyükşehir Belediyesi

İzmir Kültür Ekonomisi ve Kültür Alt Yapısı Envanteri ve İzmir Kültür Ekonomisi Gelişme Strateji Projesi, (2012): İzmir Kalkınma Ajansı

KEA, 2006: Kern European Affairs, *“The Economy of Culture in Europe”*.

KEA, 2009: Kern European Affairs, *“The Impact of Culture on Creativity”*.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Kayseri Büyükşehir Belediyesi

KEA, 2006: Kern European Affairs, *“The Economy of Culture in Europe”*.

KEA, 2009: Kern European Affairs, *“The Impact of Culture on Creativity”*.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Kocaeli Büyükşehir Belediyesi

Konya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Konya Büyükşehir Belediyesi

Mersin Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Mersin Büyükşehir Belediyesi

Sakarya Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Sakarya Büyükşehir Belediyesi

Samsun Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu (2012- 2011- 2010). Samsun Büyükşehir Belediyesi

Anamur Belediyesi Faaliyet Raporu

Mezitli Belediyesi Faaliyet Raporu

Tarsus Belediyesi Faaliyet Raporu

Yenişehir Belediyesi Faaliyet Raporu

Develi Belediyesi Faaliyet Raporu

Kocasinan Belediyesi Faaliyet Raporu

Melikgazi Belediyesi Faaliyet Raporu

Sarıoğlan Belediyesi Faaliyet Raporu

Talas Belediyesi Faaliyet Raporu

Tomarza Belediyesi Faaliyet Raporu

Yahyalı Belediyesi Faaliyet Raporu
Atakum Belediyesi Faaliyet Raporu
Çarşamba Belediyesi Faaliyet Raporu
İlkadım Belediyesi Faaliyet Raporu
Adapazarı Belediyesi Faaliyet Raporu
Arifiye Belediyesi Faaliyet Raporu
Erenler Belediyesi Faaliyet Raporu
Ferizli Belediyesi Faaliyet Raporu
Söğütü Belediyesi Faaliyet Raporu
Çumra Belediyesi Faaliyet Raporu
Güneysınırı Belediyesi Faaliyet Raporu
İlgın Belediyesi Faaliyet Raporu
Karatay Belediyesi Faaliyet Raporu
Meram Belediyesi Faaliyet Raporu
Selçuklu Belediyesi Faaliyet Raporu
Başiskele Belediyesi Faaliyet Raporu
Çayırova Belediyesi Faaliyet Raporu
Darıca Belediyesi Faaliyet Raporu
Derince Belediyesi Faaliyet Raporu
Gebze Belediyesi Faaliyet Raporu
Kandıra Belediyesi Faaliyet Raporu
Karamürsel Belediyesi Faaliyet Raporu
Kartepe Belediyesi Faaliyet Raporu
Bağlar Belediyesi Faaliyet Raporu
Çermik Belediyesi Faaliyet Raporu

Kayapınar Belediyesi Faaliyet Raporu
Sur Belediyesi Faaliyet Raporu
Yenişehir Belediyesi Faaliyet Raporu
Odunpazarı Belediyesi Faaliyet Raporu
Tepebaşı Belediyesi Faaliyet Raporu
Gürsu Belediyesi Faaliyet Raporu
Harmancık Belediyesi Faaliyet Raporu
Orhangazi Belediyesi Faaliyet Raporu
Osmangazi Belediyesi Faaliyet Raporu
Palandöken Belediyesi Faaliyet Raporu
Akseki Belediyesi Faaliyet Raporu
Aksu Belediyesi Faaliyet Raporu
Alanya Belediyesi Faaliyet Raporu
Demre Belediyesi Faaliyet Raporu
Döşemealtı Belediyesi Faaliyet Raporu
Elmalı Belediyesi Faaliyet Raporu
Finike Belediyesi Faaliyet Raporu
Gazipaşa Belediyesi Faaliyet Raporu
Kaş Belediyesi Faaliyet Raporu
Kemer Belediyesi Faaliyet Raporu
Aladağ Belediyesi Faaliyet Raporu
Saimbeyli Belediyesi Faaliyet Raporu
Seyhan Belediyesi Faaliyet Raporu
Yüreğir Belediyesi Faaliyet Raporu
Çukurova Belediyesi Faaliyet Raporu

Aliğa Belediyesi Faaliyet Raporu
Balçova Belediyesi Faaliyet Raporu
Bayındır Belediyesi Faaliyet Raporu
Bayraklı Belediyesi Faaliyet Raporu
Bornova Belediyesi Faaliyet Raporu
Güzelbahçe Belediyesi Faaliyet Raporu
Karabağlar Belediyesi Faaliyet Raporu
Karşıyaka Belediyesi Faaliyet Raporu
Kemalpaşa Belediyesi Faaliyet Raporu
Menemen Belediyesi Faaliyet Raporu
Narlıdere Belediyesi Faaliyet Raporu
Seferihisar Belediyesi Faaliyet Raporu
Selçuk Belediyesi Faaliyet Raporu
Torbalı Belediyesi Faaliyet Raporu
Bergama Belediyesi Faaliyet Raporu
Dikili Belediyesi Faaliyet Raporu
Ödemiş Belediyesi Faaliyet Raporu
Akyurt Belediyesi Faaliyet Raporu
Altındağ Belediyesi Faaliyet Raporu
Çankaya Belediyesi Faaliyet Raporu
Etimesgut Belediyesi Faaliyet Raporu
Kazan Belediyesi Faaliyet Raporu
Mamak Belediyesi Faaliyet Raporu
Sincan Belediyesi Faaliyet Raporu
Pursaklar Belediyesi Faaliyet Raporu

Beypazarı Belediyesi Faaliyet Raporu
Adalar Belediyesi Faaliyet Raporu
Arnavutköy Belediyesi Faaliyet Raporu
Ataşehir Belediyesi Faaliyet Raporu
Avcılar Belediyesi Faaliyet Raporu
Bağcılar Belediyesi Faaliyet Raporu
Bahçelievler Belediyesi Faaliyet Raporu
Bayrampaşa Belediyesi Faaliyet Raporu
Beşiktaş Belediyesi Faaliyet Raporu
Beykoz Belediyesi Faaliyet Raporu
Beylikdüzü Belediyesi Faaliyet Raporu
Beyoğlu Belediyesi Faaliyet Raporu
Büyükçekmece Belediyesi Faaliyet Raporu
Çatalca Belediyesi Faaliyet Raporu
Çekmeköy Belediyesi Faaliyet Raporu
Esenler Belediyesi Faaliyet Raporu
Eyüp Belediyesi Faaliyet Raporu
Fatih Belediyesi Faaliyet Raporu
Gaziosmanpaşa Belediyesi Faaliyet Raporu
Güngören Belediyesi Faaliyet Raporu
Kadıköy Belediyesi Faaliyet Raporu
Kâğıthane Belediyesi Faaliyet Raporu
Kartal Belediyesi Faaliyet Raporu
Küçükçekmece Belediyesi Faaliyet Raporu
Pendik Belediyesi Faaliyet Raporu

Sancaktepe Belediyesi Faaliyet Raporu

Sarıyer Belediyesi Faaliyet Raporu

Silivri Belediyesi Faaliyet Raporu

Sultanbeyli Belediyesi Faaliyet Raporu

Sultangazi Belediyesi Faaliyet Raporu

Şile Belediyesi Faaliyet Raporu

Şişli Belediyesi Faaliyet Raporu

Tuzla Belediyesi Faaliyet Raporu

Ümraniye Belediyesi Faaliyet Raporu

Üsküdar Belediyesi Faaliyet Raporu

Zeytinburnu Belediyesi Faaliyet Raporu

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Çağıl Serar ÖZENER

Doğum Yeri ve Tarihi : Gelibolu / 12.09.1987

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Pamukkale Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu
Yönetimi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Adnan Menderes Üniversitesi Maliye Anabilim
Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İletişim

e-posta Adresi : serarcagil@gmail.com

Tarih : 10.10.2013